

Regeringens proposition

1977/78: 125

med förslag om tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78;

beslutad den 16 mars 1978.

Regeringen förelägger riksdagen vad som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll för den åtgärd och det ändamål som framgår av föredragandenas hemställan.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

INGEMAR MUNDEBO

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås utgifter m. m. på tilläggsbudget III till statsbudgeten för innevarande budgetår.

De anslag som begärs uppgår till ca 3 942,0 milj. kr., varav ca 3 773,8 milj. kr. på driftbudgeten och ca 168,2 milj. kr. på kapitalbudgeten. De största anslagen för egentliga statsutgifter på driftbudgeten föreslås gå till sysselsättningsskapande åtgärder, byggande av mellanriksvägen Kiruna—Narvik, kapitaltillskott till Statsföretag AB, byggande av statliga vägar samt bidrag till anordnande av förskolor och fritidshem. Det största anslaget på kapitalbudgeten avser lån för inlösen av fastigheter i samband med naturkatastrofen i Tuve.

Sammanlagt har nu begärts eller anvisats anslag på tilläggsbudget till statsbudgeten för innevarande budgetår med ca 10 658 milj. kr.

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-16

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ullsten, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Wirtén

Föredragande: statsråden Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Wirtén

Proposition med förslag om tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78

Statsråden föredrar förslag till riksdagen i frågor angående anslag m. m. på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78. Anförandena redovisas i underprotokollen för resp. departement.

Statsrådet Mundebo anför: Riksdagen fastställde under riksmötet 1976/77 statsbudgeten för budgetåret 1977/78. De anslag som därutöver har anvisats vid innevarande riksmöte har uppförts på tilläggsbudget I (prop. 1977/78: 25, FiU 1977/78: 13, rskr 1977/78: 115). Vidare har, samtidigt som förslaget till statsbudget för nästa budgetår avlämnades, också föreslagits vissa anslag på tilläggsbudget II till statsbudgeten för innevarande budgetår (prop. 1977/78: 101).

Regeringen har i prop. 1977/78: 1 föreslagit att 2,8 milj. kr. anslås för lån till europeiska patentorganisationen. I prop. 1977/78: 73 har regeringen föreslagit att staten skall lämna ett medelstillskott på 190 milj. kr. till Statsföretag AB för samordning av de statliga textil- och konfektionsföretagen. I prop. 1977/78: 87 om statligt engagemang i handelsstålindustrin, m. m. föreslås att sammanlagt ca 1 781 milj. kr. anvisas på tilläggsbudget II för innevarande budgetår. Regeringen har i prop. 1977/78: 89 föreslagit att 50 milj. kr. anvisas på tilläggsbudget II som särskild ersättning till Luleå kommun. Regeringen föreslår vidare i prop. 1977/78: 96 att 200 milj. kr. anvisas på tilläggsbudget II för sysselsättningsstöd till LKAB.

Ytterligare anslagsframställningar på tilläggsbudget under löpande budgetår har nu ansetts behövliga. De bör föreläggas riksdagen i en ge-

mensam proposition om tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att besluta om anslag m. m. på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 i enlighet med de förslag som föredragandena har lagt fram.

Regeringen ansluter sig till föredragandenas överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredragandena har anfört för den åtgärd eller det ändamål som föredragandena har hemställt om.

Regeringen förordnar att de anföranden som redovisas i underprotokollen och en sammanställning över de anslag som regeringen begär skall bifogas propositionen som bilagor 1—16.

Bilaga 1

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-16

Föredragande: statsrådet Romanus

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 såvitt avser justitiedepartementets verksamhetsområde

KAPITALBUDGETEN

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

[1] 1. **Polishus m. m.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår hittills anvisats ett investeringsanslag av 82,3 milj. kr. Vid budgetårets ingång fanns en behållning av drygt 33 milj. kr. under anslaget.

Från anslaget bestrids utgifter för investeringar i byggnader för i första hand polisen samt kostnader för inlösen av polishus som har uppförts efter kommunala eller enskilda åtaganden. För de enskilda byggnadsobjekten förs separata kostnadsramar upp i den investeringsplan som finns upptagen under anslaget.

Regeringen har med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1976/77: 100 bil. 2, FiU 1976/77: 10, rskr 1976/77: 133) den 22 december 1977 beslutat om vissa sysselsättningskapande åtgärder under budgetåret 1977/78. Beslutet innebär bl. a. att från förevarande investeringsanslag får — utöver vad regeringen i annat sammanhang har föreskrivit — bestridas utgifter med högst 19,8 milj. kr.

Regeringen har samma dag uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra om- och tillbyggnad av lokaler för statlig förvaltning i kv. Sparven i Boden inom en kostnadsram av 19,8 milj. kr. i prisläget den 1 april 1977. Projektet omfattar dels ombyggnad av befintlig byggnad som f. n. inrymmer lokaler för polis och åklagare, dels en tillbyggnad i anslutning därtill. Den befintliga byggnaden kommer efter nybyggnaden att innehålla lokaler för den lokala skattemyndigheten samt kontorslokaler för polis- och åklagarmyndigheterna om sammanlagt 3 000 m² totalarea. Tillbyggnaden skall omfatta en totalarea av 6 100 m².

Föredraganden

Med hänvisning till vad jag har redovisat i det föregående bör följande nya kostnadsram i 1 000-tal kr. föras upp i investeringsplanen.

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1977-04-01	Beräknad medelsförbrukning		Byggstart år-mån	Färdigställande år-mån
		1977/78	1978/79		
Om- och tillbyggnad i kv. Sparven, Boden	19 800	800	8 000	78-04	80-06

För att slutligt **bestrida kostnaderna** för ovanstående objekt förordar jag att 19,8 milj. kr. **utöver tidigare** anvisat belopp anvisas på tilläggsbudget III för innevarande budgetår.

Jag hemställer att **regeringen** föreslår riksdagen att

1. bemyndiga **regeringen** att besluta om byggnadsarbeten för polisväsendet m. m. i Boden inom den kostnadsram som jag har förordat i det föregående,
2. till *Polishus* m. m. på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett investeringsanslag av 19 800 000 kr.

[2] **2. Byggnadsarbeten för domstolsväsendet.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 17 milj. kr. Behållningen under anslaget var vid ingången av budgetåret ca 4,1 milj. kr.

Från anslaget bestrids utgifter för investeringar i byggnader för domstolsväsendet.

Regeringen har med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1976/77: 100 bil. 2, FiU 1976/77: 10, rskr 1976/77: 133) den 16 februari 1978 beslutat om vissa sysselsättningskapande åtgärder under budgetåret 1977/78. Beslutet innebär bl. a. att anslaget Byggnadsarbeten för domstolsväsendet får belastas med 2,7 milj. kr. utöver vad som tidigare medgivits.

Byggnadsstyrelsen har redovisat bygghandlingar för ombyggnad för Ängelholms tingsrätt. Kostnaderna för ombyggnaden har beräknats till 2,7 milj. kr. i prisläget den 1 april 1977.

I beslut den 2 mars 1978 har **regeringen** uppdragit åt byggnadsstyrelsen att inom en kostnadsram av 2,7 milj. kr. i prisläget den 1 april 1977 utföra ombyggnad för Ängelholms tingsrätt.

Föredraganden

Med hänsyn till vad jag har anfört bör följande kostnadsram i 1 000-tal kr. föras upp i investeringsplanen.

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1977-04-01	Beräknad medelsförbrukning		Byggstart år-mån	Färdigställande år-mån
		1977/78	1978/79		
Ängelholms tingsrätt Ombyggnad	2 700	600	2 100	78-04	78-12

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om vissa byggnadsarbeten för domstolsväsendet inom den kostnadsram som jag har förordat i det föregående,
2. till *Byggnadsarbeten för domstolsväsendet* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett investeringsanslag av 2 700 000 kr.

[3] **3. Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår hittills anvisats ett investeringsanslag av 15,3 milj. kr. Behållningen under anslaget var vid ingången av budgetåret ca 24,5 milj. kr.

Från anslaget bestrids utgifter för större byggnadsföretag inom kriminalvården.

Regeringen har med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1976/77: 100 bil. 2, FiU 1976/77: 10, rskr 1976/77: 133) den 22 december 1977 beslutat om vissa sysselsättningskapande åtgärder under budgetåret 1977/78. Beslutet innebär bl. a. att anslaget får belastas med 8 715 000 kr. utöver vad som tidigare har medgivits.

I beslut den 22 december 1977 har regeringen vidare uppdragit åt kriminalvårdsstyrelsen att utföra de byggnadsarbeten vid kriminalvårdsanstalterna Gävle, Orretorp, Roxtuna och Tidaholm som anges i nedanstående tillägg till investeringsplanen.

Föredraganden

Med hänsyn till vad jag har anfört i det föregående bör följande kostnadsramar i 1 000-tal kr. föras upp i investeringsplanen.

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1977-04-01	Beräknad medelsförbrukning		Byggstart år-mån	Färdigställande år-mån
		1977/78	1978/79		
Gävle (fritids- och personalbyggnad m.m.)	1 000	200	600	78-04	79-01
Orretorp (fritidsbyggnad, om- och tillbyggnad av verkstadsbyggnad, maskinhall för jordbruksdriften m.m.)	3 315	300	2 000	78-04	79-06
Roxtuna (omläggning av värmekulvertar)	2 800	1 600	1 000	78-02	78-08
Tidaholm (ombyggnad av en administrations- och en förläggingsbyggnad)	1 600	200	1 100	78-05	79-04

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om vissa byggnadsarbeten för kriminalvården inom de kostnadsramar som jag har förordat i det föregående,
2. till *Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett investeringsanslag av 8 715 000 kr.

Bilaga 2

UTRIKESDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-16

Föredragande: statsrådet Söder

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 såvitt avser utrikesdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

TREDJE HUVUDTITELN

A. Utrikesdepartementet m. m.

[1] **A 3. Inventarier för beskickningar, delegationer och konsulat.** I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik förts upp ett reservationsanslag av 8 220 000 kr. Medlen är avsedda för anskaffning, projektering, produktion och förvaltning av inredning och inventarier vid kansli- och bostadsfastigheter för utrikesförvaltningen. Sedan anslagsberäkningen för budgetåret 1977/78 gjordes har behov uppkommit av medel för anskaffning av inventarier för chefsbostad och kanslilokaler för ett nyinrättat generalkonsulat i Houston. Denna anskaffning, som beräknas kosta 400 000 kr., bör komma till stånd redan under innevarande budgetår. Medlen bör således anvisas på tilläggsbudget. Därvid kommer belastningen på anslaget på statsbudgeten för budgetåret 1978/79 att kunna minskas med motsvarande belopp.

Med hänvisning till ovanstående hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Inventarier för beskickningar, delegationer och konsulat* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kr.

E. Diverse

[2] **E 4. Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut.** I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik förts upp ett reservationsanslag av 5 397 000 kr.

Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI) avser att under våren 1978 arrangera ett internationellt symposium rörande handhavande och kontroll av klyvbart material. Dessa frågor rymmer politiska och vetenskapliga problem av största betydelse och är källan till allvarlig oro, såväl på det internationella planet som inom många länder. SIPRI har en unik position på detta område såsom ett internationellt institut som samarbetar med forskare i både öst och väst och den s. k. tredje världen. SIPRI bör därför ha mycket goda utsikter att erhålla ett tillräckligt omfattande internationellt deltagande för att göra ett sådant symposium givande. Jag anser det önskvärt att SIPRI bereds möjlighet att anordna detta symposium. Härför erfordras en särskild medelstillelse om 250 000 kr.

Med hänsyn till vad jag ovan anført hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kr.

Bilaga 3

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-16**Föredragande:** statsrådet Krönmark**Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 såvitt avser försvarsdepartementets verksamhetsområde****DRIFTBUDGETEN****FJÄRDE HUVUDTITELN****H. Övrig verksamhet**

[1] **H 9. FN-styrkors verksamhet utomlands.** Medel för en svensk militär styrka i FN-tjänst anvisades första gången på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1956/57 (prop. 1956: 198, SU 1956: 179, rskr 1956: 539). Därefter har årligen ytterligare medel anvisats för svenska FN-styrkors verksamhet. Medel för de årliga utgifterna inom Sverige för att rekrytera, utbilda och organisera den svenska beredskapsstyrkan m. m. anvisas sedan budgetåret 1965/66 under förslagsanslaget Beredskapsstyrka för FN-tjänst. Medel för FN-styrkornas verksamhet utom Sverige och för viss personal vid Sveriges ständiga representation i FN samt — fr. o. m. den 1 juli 1967 — för observatörer i FN-tjänst anvisades budgetåren 1965/66—1971/72 under reservationsanslaget Kostnader för svenska FN-styrkor m. m. Fr. o. m. budgetåret 1972/73 har medel för FN-styrkornas verksamhet utom Sverige anvisats under anslaget FN-styrkors verksamhet utomlands. Sammanlagt har för svenska FN-styrkors verksamhet hittills anvisats 938 265 000 kr. på tilläggsstat och tilläggsbudget. Därav har 75,8 milj. kr. anvisats för att täcka utgifterna för FN-styrkan på Cypern, FN-styrkan i Mellersta Östern och FN-observatörer under tiden juli—december 1977 samt för vissa oförutsedda utgifter (prop. 1977/78: 25 bil. 3, FöU 1977/78: 6, rskr 1977/78: 82).

Del av ifrågavarande kostnader avses bli ersatta av FN. Intill den 1 januari 1978 har från FN influtit 471 129 385 kr. Sveriges fordran hos FN enligt hittills framlagda krav uppgår f. n. till 36 326 244 kr. Ersätt-

ningar som flyter in från FN tillgodoförs statsbudgetens inkomstitel Övriga diverse inkomster.

Genom beslut den 3 november 1977 har tiden för den svenska FN-insatsen i Mellersta Östern förlängts t. o. m. den 24 april 1978. Utgifterna beräknas till ca 7 milj. kr. för månad eller för tiden januari—juni 1978 sammanlagt 42 milj. kr.

Genom beslut den 15 december 1977 har tiden för den svenska FN-insatsen på Cypern förlängts t. o. m. den 15 juni 1978. Utgifterna beräknats till ca 4,7 milj. kr. för månad eller för tiden januari—juni 1978 sammanlagt 28 milj. kr.

En allmän medelsreserv av 2 milj. kr. bör beräknas med hänsyn till eftersläpande sjukvårdskostnader för tidigare kontingenter samt vissa utgifter som kan bli nödvändiga vid en avveckling av kontingenterna.

Antalet observatörer i FN-tjänst uppgick den 1 januari 1978 till 41. Medelsbehovet för dessa kan beräknas till 600 000 kr. för månad eller för tiden januari—juni 1978 sammanlagt 3,6 milj. kr.

Vid utgången av december 1977 kvarstod en behållning på ca 4 511 000 kr. under anslaget FN-styrkors verksamhet utomlands.

Behovet av ytterligare medel för FN-styrkor i Mellersta Östern och på Cypern och för observatörer uppgår alltså till (42 000 000 + 28 000 000 + 2 000 000 + 3 600 000 - 4 511 000) 71 089 000 kr., avrundat 71 milj. kr. Medlen bör liksom tidigare anvisas utanför utgiftsramen för det militära försvaret.

Med hänsyn till att många osäkra faktorer ligger i anslagsberäkningen kan det bli nödvändigt att även i fortsättningen förskottsvis bestrida utgifter för ifrågavarande ändamål från anslaget till oförutsedda utgifter. Dessa utgifter bör slutligt belasta anslaget FN-styrkors verksamhet utomlands. Frågan om deras täckning bör få tas upp framdeles.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *FN-styrkors verksamhet utomlands* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 71 000 000 kr.

Bilaga 4

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-16

Föredragande: statsrådet Gustavsson såvitt avser punkterna 1—2 och 4—5,
statsrådet Troedsson såvitt avser punkt 3

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 såvitt avser socialdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

FEMTE HUVUDTITELN

A. Socialdepartementet m. m.

[1] **A 2. Kommittéer m. m.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisats ett reservationsanslag av 14,5 milj. kr. Den utredningsverksamhet som bekostas från anslaget har under budgetåret blivit mera omfattande och kostnadskrävande än vad som kunde förutses vid anslagsberäkningen hösten 1976. Jag räknar nu med ett ytterligare medelsbehov av 4,4 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 4 400 000 kr.

D. Sociala serviceåtgärder

[2] **D 2 a. Bidrag till anordnande av förskolor och fritidshem.** Några medel för ändamålet har inte anvisats för innevarande budgetår.

Riksdagen beslutade år 1976 om ett nytt statsbidragssystem för barnomsorgen som bl. a. innebar att bidraget till anordnande av förskolor och fritidshem upphörde och ersattes av ett kraftigt förhöjt driftbidrag till kommunerna. De nya bidragsbestämmelserna gäller fr. o. m. den 1 januari 1977. Övergångsvis höjdes anordningsbidraget kraftigt och utgick med 12 000 kr. per plats för sådana förskolor och fritidshem som bör-

jade byggas under tiden den 1 november 1975—den 31 december 1976. Genom beslut av regeringen förlängdes sedermera tiden för påbörjandet till den 28 februari 1977.

På tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1976/77 anvisade riksdagen 175 milj. kr. för bidragsgivningen under reservationsanslaget D 2. Bidrag till driften av förskolor och fritidshem. Den kraftiga igångsättningen av nya förskolor under hösten 1976 och januari—februari 1977 medförde att ytterligare medel behövde anvisas. På grund av de särskilda svårigheterna att beräkna medelsförbrukningen bemyndigade regeringen den 14 april 1977 socialstyrelsen att från förslagsanslaget Oförutsedda utgifter förskottsvis bestrida kostnaderna för anordningsbidrag till kommunerna. Med stöd av detta bemyndigande har socialstyrelsen t. o. m. den 10 februari 1978 utbetalat ca 141,3 milj. kr. i bidrag till kommunerna för anordnande av förskolor och fritidshem. Vidare fanns hos socialstyrelsen vid samma tidpunkt ansökningar om bidrag för ca 44,8 milj. kr. som inte utbetalats. Vissa ytterligare ansökningar avseende förskolebyggen som ännu inte slutligt kostnadsredovisats kan vidare förväntas inkomma till styrelsen under de närmaste månaderna.

Jag förordar att medel för ifrågavarande ändamål i sedvanlig ordning nu anvisas på tilläggsbudget till statsbudgeten för innevarande budgetår. Jag beräknar det totala medelsbehovet till 210 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av förskolor och fritidshem* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 210 000 000 kr.

E. Myndigheter inom hälso- och sjukvård, socialvård, m. m.

[3] **E 16. Bidrag till driften av en WHO-enhet för rapportering av läkemedelsbiverkningar.** Riksdagen har genom beslut hösten 1977 dels bemyndigat regeringen att ingå överenskommelse med världshälsovårdsorganisationen (WHO) om överförande till Sverige av WHO:s enhet för rapportering av läkemedelsbiverkningar, dels på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisat ett förslagsanslag av 439 000 kr. för verksamheten i fråga (prop. 1977/78: 25 bil. 4 s. 15—17, SoU 1977/78: 19, rskr 1977/78: 107).

WHO-enheten för rapportering av läkemedelsbiverkningar drivs i form av en stiftelse kallad Stiftelsen WHO Collaborating Centre on International Drug Monitoring. Verksamheten skall bedrivas i enlighet med en överenskommelse som den 12 januari 1978 har träffats mellan Sveriges regering och WHO. Regeringen har den 26 januari 1978 fastställt stadgar för stiftelsen. När det gäller anställnings- eller arbetsvillkor för den personal hos stiftelsen som är anställd inom ramen för anvisade

lönemedel på nyssnämnda förslagsanslag bör statens avtalsverk få befogenhet att föra förhandlingar. Riksdagens beslut krävs för avtalsverkets medverkan i dessa frågor.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att besluta att anställnings- eller arbetsvillkor för den personal hos Stiftelsen WHO Collaborating Centre on International Drug Monitoring som är anställd inom ramen för anvisade lönemedel skall i den mån villkoren får bestämmas genom avtal, fastställas under medverkan av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

KAPITALBUDGETEN

V. FONDEN FÖR LANEUNDERSTÖD

[4] **1. Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.** Till ändamålet har för budgetåret 1977/78 anvisats ett investeringsanslag av 5 milj. kr. Den 1 juli 1977 fanns disponibelt för utbetalning av nya lån ca 7,6 milj. kr.

Under budgetåret 1977/78 beräknas merkostnader för redan igångsatta byggnadsobjekt uppgå till 1 milj. kr. Kostnaderna för angelägna byggnadsföretag planerade att påbörjas snarast under budgetåret beräknas till 6,8 milj. kr. inkluderat beräknade merkostnader. Byggnadsföretagen är samtliga sådana som måste genomföras för att tillgodose föreskrivna krav i fråga om brandskydd, hygien och arbetarskydd m. m.

Vidare behövs 500 000 kr. för ytterligare lån till visst byggnadsföretag, som bör påbörjas snarast möjligt. För aviserade byggnadsåtgärder och kostnader i arbetsdriften samt merkostnader för övriga pågående projekt beräknas 800 000 kr.

Sammanlagt beräknas alltså för byggnadsåtgärder vid vårdanstalter inom nykterhetsvården 9,1 milj. kr.

På anslaget finns disponibelt för innevarande budgetår 7,6 milj. kr. Jag förordar därför att ytterligare 1,5 milj. kr. anvisas för nämnda ändamål.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett investeringsanslag av 1 500 000 kr.

[5] **Lån till anordnande av barnstugor.** Lån för nämnda ändamål utgick enligt regler i kungörelsen (1966: 173) om statsbidrag och lån till

barnstugor. Medel för ändamålet anvisades senast för budgetåret 1973/74. Möjligheten att erhålla lån upphörde den 1 juli 1973. Lån för barnstugor påbörjade före denna tidpunkt kan utgå enligt äldre regler. Enligt bokföringskungörelsen har myndighet rätt att utnyttja reservationsanslag längst två år efter det anslaget senast uppfördes i riksstaten. Regeringen kan vidare medge att anslaget får disponeras under ytterligare ett år. Sådant medgivande har regeringen lämnat för budgetåret 1976/77. Kammarkollegiet har i skrivelse till regeringen anfört att det på anslaget fanns ett outnyttjat belopp av ca 1,9 milj. kr. vid utgången av budgetåret 1976/77. Fortfarande finns ett antal av socialstyrelsen beviljade lån som ännu inte utbetalats. Ett sådant lån är f. n. aktuellt för utbetalning. Övriga lån kan bli aktuella för utbetalning när fullständiga lånehandlingar inkommer till kammarkollegiet.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att medge att utbetalningar av lån från det i riksstaten för budgetåret 1973/74 senast uppförda investeringsanslaget Lån till anordnande av barnstugor får göras även under budgetåren 1977/78 och 1978/79.

Bilaga 5

Utdrag
KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-16

Föredragande: statsrådet Turesson

Anmälan till tillägsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 såvitt avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN**SJATTE HUVUDTITELN****B. Vägväsendet**

[1] **B 3. Byggande av statliga vägar, B 10. Byggande av mellanriksvägen Kiruna—Narvik.** Under rubriken Byggande av statliga vägar har på statsbudgeten för innevarande budgetår förts upp ett reservationsanslag av sammanlagt 877,4 milj. kr. att avräknas mot automobilskatte-medlen. Under rubriken Byggande av mellanriksvägen Kiruna—Narvik finns något anslag inte upptaget i statsbudgeten för innevarande budgetår.

Med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1976/77: 100 bil. 2, FiU 1976/77: 10, rskr 1976/77: 133) har regeringen vid tre tillfällen beslutat att statens vägverk från reservationsanslaget Byggande av statliga vägar får — utöver vad i annat sammanhang har föreskrivits — bestrida utgifter med sammanlagt högst 213,4 milj. kr. Sålunda har regeringen den 22 december 1977 beslutat att högst 35,2 milj. kr. skall användas för sysselsättningsskapande brobyggnadsåtgärder. Den 19 januari 1978 föreskrev regeringen vidare att vägverket får bedriva statlig vägbyggnadsverksamhet i Uppsala län för högst 30,7 milj. kr. i syfte att skapa ersättningsarbeten för Forsmarks kraftverksbygge. Slutligen har regeringen genom beslut den 16 februari 1978 föreskrivit att högst 147,5 milj. kr. får användas för sysselsättningsskapande väg- och brobyggnadsverksamhet.

Arbetena skall bedrivas av statens vägverk med arbetskraft som rekryteras i samråd med arbetsförmedlingen. Tidpunkt för arbetenas igångsättande skall beslutas i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen.

Byggandet av mellanriksvägen Kiruna—Narvik har påbörjats under

hösten 1977. I prop. 1976/77: 100 bil. 9 anmäldes att arbetsplan för vägen fastställts men att beslutet inte vunnit laga kraft. Detta skedde genom regeringens beslut den 9 juni 1977 då de besvär som anförts över vägverkets fastställelsebeslut avvisades. I beslut samma dag uppdrog regeringen åt arbetsmarknadsstyrelsen att förskottera medel för ett sammanlagt belopp av 30 milj. kr. från tolfte huvudtitelns anslag B 3. Sysselsättningskapande åtgärder för att kunna starta vägprojektet. Kostnaderna för byggandet av mellanriksvägen bör redovisas över ett nytt anslag B 36. Byggande av mellanriksvägen Kiruna—Narvik. På tilläggsanslag bör därför anvisas medel under nämnda anslag så att i första hand de förskottrade medlen kan återföras till anslaget Sysselsättningskapande åtgärder. Kostnaderna för budgetåret 1977/78 beräknas nu uppgå till 33,7 milj. kr.

I prop. 1977/78: 100 bil. 9 har regeringen anmält sin avsikt att återkomma till riksdagen med förslag om projektets slutliga finansiering. Med hänsyn till att medel för vägprojektets fortsättning inte har anvisats i annat sammanhang bör finansieringsfrågan för projektet i sin helhet lösas nu. De sammanlagda kostnaderna för projektet i löpande priser t. o. m. budgetåret 1982/83 har beräknats till 303,1 milj. kr. med följande fördelning på år:

1977/78	ca 33,7 milj. kr.
1978/79	ca 55,8 milj. kr.
1979/80	ca 85,0 milj. kr.
1980/81	ca 77,5 milj. kr.
1981/82	ca 42,4 milj. kr.
1982/83	ca <u>8,7</u> milj. kr.
Summa	303,1 milj. kr.

De redovisade kostnaderna för projektet bygger på att den fortsatta utbyggnaden skall ge en hög sysselsättningseffekt under de närmaste åren. Den beräknade sysselsättningseffekten beräknas till i genomsnitt 160—180 anställda fram till hösten 1981 varefter sysselsättningen successivt går ned under de två sista byggnadsåren. Utöver sysselsättningseffekter genom anlitande av vägarbetare etc. beräknas även positiva sådana effekter kunna uppnås genom anlitande av inhemska entreprenadmaskiner och fordon.

För att kunna genomföra vägarbetena enligt denna utbyggnadstakt och få den önskade sysselsättningseffekten under vintern 1978/79 måste beslut fattas i frågan under våren 1978.

Enligt min mening bör — mot bakgrund av sysselsättningsläget i denna del av Norrbottens län — byggandet av mellanriksvägen Kiruna—Narvik genomföras i den takt som jag har redovisat i det föregående. Arbetena bör bedrivas av statens vägverk med arbetskraft som rekryte-

ras i samråd med arbetsförmedlingen. Medel för vägprojektet bör anvisas över ett nytt reservationsanslag Byggande av mellanriksvägen Kiruna—Narvik. På tilläggsanslag för budgetåret 1977/78 bör anvisas 303,1 milj. kr. avseende de totala kostnaderna för vägprojektet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. till *Byggande av statliga vägar* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 213 400 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,
2. till *Byggande av mellanriksvägen Kiruna—Narvik* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 303 100 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[2] **B 7. Bidrag till byggande av enskilda vägar.** Under denna rubrik har på statsbudgeten för innevarande budgetår förts upp ett reservationsanslag av sammanlagt 33 325 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1976/77: 100 bil. 2, FiU 1976/77: 10, rskr 1976/77: 133) har regeringen den 22 december 1977 beslutat att från reservationsanslaget Bidrag till byggande av enskilda vägar får — utöver vad regeringen i annat sammanhang har föreskrivit — bidrag lämnas till sysselsättningsfrämjande vägbyggnadsverksamhet (broobjekt) för ett belopp av högst 8 951 000 kr.

Arbetena skall administreras av statens vägverk och bedrivs med arbetskraft som rekryteras i samråd med vederbörande arbetsförmedling. Tidpunkt för arbetenas igångsättande skall beslutas i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

- att till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 8 951 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

D. Sjöfart

[3] **D 8. Ersättning till viss kanaltrafik.** Under anslaget, som är uppfört med ett formellt belopp av 1 000 kr., redovisas kostnaderna för den ersättning till Trollhätte kanalverk som betingas av den av riksdagen förordade nedsättningen i kanalavgifterna (prop. 1977/78: 13, TU 1977/78: 8, rskr 1977/78: 102).

Sjöfartsverket, som förvaltar Södertälje kanal, har i skrivelse den 2 november 1977 hemställt om att sammanlagt 1 243 067 kr. anvisas

under fonden för Södertälje kanalverk på tilläggsbudget för att täcka underskott i kanälrörelsen för budgetåren 1975/76 och 1976/77. De ackumulerade underskotten har t. v. balanserats i bokslutet.

I prop. 1977/78: 13 om nytt system för de statliga sjöfartsavgifterna, m. m. föreslogs bl. a. att kanaltaxorna i Södertälje kanal skulle sättas ned och att avgiftsnivån i taxorna t. v. inte skulle påverkas av kapitalkostnaderna. Nedsättningen av kanalavgifterna trädde i kraft den 1 januari 1978. I prop. 1977/78: 100 bil. 9, anges att fonden för Södertälje kanalverk uppgår i Sjöfartsverkets fond fr. o. m. budgetåret 1978/79.

Det ackumulerade driftunderskottet i Södertälje kanal för budgetåren 1975/76 och 1976/77 jämte det driftunderskott som kan komma att följa av bl. a. nedsättningen av kanaltaxorna under innevarande budgetår bör täckas innan fonden för Södertälje kanalverk uppgår i Sjöfartsverkets fond. Jag förordar därför att fonden för Södertälje kanalverk tillförs medel som motsvarar summan av underskotten för de tre aktuella budgetåren. Det för budgetåren ackumulerade underskottet bör avräknas mot den gemensamma uppbörden av sjöfartsavgifter. Anslagstekniskt kan detta ske genom anlitan- de av det på tilläggsbudget I till statsbudgeten 1977/78 under sjätte huvudtiteln inrättade anslaget Ersättning till viss kanaltrafik.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna de grunder för täckande av underskott under fonden för Södertälje kanalverk som jag har förordat.

E. Institut m. m.

[4] **E 3. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Utrustning m. m.** Med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1976/77: 100 bil. 2, FiU 1976/77: 10, rskr 1976/77: 133) har regeringen den 23 februari 1978 beslutat att Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut från reservationsanslaget Utrustning m. m. får — utöver vad regeringen föreskrivit den 9 juni resp. den 27 oktober 1977 — bestrida utgifter om högst 1,2 milj. kr. Medlen skall i sysselsättningsfrämjande syfte användas för att bygga mareografer i Kristianstads och Västernorrlands län. Arbetena skall bedrivas med arbetskraft som rekryteras i samråd med arbetsförmedlingen. Tidpunkt för arbetenas igångsättande skall beslutas i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Utrustning m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 1 200 000 kr.

[5] **E 8. Bidrag till statens väg- och trafikinstitut.** Statens väg- och trafikinstitut (VTI) arbetar med forskning och utveckling (FoU) avseende vägar, vägtrafik och vägtrafiksäkerhet. En stor del av FoU-verksamheten sker på uppdrag mot ersättning som baseras på kravet om full kostnadstäckning. Under anslaget anvisas de medel som erfordras för VTI:s egen FoU-verksamhet samt för myndighetsavgifter inom institutets verksamhetsområde.

Det statliga anslaget till statens väg- och trafikinstitut uppgår för innevarande budgetår till 11 519 000 kr. (prop. 1976/77: 100 bil. 9, TU 1976/77: 11, rskr 1976/77: 177).

Statens väg- och trafikinstitut har i framställning den 30 september 1977 redovisat dels det ekonomiska utfallet för verksamheten under budgetåret 1976/77 dels det beräknade utfallet under budgetåret 1977/78. För budgetåret 1976/77 uppgick förlusten till 3 997 000 kr. Institutet har beräknat underskottet i verksamheten för innevarande budgetår till 3,6 milj. kr.

Institutet anger som skäl till underskotten att de kostnadsfördyringar som inträffat i samband med omlokaliseringen inte kunnat mötas med ökade uppdragsintäkter. Även om institutet nu har kommit över inkörningsperioden i samband med omlokaliseringen bedömer man det som omöjligt att hämta in det ifrågavarande underskottet.

Föredraganden

Genom det konstaterade underskottet för budgetåret 1976/77 av 3 997 000 kr. och det beräknade underskottet för budgetåret 1977/78 har VTI fått likviditetsproblem. Genom regeringens beslut den 24 november 1977 höjdes VTI:s rörliga kredit till 4 milj. kr. Därigenom beräknas likviditeten klaras till maj 1978. En höjning av den rörliga krediten utöver 4 milj. kr. innebär att räntekostnaderna ökar och att VTI:s resultat försämras ytterligare. Jag förordar därför att underskottet för budgetåret 1976/77 av 3 997 000 kr. nu täcks genom ett särskilt tilläggsanslag. När det gäller det beräknade underskottet för innevarande budgetår anser jag att ställning bör tas till detta i samband med behandlingen av resultatet av den utredning om VTI:s verksamhet som aviserades i prop. 1977/78: 100 bil. 9. En särskild utredare har numera tillkallats och hans förslag beräknas kunna läggas fram vid halvårsskiftet 1978.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till statens väg- och trafikinstitut* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 3 997 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

F. Diverse

[6] **F 8. Kostnader för stämpelavgift å aktier i Aktiebolaget Aero-transport och Svensk Interkontinental Lufttrafik Aktiebolag.** I skrivelse den 14 februari 1978 har Aktiebolaget Aerotransport (ABA) — det svenska moderbolaget i det skandinaviska konsortiet Scandinavian Airlines System (SAS) — redogjort för beslut den 10 februari 1978 att genom fondemission öka bolagets aktiekapital med 47 milj. kr. till sammanlagt 282 milj. kr. genom överföring av disponibla vinstmedel med motsvarande belopp. Beslutade åtgärder har motiverats av behovet av att ernå en bättre balans mellan det verkliga värdet för bolagets anläggningstillgångar och det egna kapitalet, vilket ansetts mycket betydelsefullt för SAS framtida förhandlingar om upptagande av krediter utomlands.

Före fondemissionen består aktierna i ABA av dels 1 175 000 A-aktier i nominellt värde av 100 kr. per aktie eller sammanlagt 117 500 000 kr., dels B-aktier till lika antal och värden. A-aktierna inncas av svenska staten medan B-aktierna 1 174 984 äges av Svensk Interkontinental Lufttrafik Aktiebolag (SILA) och resterande aktier av privatpersoner. Genom fondemissionen kommer svenska staten att tillföras 235 000 nya A-aktier till ett sammanlagt nominellt värde av 23,5 milj. kr. och SILA samt övriga innehavare av B-aktier sammanlagt motsvarande antal och värde.

I skrivelsen erinrar ABA om att bolaget vid tidigare tillfällen inte belastats med kostnader för aktiestämpel. Således förordades i prop. 1948: 176 angående organisation och finansiering av svensk luftfart att de kostnader för aktiestämpel, vilka kunde uppkomma i samband med sammanslagningen av dåvarande ABA och SILA, inte skulle falla på de enskilda intressenterna utan gäldas av statsverket (SU 1948: 94, rskr 1948: 188). I enlighet härmed föreslogs i prop. 1949: 126 angående anslag till teckning av aktier i ABA att riksdagen skulle anvisa ett reservationsanslag till stämpelavgift å aktierna i det nya ABA. Riksdagen biföll propositionens förslag (SU 1949: 153, rskr 1949: 268). I samband med den ekonomiska rekonstruktionen av SAS år 1961 beslöts på liknande sätt med anledning av prop. 1961: 159 angående kapitaltillskott till SAS att de stämpelkostnader som då uppkom i samband med teckning av nya aktier i ABA och SILA skulle bestridas av staten (SU 1961: 133, rskr 1961: 330).

Genom beslut av riksdagen år 1975 (prop. 1975: 85 bil. 5, TU 1975: 12, rskr 1975: 121) anvisades ett reservationsanslag av 1 762 500 kr. för bestridande av stämpelkostnader i anledning av att ABA och SILA då genomfört fondemissioner.

Bolaget hemställer med hänvisning till det anförda att bolaget — på sätt som skett vid liknande tillfällen tidigare — inte måtte belastas med

stämpelkostnader å de 470 000 aktier som utges i anledning av den beslutade fondemissionen.

I skrivelse den 14 februari 1978 har SILA redovisat de åtgärder bolaget vidtagit i anslutning till den fondemission ABA genomfört. Sålunda har SILA beslutat att genom fondemission öka bolagets aktiekapital med 23,5 milj. kr. till sammanlagt 141 milj. kr. genom uppskrivning av det bokförda värdet av bolagets innehav av ABA-aktier med motsvarande belopp. SILA framhåller att bolaget, i likhet med ABA, inte belastas med stämpelskatt för vid tidigare tillfällen emitterade aktier. SILA hemställer därför att bolaget inte måtte belastas med stämpelkostnader å de 235 000 aktier som utges i anledning av den beslutade fondemissionen.

Föredraganden

Med hänsyn till att vid ABA:s bildande år 1948, liksom vid senare tillfällen, kostnaderna för gäldande av aktiestämpel bestreds av statsmedel bör enligt min uppfattning ABA och SILA inte belastas med de kostnader för aktiestämpel som nu uppkommer i samband med de aktier som utges i anledning av den beslutade fondemissionen i de båda bolagen. Stämpelkostnaderna för de nyemitterade aktierna uppgår till sammanlagt 705 000 kr., vilket belopp således torde böra bestridas av staten.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kostnader för stämpelavgift å aktier i Aktiebolaget Aero-transport och Svensk Interkontinental Lufttrafik Aktiebolag* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 705 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

I. STATENS AFFÄRSVERKSFONDER

A. Postverket

[7] **Ändring av bemyndigandet för postverket att lämna statlig kreditgaranti.** Efter medgivande av riksdagen år 1971 (prop. 1971: 145 bil. 4, TU 1971: 25, rskr 1971: 304) har postverket genom Kungl. Maj:ts beslut, senast den 7 juni 1974, bemyndigats att t. v. bevilja statlig garanti intill ett belopp om 15 milj. kr. för lån avseende anskaffning av motorfordon att användas vid lantbrevbäring. Bemyndigandet avser lån i PK-banken. Efter riksdagens medgivande år 1971 har postverket genom Kungl. Maj:ts beslut också bemyndigats att biträda ackord eller på annat sätt efterge statens rätt på grund av fordran som uppkommer i anledning av angivna garantiåtaganden.

I skrivelse den 26 januari 1978 har postverket hemställt om bemyn-

digande att t. v. bevilja statlig garanti intill ett belopp av 30 milj. kr. för lån i PKbanken avseende anskaffning av motorfordon att användas vid lantbrevbäring. Verket har också hemställt att eventuellt uppkommande förluster för postverket på grund av garantin skall täckas av verkets driftmedel.

Postverket anför att antalet lån med statlig garanti till lantbrevbärare den 31 december 1977 uppgick till 694. Det utestående lånesaldot uppgick vid samma tidpunkt till 14,4 milj. kr. Som jämförelse nämner verket att antalet lån den 30 juni 1971 var 479 och det utestående lånesaldot 2,6 milj. kr.

Den främst bidragande orsaken till den kraftiga ökningen av det utestående lånesaldot är den snabba prisökningen på bilar. Inköpspriserna för fordon som används i lantbrevbäringen har mer än fördubblats under åren 1968—1977. Även den fortsatta motoriseringen och utvidgningen av lantbrevbäringsnätet har varit en orsak till lånesaldots nuvarande höjd. Av nätet utgörs numera 99,4 % av billinjer.

F. n. utreder postverket om tjänstebilar bör införas i lantbrevbäringen som ett alternativ till nuvarande system och hur ett sådant system kan vara organiserat. Verket utreder därvid lämpliga biltyper samt vilka principer som bör gälla vid val mellan nuvarande system och ett system med tjänstebilar. Utredningen tar också upp frågan om det finns andra alternativ för tillhandahållande av bilar i lantbrevbäring än tjänstebilar. Postverket gör dock den bedömningen att nuvarande system kommer att dominera i framtiden.

Erfarenheterna av systemet med lån med statlig garanti för anskaffning av lantbrevbärbilar har varit mycket goda. Några förluster på grund av sitt åtagande har postverket hittills praktiskt taget inte åsamkats. Verket finner det därför angeläget att den nu gällande beloppsgränsen höjs och föreslår att 30 milj. kr. blir ny beloppsgräns.

Den fortgående rationaliseringen och förbättringen av postservicen på landsbygden bygger i huvudsak på en utökning av den motoriserade lantbrevbäringen. Den härav föranledda ökningen av antalet bilar samt den höjning av bilpriserna som ägt rum sedan systemet med statlig garanti för lantbrevbärlån infördes, innebär att den nuvarande beloppsgränsen 15 milj. kr. mycket snart kommer att uppnås. Då erfarenheterna av systemet med den statliga garantin är mycket goda och då man enligt verket inte har anledning att tro att systemet kommer att slopas även om alternativa system börjar tillämpas, förordar jag att den nuvarande beloppsgränsen höjs enligt postverkets förslag.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. medge att statlig garanti t. v. får beviljas intill ett belopp av 30 000 000 kr. för lån i PKbanken avseende anskaffning av motorfordon att användas vid lantbrevbäring,

2. lämna regeringen, eller myndighet som regeringen bestämmer, fortsatt bemyndigande att biträda ackord eller på annat sätt efterge statens rätt på grund av fordran som uppkommer i anledning av angivna garantiåtaganden.

B. Televerket

[8] **1. Teleanläggningar m. m.** Under denna rubrik har på statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 870,8 milj. kr.

Med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1976/77: 100 bil. 2, FiU 1976/77: 10, rskr 1976/77: 133) har regeringen den 22 december 1977 beslutat att televerket från investeringsanslaget *Teleanläggningar m. m.* får — utöver vad regeringen i annat sammanhang föreskrivit — bestrida utgifter med högst 35 030 000 kr. Medlen skall i sysselsättningsfrämjande syfte användas för tidigareläggning av byggnadsarbeten inom H, K, L, O, P, R, S, U, W, X, Y och Z län. Byggnadsarbetena har påbörjats innevarande budgetår och avslutas under budgetåret 1978/79.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Teleanläggningar m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett investeringsanslag av 35 030 000 kr.

IX. DIVERSE KAPITALFONDER

[9] **2. Statens vägverks förrådsfond: Vägmaskiner m. m.** Under denna rubrik har på statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av sammanlagt 119,5 milj. kr.

Med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1976/77: 100 bil.2, FiU 1976/77: 10, rskr 1976/77: 133) har regeringen den 22 december 1977 beslutat att statens vägverk från investeringsanslaget *Statens vägverks förrådsfond: Vägmaskiner m. m.* får — utöver vad regeringen i annat sammanhang har föreskrivit — i sysselsättningsfrämjande syfte bedriva om- och nybyggnad av vägstationer i Gistad, Tollarp och Brunflo för ett belopp av högst 9,3 milj. kr. under budgetåren 1977/78 och 1978/79.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Statens vägverks förrådsfond: Vägmaskiner m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett investeringsanslag av 9 300 000 kr.

Bilaga 6

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-16

Föredragande: statsrådet Mundebo

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 såvitt avser budgetdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

ÅTTONDE HUVUDTITELN

E. Diverse

[1] **E 13. Statlig företagshälsovård.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1 000 kr.

I prop. 1975/76: 100 (bil. 2 p. 6 och bil. 9 s. 136) anmälde föredragande statsrådet frågan om den statliga företagshälsovårdens uppbyggnad och finansiering. Därvid föreslogs att ett nytt anslag benämnt Statlig företagshälsovård, skulle föras upp i statsbudgeten. Från detta anslag borde förskottsvis bestridas kostnader för hälsoråds verksamhet samt kostnader för etablering och drift av företagshälsocentraler för statsanställda m. fl. enligt en stat som skulle fastställas av regeringen. Kostnaderna skulle slutligt fördelas på de myndigheter, affärsdrivande verk m. fl. som anslöts till hälsocentralerna. Vid den slutliga fördelningen borde kostnaderna belasta de anslag eller anslagsposter (motsv.) från vilka kostnaderna för sjukvården hos myndigheterna m. fl. bestrids. Detta skulle komma att medföra en merbelastning av vissa sådana anslag. Statsbudgetanslaget Statlig företagshälsovård borde föras upp med ett formellt belopp av 1 000 kr. Riksdagen lämnade förslaget utan erinran (InU 1975/76: 35, rskr 1975/76: 210).

Föredraganden utgick således ifrån att de förskottsvisa utbetalningar som skulle ske från anslaget Statlig företagshälsovård skulle kunna fördelas på anslagspost för sjukvård eller motsvarande hos myndigheter m. fl. så att någon belastning inte skulle komma att redovisas på anslaget.

I prop. 1976/77: 125 (bil. 7) anmälde jag att anslaget Statlig företags-

hälsovård för budgetåret 1976/77 skulle komma att uppvisa belastning. Anledningen härtill var att de regionala hälsorådens verksamhet under detta budgetår hade inriktats på bl. a. kartläggning av befintliga företagshälsorcesurser och planläggning för statliga företagshälsocentraler. Några sådana kunde dock inte inrättas under budgetåret 1976/77. Angivna förhållande föranledde ingen erinran från riksdagen sida (AU 1976/77: 25, rskr 1976/77: 259).

Under innevarande budgetår har fastställts stater för de åtta regionala hälsoråden och tio lokala hälsoråd. Staterna innefattar medel för drift av tre regionala och tio lokala centraler fördelade på sådant sätt att det i varje region finns minst en central. För budgetåret 1977/78 finns alltså formella förutsättningar för fördelning av de totala kostnaderna under anslaget på de myndigheter m. fl. som är anslutna till hälsocentralerna. En fördelning av kostnaderna för de regionala hälsoråden enligt de angivna riktlinjerna skulle emellertid få icke avsedda konsekvenser för bl. a. myndigheter som är anslutna till lokal hälsocentral i de fem regioner som inte inrättat regional central under innevarande budgetår. Dessa myndigheter skulle få svara inte bara för kostnaderna för den lokala hälsocentralen utan också för kostnaderna under budgetåret för kartläggning och planläggning av företagshälsovården på regional nivå. Detta är enligt min mening otillfredsställande. Eftersom det arbete de regionala hälsoråden utför på sikt gagnar samtliga myndigheter i regionen anser jag att en kostnadsfördelning enligt angivna riktlinjer bör ske först då det i regionen har inrättats en regional hälsocentral. Först då kan en rättvisande kostnadsfördelning göras. Jag räknar med att detta skall kunna ske fr. o. m. budgetåret 1978/79. Av de ytterligare tio företagshälsocentraler som avses inrättas under nästa budgetår bör alltså fem vara regionala. I avvaktan på att varje region får en regional hälsocentral bör för budgetåret 1977/78 kostnaderna för de fem regionala hälsoråden utan regional central få belasta förevarande anslag.

De tre regionala hälsocentraler som avses inrättas under innevarande budgetår torde kunna börja fungera tidigast mot slutet av budgetåret. Med hänsyn härtill och till fördelen med en enhetlig behandling av samtliga regionala hälsoråd anser jag att jämväl kostnaderna för dessa tre hälsoråd och centraler bör få belasta anslaget Statlig företagshälsovård för innevarande budgetår. Kostnaderna för de lokala hälsocentraler som är verksamma redan under innevarande budgetår bör däremot i samtliga fall fördelas på anslutna myndigheter m. fl.

Med ledning av de stater som har fastställts för de regionala hälsoråden för budgetåret 1977/78 kan anslagsbelastningen beräknas till högst 4,3 milj. kr. Redovisning av utfallet bör lämnas i budgetpropositionen för budgetåret 1979/80.

Jag hemställer att regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad jag nu har anfört.

KAPITALBUDGETEN

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

[2] **11. Byggnadsarbeten för statlig förvaltning.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 455 milj. kr. Vid budgetårets ingång fanns vidare en behållning av drygt 63,5 milj. kr. under anslaget.

Från anslaget bestrids utgifter för investeringar i byggnader för statlig förvaltning eller annan statlig verksamhet i den mån medel inte har anvisats under annat investeringsanslag. För byggnadsobjekt som beräknas kosta mer än 2 milj. kr. förs separata kostnadsramar upp i den investeringsplan, som finns upptagen under anslaget.

I investeringsplanen är uppförd en uppskattad medelsförbrukning av 45 milj. kr. för tillkommande objekt budgetåret 1977/78 (prop. 1976/77: 100 bil. 11 s. 160, FiU 1976/77: 13, rskr 1976/77: 169). Som har redovisats i prop. 1976/77: 100 (bil. 11 s. 158) är utrymmet avsett för investeringar i lokaler för de vid riksmötet 1975/76 beslutade regionala datoranläggningarna för folkbokföring och beskattning (prop. 1975/76: 100 bil. 9, SkU 1975/76: 35, rskr 1975/76: 212). Jag har tidigare, vid min anmälan av anslag på tilläggsbudget I till statsbudgeten för innevarande budgetår, redovisat ett antal tillkommande investeringsobjekt för nämnda ändamål. Medelsförbrukningen för dessa objekt har i prop. 1977/78: 25 (bil. 6 s. 35) beräknats till sammanlagt 15 milj. kr. för budgetåret 1977/78. Av det medelsutrymme som ursprungligen budgeterats för tillkommande objekt innevarande budgetår återstår därefter ca 30 milj. kr. Jag vill nu återkomma med en redogörelse för de ytterligare byggnadsinvesteringar som med hänsyn till tidplanen för arbetena är aktuella att redovisa för riksdagen.

Stockholm. Ombyggnad för statens provningsanstalt. Stockholmsavdelningen av statens provningsanstalt har ca 100 anställda och disponerar f. n. lokaler dels vid Drottning Kristinas väg i Stockholm, dels i kv. Myntet i Stockholm för ädelmetallkontroll och justeringsverksamhet. I samband med omlokaliseringen av statens provningsanstalt till Borås har vissa lokaler vid Drottning Kristinas väg friställts. Byggnadsstyrelsen har i samråd med statens provningsanstalt föreslagit att de friställda lokalerna utnyttjas bl. a. för att sammanföra verksamheten vid Stockholmsavdelningen. Kostnaderna för behövliga ombyggnadsarbeten m. m. beräknas av byggnadsstyrelsen till sammanlagt 2 650 000 kr. i prisläget den 1 april 1977. En stor del av dessa kostnader avser åtgärder som påkallats från arbetarskyddssynpunkt för den del av avdelningen som nu är förlagd till lokalerna.

I beslut den 9 mars 1978 har regeringen uppdragit åt byggnadsstyrelsen att påbörja ombyggnadsarbetena inom en kostnadsram av 2 650 000 kr. Med stöd av riksdagens bemyndigande har regeringen före-

skrivit att kostnaderna för arbetena förskottsvis skall belasta kostnadsramen Diverse objekt (jfr prop. 1975: 1 bil. 9 s. 143, FiU 1975: 12, rskr 1975: 65 samt prop. 1975/76: 100 bil. 9 s. 147—148).

Kristianstad. Om- och tillbyggnad för länsstyrelsens dataenhet. I beslut den 22 december 1977 uppdrog regeringen åt byggnadsstyrelsen att projektera om- och tillbyggnad för dataenheten inom länsstyrelsen i Kristianstads län. Projektet omfattar en våningsarea av 1 750 m², varav 900 m² i en tillbyggnad till landsstatshuset i kv. Södra Kasern i Kristianstad. Kostnaderna för om- och tillbyggnaden har preliminärt beräknats till 4,5 milj. kr. i prisläget den 1 april 1977. Byggnadsarbetena avses komma att påbörjas i augusti 1978 med beräknat färdigställande i juli 1979.

Västerås. Tillbyggnad för länsstyrelsens dataenhet m. m. Regeringen har genom beslut den 9 mars 1978 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att projektera om- och tillbyggnad av landsstatshuset i kv. Slottsträdgården i Västerås. Tillbyggnaden beräknas omfatta en sammanlagd rumsarea av 1 770 m² och är avsedd för länsstyrelsens data- och uppbördsenheter. I programmet för tillbyggnaden ingår även arkiv m. m. som är gemensamma för länsstyrelsen. Kostnaderna för tillbyggnaden har på grundval av redovisade systemhandlingar beräknats till 10 milj. kr. i prisläget den 1 april 1977. I den beräknade kostnaden ingår förhållandevis omfattande försörjningsåtgärder. Med utgångspunkt i riksskatteverkets installationstidplan för de nya datoranläggningarna har byggnadsstyrelsen planerat ett färdigställande av tillbyggnaden i maj 1979. Tidplanen förutsätter att byggnadsarbetena påbörjas i augusti 1978.

Nämnda projekteringsuppdrag omfattar även vissa ombyggnadsarbeten i nuvarande landsstatshus. Enligt redovisat byggnadsprogram uppskattas kostnaderna för ombyggnadsarbetena till 3,3 milj. kr. i prisläget den 1 april 1977. En första etapp av dessa arbeten måste enligt byggnadsstyrelsen utföras i anslutning till föreslagen tillbyggnad.

Härnösand. Om- och tillbyggnad för länsstyrelsens dataenhet. Byggnadsstyrelsen har redovisat att de nuvarande lokalerna för länsstyrelsens dataenhet i kv. Adjunkten i Härnösand inte kan inrymma den nya datoranläggning som planeras. Styrelsen har därför upprättat program för en mindre tillbyggnad för datorhall, operatörsrum m. m. Programmet för tillbyggnaden omfattar en totalarea av ca 550 m². Den planerade ombyggnaden berör lokaler för dataenheten med en totalarea av ca 1 300 m². Byggnadsstyrelsen har anmält att kostnaderna för om- och tillbyggnaden beräknas till 4,9 milj. kr. i prisläget den 1 april 1977. Byggnadsarbetena avses komma att påbörjas i september 1978. Inflyttning har planerats till sommaren 1979.

Föredraganden

Med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående förordar jag att följande nya kostnadsramar i 1 000-tal kr. förs upp i investeringsplanen.

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 77-04-01	Medelsförbrukning		Byggstart år-mån	Färdigställande år-mån
		Beräknad för			
		1977/78	1978/79		
Stockholm					
Ombyggnad för statens provningsanstalt	2 650	750	1 900	78-05	79-03
Kristianstad					
Om- och tillbyggnad för länsstyrelsens dataenhet	4 500 ¹		3 500	78-08	79-07
Västerås					
Tillbyggnad för länsstyrelsens dataenhet m.m.	10 000		6 000	78-08	79-05
Härnösand					
Om- och tillbyggnad för länsstyrelsens dataenhet	4 900		4 000	78-09	79-07

¹ Preliminärt beräknad kostnadsram.

Jag förordar att de utgifter som hänger samman med de redovisade byggnadsarbetena får bestridas av tillgängliga medel under detta investeringsanslag.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten för statlig förvaltning inom de kostnadsramar som jag har förordat i det föregående,
2. godkänna vad jag har förordat i det föregående angående bestridande av utgifterna för vissa byggnadsarbeten för statlig förvaltning.

Bilaga 7

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-16

Föredragande: statsrådet Wikström

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 såvitt avser utbildningsdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

NIONDE HUVUDTITELN

A. Utbildningsdepartementet m. m.

[1] **A 2. Kommittéer m. m.** Till ändamålet har i statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisats ett reservationsanslag av 25,2 milj. kr. Vid ingången av budgetåret fanns på anslaget en reservation av 2 097 740 kr.

Regeringen har i beslut den 30 juni 1977 föreskrivit att av nämnda anslag skall 1,6 milj. kr. disponeras av kommundepartementet för kostnader avseende de till kommundepartementet genom förordning (1977: 120) överförda kommittéerna.

Under tiden den 1 juli—den 31 december 1977 var belastningen på anslaget ca 12 562 000 kr. Det belopp som återstår av anslagsposten kommer inte att förslå att täcka kostnaderna för de utredningar som f. n. pågår. Bidragande orsak till den beräknade förhöjda belastningen är att arvoden och ersättningar utgår med högre belopp fr. o. m. den 1 januari 1978.

Ett ytterligare medelsbehov föreligger alltså om 1,5 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kr.

B. Kulturändamål

[2] **B 11. Bidrag till Svenska riksteatern.** I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 53 436 000 kr. I tilläggsbudget I för 1977/78 har till Bidrag till Svenska riksteatern anvisats ett reservationsanslag av 6 796 000 kr.

(prop. 1977/78: 25, KrU 1977/78: 15, rskr 1977/78: 55) med hänsyn till kostnadsökningen till följd av 1976 års löneavtal samt beslutade ökning av de sociala avgifterna den 1 januari 1977. Riksteatern har anhållit om ytterligare medel för budgetåret 1977/78 med hänsyn till kostnadsökningar med anledning av 1977 års löneavtal, beslutade ökning av de sociala avgifterna från den 1 januari 1978 samt ökade traktamentskostnader.

Föredraganden

Då medelsbehovet under detta anslag anmäldes i prop. 1977/78: 25 anförde jag att jag hade för avsikt att återkomma senare beträffande medelsbehov till följd av 1977 års löneavtal samt höjda traktamenten. Med hänvisning till det ökade medelsbehovet till följd av 1977 års löneavtal och till de redovisade kostnadsökningarna för traktamentsersättningar samt ökade sociala avgifter förordar jag att anslaget till riksteatern höjs med 7 632 000 kr., varav för löner med högst 4 303 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Svenska riksteatern* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 7 632 000 kr.

[3] **B 12. Bidrag till Operan och Dramatiska teatern.** I statsbudgeten för innevarande år har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 100 925 000 kr. I tilläggsbudget I för 1977/78 har till bidrag till Operan och Dramatiska teatern anvisats ett reservationsanslag av 13 821 000 kr. (prop. 1977/78: 25, KrU 1977/78: 15, rskr 1977/78: 55) med hänsyn till kostnadsökningar till följd av 1976 års löneavtal, samt beslutade ökning av de sociala avgifterna från den 1 januari 1977. Operan och Dramatiska teatern har anhållit om ytterligare medel för budgetåret 1977/78 med hänsyn till kostnadsökningar till följd av 1977 års löneavtal och beslutade ökning av de sociala avgifterna från den 1 januari 1978 m. m. Vidare har Operan begärt medel för vissa rehabiliteringsinsatser. Dramatiska teatern har anhållit om ytterligare 221 000 kr. för ökade lokalhyror budgetåret 1977/78.

Föredraganden

Då medelsbehovet under detta anslag anmäldes i prop. 1977/78: 25 anförde jag att jag hade för avsikt att återkomma senare beträffande medelsbehov till följd av 1977 års löneavtal. Med hänvisning till det ökade medelsbehovet till följd av 1977 års löneavtal och till de redovisade kostnadsökningarna för sociala avgifter m. m. förordar jag att anslaget till Operan och Dramatiska teatern höjs med 9,9 milj. kr. resp. 5 050 000 kr., varav för löner högst 6 817 000 kr. resp. 3 309 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att till *Bidrag till Operan och Dramatiska teatern* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 14 950 000 kr.

[4] **B 13. Rikskonsertverksamhet.** I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 25 438 000 kr. Institutet för rikskonserter har begärt ytterligare medel för budgetåret 1977/78 för kostnadsökningar som följer av ingångna avtal om löner för år 1977 samt för beslutade ökade sociala avgifter.

Föredraganden

Då medelsbehovet under detta anslag anmäldes i prop. 1976/77: 100 kunde hänsyn inte tas till 1977 års löneavtal. Med hänvisning till de redovisade kostnadsökningarna till följd av 1977 års löneavtal och till de ökade sociala avgifterna förordar jag att anslaget till Institutet för rikskonserter för innevarande budgetår höjs med 2 215 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att till *Rikskonsertverksamhet* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 2 215 000 kr.

[5] **B 43. Statens konstmuseer: Förvaltningskostnader.** Efter en längre tids förhandlingar har nationalmuseum träffat överenskommelse med Rijksmuseum i Amsterdam om ett depositionsbyte, som innebär att ett grupporträtt av den holländske 1600-tals målaren Adriaen Backer deponeras hos nationalmuseum och en bronsskulptur av den holländske skulptören Adriaen de Vries deponeras hos Rijksmuseum. Enligt uppgift har Rijksmuseum utverkat en ekonomisk garanti av sitt lands regering för bronsskulpturen. Nationalmuseum har värderat skulpturen till 500 000 kr.

Statens konstmuseer har begärt att regeringen ställer en ekonomisk garanti för den målning som nationalmuseum kommer att få i deposition t. v. Garantin bör i första hand gälla fem år och motsvara det värde som Rijksmuseum har åsatt sin tavla, dvs. 300 000 holländska floriner eller 590 000 kr. Kostnaderna för en försäkring av tavlan uppges uppgå till 1 200 kr. för lufttransporten och därefter 1 440 kr. per år under depositionstiden. Enligt statens konstmuseer praktiserar systemet med garantier av många länder, både för utställningsmaterial och långlån av enskilda föremål.

Statens kulturråd har tillstyrkt att statens konstmuseer erhåller den begärda statsgarantin. Kulturrådet anser att ett ökat internationellt utbyte av depositioner museer emellan är en intressant och eftersträvningsvärd utveckling. Enligt kulturrådet behövs ett gemensamt handlings-

program för muscerna för att förhindra en upptrappning av försäkringskostnaderna.

Föredraganden

Våren 1976 gav riksdagen sitt medgivande till att staten bestred eventuell ersättning vid skada på eller förlust av föremål i utländsk ägo som skulle ingå i utställningar, anordnade av statens historiska museum och medelhavsmuseet var för sig under hösten 1976 resp. våren 1977. Samtidigt meddelade riksdagen regeringen ett allmänt bemyndigande att vid behov på motsvarande sätt få ställa garanti för att göra det möjligt för de statliga museerna att anordna utställningar av värdefulla föremål i utländsk ägo (prop. 1975/76: 125, KrU 1975/76: 39, rskr 1975/76: 305).

Statens konstmuseer har nu anhållit om en ekonomisk garanti från staten motsvarande 590 000 kr. för en målning som Rijksmuseum i Amsterdam kommer att deponera hos nationalmuseum. Depositionen skall pågå under minst fem år. Garantin skulle innebära att tavlan inte behöver försäkras. Nationalmuseum skall för sin del överlämna en skulptur i deposition till Rijksmuseum. För denna har den holländska staten ställt en garantisumma på 500 000 kr.

Det allmänna bemyndigande som riksdagen meddelade regeringen år 1976 kan enligt min uppfattning inte anses omfatta depositioner av enstaka föremål under en längre tid. Frågan huruvida ekonomisk garanti bör lämnas för Rijksmuseets deposition hos nationalmuseum bör därför underställas riksdagens prövning. Om ersättning skall utgå för skada på eller förlust av tavlan, bör utgifterna belasta förslagsanslaget Oförutsedda utgifter.

Regeringen bör vidare föreslå riksdagen att det allmänna bemyndigande som nu gäller även skall avse depositioner av enstaka konstföremål under lång tid.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. medge att eventuell ersättning vid skada på eller förlust av den tavla som Rijksmuseum deponerar hos nationalmuseum bestrids, med 50 % reduktion vid force majeure, av staten,
2. medge att det allmänna bemyndigande som riksdagen tidigare har meddelat regeringen även skall avse sådana depositioner som jag har förordat.

D. Högre utbildning och forskning

[6] **D 54. Bidrag till Handelshögskolan i Stockholm.** Finansieringen av verksamheten vid handelshögskolan i Stockholm regleras genom ett avtal den 23 januari 1954 mellan staten, Stockholms (stad), handelshögskoleföreningen i Stockholm samt handelshögskolans i Stockholm direktion. I avtalet har vidtagits vissa ändringar senast den 28 mars 1974,

godkända av Kungl. Maj:t den 20 december 1974 (jfr prop. 1974: 170, UbU 1974: 38, rskr 1974: 338). Statens bidrag till kostnaderna för handelshögskolans verksamhet budgetåren 1975/76—1978/79 fastställdes därvid till ett belopp som utgör 39 % av kostnaderna vid en i avtalet angiven personalstat beräknad med tillämpning av för personal vid universiteten gällande kollektivavtal.

Avtalet förutsätter att bidraget justeras med hänsyn till avtal om statliga löner. Någon slutjustering av bidraget har ännu inte gjorts.

För 1975/76 och 1976/77 har till handelshögskolan utbetalats sammanlagt 6 108 000 kr. En slutjustering visar att bidraget till handelshögskolan för dessa budgetår — inkl. arvoden till av staten utsedda ledamöter, suppleant och revisor — skall uppgå till sammanlagt 6 614 000 kr. eller 506 000 kr. mer än vad som tidigare erlagts.

Under återopande av det anförda hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Handelshögskolan i Stockholm* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett anslag av 506 000 kr.

E. Vuxenutbildning

[7] E 10. **Undervisning för invandrare i svenska språket m. m.** På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett förslagsanslag av 59 616 000 kr. Undervisningen, som bedrivs som försöksverksamhet, får omfatta högst 650 000 studietimmar. Av dessa får 300 000 studietimmar användas till undervisning som ges enligt lagen (1972: 650, ändrad senast 1976: 590) om rätt till ledighet och lön vid deltagande i svenskundervisning för invandrare och 350 000 studietimmar får användas för övrig invandrarundervisning. Undervisningen bedrivs av skolöverstyrelsen i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen och statens invandrarverk och anordnas av studieförbunden. Undervisningen skall vara kostnadsfri för eleverna.

Folkbildningsförbundet har inkommit med en skrivelse angående statsbidragen till cirkelledare i svenska med samhällsorientering för invandrare inkl. lagstadgad undervisning.

Föredraganden

Regeringen har i särskilt beslut den 10 november 1977 medgivit att utöver tidigare anvisade 350 000 studietimmar får disponeras ytterligare högst 200 000 studietimmar för undervisning i svenska för icke anställda invandrare under budgetåret 1977/78.

Per studietimme utgår statsbidrag med högst 91 kr. 50 öre. Den allmänna kostnadsutvecklingen sedan den 1 januari 1977 har, när det gäller svenskundervisning för invandrare, ställt studieförbunden i en svår

situation eftersom undervisningen skall vara avgiftsfri för deltagarna. Med hänsyn härtill förordar jag att för perioden januari—juni 1977 statsbidraget per studietimme höjs från nuvarande högst 91 kr. 50 öre till högst 93 kr. 50 öre per studietimme. Av detta belopp räknar jag med att bidrag till ledare och materiel skall utgå med högst 56 kr. 50 öre per studietimme. Fr. o. m. den 1 juli 1977 beräknar jag en ytterligare höjning med 5 kr. till högst 98 kr. 50 öre per studietimme, varav högst 61 kr. 50 öre beräknas avse bidrag till ledare och materiel. De av mig förordade bidragsförändringarna kan beräknas medföra ett ytterligare medelsbehov under detta anslag om ca 6 950 000 kr. för budgetåret 1977/78.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna vad jag har förordat i fråga om höjning av statsbidragsbeloppet per studietimme till undervisning för invandrare i svenska språket m. m.

[8] **E 14. Bidrag till kontakttolkutbildning.** I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett förslagsanslag av 2 948 000 kr.

Medlen skall fördelas på undervisning, handledarutbildning, studiematerial och administration. Enligt prop. 1976/77: 100 bör det få ankomma på regeringen att ändra fördelningen mellan de olika posterna inom det angivna beloppet.

Beträffande frågan om studiesociala kostnader anförs i prop. 1976/77: 100 "I fråga om ersättning för förlorad arbetsförtjänst hänvisar LO till gällande lagar och regler vid ledighet för studier och fackliga förtroendeuppdrag. I övrigt saknar jag f. n. underlag för att kunna ta ställning till studiestödsfrågan".

Landsorganisationen i Sverige och Arbetarnas bildningsförbund har i skrivelse till regeringen hemställt att regeringen skyndsamt vidtar åtgärder för att göra det möjligt att täcka kostnader för förlorad arbetsinkomst, kostnader för inkvartering på folkhögskola samt resor för deltagarna i kontakttolkutbildning.

Skolöverstyrelsen har i skrivelser den 5 januari och den 18 januari hemställt om bemyndigande att omdisponera under anslaget Bidrag till kontakttolkutbildning tillgängliga medel så att även ersättning för förlorad arbetsförtjänst och resekostnader i samband med utbildning av handledare inom kontakttolkutbildningen samt ersättning för rese- och inackorderingskostnader för deltagare i kontakttolkutbildning kan utbetalas under budgetåret 1977/78.

Föredraganden

Med hänsyn till att möjligheterna att få till stånd planerad utbildning av handledare och kontakttolkar är beroende av att ersättning för för-

lorad arbetsförtjänst och resekostnader kan utgå för deltagare i handledarutbildning och att ersättning för rese- och inackorderingskostnader kan utgå för deltagare i kontakttolkutbildning, förordar jag att en sådan omDispositionering av medlen under anslaget Bidrag till kontakttolkutbildning får ske så att även studiesociala kostnader kan täckas. Det bör få ankomma på regeringen eller myndighet, som regeringen utser, att meddela bestämmelser om de olika ersättningsformerna och om administrationen därav. Dessa bestämmelser kommer att avse utbildning under budgetåret 1977/78.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att bemyndiga regeringen att få disponera förevarande anslag i enlighet med vad jag förordat i det föregående.

G. Internationellt—kulturellt samarbete

[9] **G 3. Bidrag till internationella kongresser m. m. i Sverige.** På inbjudan av regeringen kommer Unescos internationella kommission för studium av kommunikationsproblem ("International Commission for the Study of Communication Problems") att hålla dels ett seminarium om nyhetsbyråernas roll i det internationella nyhetsflödet, dels sitt nästkommande ordinarie sammanträde i Stockholm. Tidpunkterna är den 24—27 april 1978 för seminariet och den 28—29 april för sammanträdet.

Temat för seminariet är "The Infrastructure of News Supplies in the World". Deltagare blir representanter för samtliga stora och medelstora nyhetsbyråer i världen, de regionala samarbetsorganen för nyhetsbyråerna m. fl. Härtill kommer kommissionens medlemmar och sekretariat. Sammanlagt rör det sig om ca 80 personer, varav flertalet från u-länderna.

För att avhålla seminariet i Stockholm uppstår kostnader av två slag, dels "arrangemangskostnader" som i sin helhet skall bestridas av regeringen, dels övriga kostnader såsom resor, traktamenten m. m. för deltagarna, som skall fördelas mellan kommissionen — dvs. Unesco — och Sverige.

Kostnaderna kan för Sveriges del beräknas uppgå till 190 000 kr. Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till internationella kongresser m. m. i Sverige* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 190 000 kr.

Bilaga 8

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-16

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 såvitt avser jordbruksdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

TIONDE HUVUDTITELN

A. Jordbruksdepartementet m. m.

[1] **A 3. Kommittéer m. m.** På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik förts upp ett reservationsanslag av 13 963 000 kr. Av anslaget disponerar miljödatanämnden högst 7 428 000 kr.

Efter riksdagens ställningstagande till anslaget under denna rubrik för budgetåret 1977/78 har ett flertal utredningar tillsatts, vars kostnader belastar detta anslag. För att bestrida kostnaderna för jordbruksdepartementets kommittéverksamhet bör 1,7 milj. kr. anvisas på tilläggsbudget för innevarande budgetår.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 1 700 000 kr.

G. Utbildning och forskning

[2] **G 14. Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m.** På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 30 milj. kr. Av beloppet disponerar byggnadsstyrelsen 9 milj. kr. enligt en särskild inredningsplan och utrustningsnämnden för universitet och högskolor 21 milj. kr. enligt en särskild utrustningsplan.

Byggnadsstyrelsen har redovisat förslag till ändring av tidigare fast-

ställd kostnadsram för anskaffande av inredning för skogsbiblioteket m. m. i Umeå.

Regeringen uppdrog den 27 oktober 1977 åt byggnadsstyrelsen att utföra ombyggnad av lokaler för skogsbibliotek m. m. i Umeå inom en kostnadsram av 1,8 milj. kr. i prisläget den 1 april 1977.

I inredningsplanen för innevarande budgetår har förts upp en inredningsram *Skogshögskolan: Nybyggnad i Umeå* av 6,8 milj. kr.

Byggnadsstyrelsen har nu beräknat inredningskostnaderna för ombyggnaden till 950 000 kr. Verket har därvid beräknat att befintlig inredning kan återanvändas till ett nyanskaffningsvärde av ca 400 000 kr.

Föredraganden

Vid min prövning av det förslag till ändring av inredningsplanen för innevarande budgetår som har redovisats av byggnadsstyrelsen har jag funnit det motiverat att justera inredningsplanen med hänsyn till inredningsbehovet för skogsbiblioteket. Jag förordar att kostnadsramen *Skogshögskolan: Nybyggnad i Umeå* höjs med 800 000 kr.

Jag förordar att de ökade utgifter som hänger samman med här behandlat inredningsobjekt får bestridas av tillgängliga medel.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om anskaffning av viss inredning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m. inom de kostnadsramar som jag har förordat i det föregående,
2. godkänna vad jag har förordat i det föregående angående bestridande av utgifterna för viss inredning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m.

J. Diverse

[3] **J 2. Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m.** På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 1 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1976/77 fanns en reservation under anslaget på ca 6,3 milj. kr. Från anslaget utbetalas bidrag såsom ersättning för förluster på grund av naturkatastrof m. m. i enlighet med föreskrifter som regeringen meddelar för varje särskilt fall.

Regeringen har ställt 3,8 milj. kr. till fiskeristyrelsens disposition för ersättning till följd av stormskador på fiskeredskap samt 1 029 000 kr. till länsstyrelsernas i Örebro, Västmanlands, Kopparbergs och Gävleborgs län förfogande med anledning av vårflodsöversvämningarna i länen år 1977. Regeringen har vidare beviljat ersättning med anledning av stormskador på växthus, m. m. med ca 295 000 kr.

Med hänsyn till belastningen under anslaget hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

[4] **15. Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.** På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett investeringsanslag av 60 milj. kr. Anslaget disponeras i enlighet med en investeringsplan, som upptar av riksdagen godkända kostnadsramar för de i planen ingående projekten.

Byggnadsstyrelsen har redovisat förslag till ändring av tidigare fastställd kostnadsram för ombyggnadsåtgärder avseende ventilationsanläggning vid statens lantbrukskemiska laboratorium. En kostnadsram för *Statens lantbrukskemiska laboratorium: Ombyggnad av ventilationsanläggning* av 3,4 milj. kr. har tidigare förts upp i investeringsplanen.

Regeringen har den 9 juni 1977 lämnat byggnadsstyrelsen i uppdrag att utföra ombyggnaden inom en kostnadsram av 3,4 milj. kr. i prisläget den 1 april 1976. Denna ram motsvaras av 3 810 000 kr. i prisläget den 1 april 1977. På grundval av nu färdigställda systemhandlingar har kostnaden för objektet beräknats till 4 230 000 kr. i prisläget den 1 april 1977.

Föredraganden

Vid min prövning av det förslag till ändring av investeringsplanen som har redovisats av byggnadsstyrelsen har jag funnit det motiverat att justera investeringsplanen. Jag förordar att kostnadsramen Statens lantbrukskemiska laboratorium: Ombyggnad av ventilationsanläggning höjs till 4 230 000 kr. i prisläget den 1 april 1977.

Jag förordar att de ökade utgifter som hänger samman med här behandlat byggnadsobjekt får bestridas av tillgängliga medel under anslaget.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m. inom den kostnadsram jag har förordat i det föregående,
2. godkänna vad jag har förordat i det föregående angående bestridande av utgifterna för byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.

Bilaga 9

HANDELSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-16

Föredragande: statsrådet Burenstam Linder

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 såvitt avser handelsdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

ELFTE HUVUDTITELN

A. Handelsdepartementet m. m.

[1] **A 2. Kommittéer m. m.** Till ändamålet har för budgetåret 1977/78 anvisats ett reservationsanslag av 4,7 milj. kr. (prop. 1976/77: 100 bil. 14, NU 1976/77: 44, rskr 1976/77: 349 samt prop. 1976/77: 85, FöU 1976/77: 11, rskr 1976/77: 238). Reservationen från föregående budgetår uppgick till 798 876 kr.

För utredningsverksamheten beräknas för budgetåret 1977/78 en sammanlagd medelsförbrukning om ca 6 milj. kr. Ett ytterligare medelsbehov föreligger således om 500 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr.

F. Ekonomiskt försvar

[2] **F 1. Överstyrelsen för ekonomiskt försvar.** För detta ändamål disponerar överstyrelsen under innevarande budgetår 180 423 000 kr., varav 170 423 000 kr. har anvisats på statsbudgeten och 10 milj. kr. på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1977/78.

Avtal mellan överstyrelsen för ekonomiskt försvar (ÖEF) och Svenska Rayon AB

ÖEF har i skrivelse den 9 mars 1978 förelagt regeringen för godkännande ett avtal mellan svenska staten genom ÖEF och Svenska Rayon

AB om att företaget skall erhålla ersättning för att utföra vissa beredskapstjänster åt staten. Dessa tjänster innebär upprätthållande under perioden 1978—1984 av dels vissa lager av försörjningsberedskapsviktiga färdigvaror samt insatsvaror för företagets produktion av textilfibrer (viskosfibrer), dels produktionskapacitet i fråga om textilfibrer och cordgarn som bl. a. utgörs av maskinutrustning som ligger i malpåse. Ersättningen till företaget föreslås få formen av försörjningsberedskapslån och skall under den sjuåriga avtalstiden utgå med sammanlagt 54,7 milj. kr.

Vidare skall enligt avtalet avskrivningslån på 67,3 milj. kr. utgå för investering under perioden 1978—1980 i främst maskinutrustning för tillverkning av s. k. modalfiber som är en vidareutveckling av den vanliga viskosfibern.

Avtal mellan ÖEF och Tretorn AB

ÖEF har i skrivelse den 9 mars 1978 förelagt regeringen för godkännande ett avtal mellan svenska staten genom ÖEF och Tretorn AB om upprätthållande av viss försörjningsberedskapsviktig produktionskapacitet vid företaget i fråga om gummistövlar, läderskor och läderstövlar under perioden 1979—1981.

Företagets åtaganden är enligt avtalsförslaget följande.

Vara	Årlig produktionskapacitet (1 000 par)
Gummistövlar	2 000
Läderskor	450
Läderstövlar	100

För att Tretorn AB fullgör dessa beredskapstjänster föreslås företaget få ersättning i huvudsak enligt de riktlinjer som angetts i prop. 1976/77: 85 om åtgärder för försörjningsberedskapen på skoområdet och som godkänts av riksdagen (FöU 1976/77: 11, rskr 1976/77: 238). Sålunda föreslår ÖEF att Tretorn AB för förvärv av Embla AB:s i konkurs fastighet för tillverkning av läderstövlar erhålla ett *skostrukturlån* motsvarande hälften av avsedd köpeskilling som förutsätts uppgå till högst 3 milj. kr. samt statlig kreditgaranti motsvarande en fjärdedel av köpeskillingen för nämnda fastighet. Vidare föreslås Tretorn AB i samband med övertagandet av Embla AB:s i konkurs tillverkning av läderstövlar erhålla en *statlig kreditgaranti* på 8 milj. kr. för rörelsekapital. Denna kreditgaranti föreslås gälla med fullt belopp under åren 1978 och 1979, med 6 milj. kr. år 1980 och med 4 milj. kr. år 1981. *Försörjningsberedskapslån* på sammanlagt 25,5 milj. kr. föreslås för perioden 1979—1981.

Tretorn AB planerar att genomföra en rationalisering av företagets verksamhet och beräknar att lönsamhet kommer att uppnås år 1982.

Säsongskrediter till skoindustrin m. m.

ÖEF har i skrivelse till regeringen den 9 december 1977 tillstyrkt ett förslag av den av regeringen den 28 april 1977 tillsatta skodelegationen att särskilda medel för säsongskrediter till skoindustrin skall ställas till ÖEF:s förfogande för utbetalning efter förslag av delegationen. ÖEF föreslår för ändamålet en ram på 25 milj. kr.

ÖEF tillstyrker vidare skodelegationens förslag om att skoforskningsinstitutets verksamhet skall förstärkas och byggas ut samt att ÖEF skall erhålla särskilda medel för att stödja design- och modellörverksamheten inom skoindustrin.

Föredraganden

Avtal mellan ÖEF och Svenska Rayon AB

ÖEF:s förslag till avtal mellan svenska staten genom ÖEF och Svenska Rayon AB innebär att företaget inför en avspärrningssituation skall upprätthålla dels lager av försörjningsberedskapsviktiga insats- och färdigvaror, dels produktionskapacitet i fråga om textilfibrer (viskosfibrer) och cordgarn. Produktionskapaciteten utgörs av maskinutrustning som delvis ligger i malpåse. Avtalet skall enligt förslaget gälla under åren 1978—1984 och ersättning till företaget utgå i form av försörjningsberedskapslån på totalt 54,7 milj. kr. för sjuårsperioden. Vidare föreslås att avskrivningslån på sammanlagt 67,3 milj. kr. skall utgå för investeringar i främst maskinutrustning för tillverkning av s. k. modalfibrer. Modalfiber är en vidareutvecklad typ av viskosfiber som i stort kan ersätta bomull vid textiltillverkning. Investeringen kommer att medföra en förändring av företagets produktsortiment men däremot ingen ökning av den totala fiberproduktionen.

Jag vill för egen del framhålla följande. Svenska Rayon AB är Sveriges enda tillverkare av textilfiber. Fibern tillverkas av inhemskt framställd viskoscellulosa. Företaget representerar, efter det att det nämnda investeringsprogrammet har genomförts, en tillgång i form av varulager, produktionskapacitet i malpåse och övrig produktionskapacitet, som erfordras för att i en krissituation försörjningen i fråga om textilfibrer och sådant cordgarn som behövs vid tillverkning av gummidäck skall tryggas. Riksdagen har beslutat om inriktningen av beredskapsplaneringen på tekoområdet (prop. 1977/78: 42, FöU 1977/78: 5, rskr 1977/78: 81). Om tillgångarna hos Svenska Rayon AB i form av lager och produktionskapacitet saknades skulle mot bakgrund av innebörden i detta riksdagsbeslut, en kraftig ökning av beredskapslagringen erfordras. Denna skulle ställa sig avsevärt dyrare än den ersättning som enligt förslaget skall utgå till Svenska Rayon AB. Ett lager av denna storleksordning torde också ställa sig mycket svårt att handha bl. a. med hänsyn till möjligheterna att omsätta fibern.

Mot bakgrund av vad jag här har anfört tillstyrker jag ÖEF:s förslag till avtal med Svenska Rayon AB. Regeringen bör föreslå riksdagen att anvisa behövliga medel för att avtalet mellan svenska staten genom ÖEF och Svenska Rayon AB skall kunna genomföras. Jag återkommer i det följande till medelsbehovet för budgetåret 1977/78.

Avtal mellan ÖEF och Tretorn AB

Efter förslag av regeringen beslöt riksdagen i december 1976 att staten skulle ge Tretorn AB ett försörjningsberedskapslån på högst 8 milj. kr. mot att företaget under åren 1977—1978 upprätthöll en produktion av 625 000 par *gummistövlar* av standardtyp per år och en produktionskapacitet av 2 milj. par sådana *gummistövlar* (prop. 1976/77: 16, FöU 1976/77: 4, rskr 1976/77: 31). Ett avtal härom slöts i december 1976 mellan svenska staten genom chefen för handelsdepartementet och Tretorn AB.

En särskild utredare fick i september 1976 i uppdrag att utreda frågan om försörjningsuthållighet och försörjningsstandard på beklädnadsområdet. Utredaren överlämnade i december 1976 promemorian (Ds H 1976: 7) Skor i kristid. Enligt promemorian erfordras för en treårig avspärrningssituation bl. a. en tillförsel på ca 6,2 milj. par *gummistövlar*. Vid olika antaganden om bedömd möjlig utrikeshandel i en kris och om möjlig reducering av näringslivets lager bedömde utredaren att under en sådan tidsperiod en inhemsk produktion på mellan 2,6 och 4,1 milj. par erfordras.

Jag har i samband med de förslag som regeringen tidigare förelagt riksdagen beträffande mål för försörjningsberedskapen på sko- och tekoområdena (prop. 1976/77: 85, FöU 1976/77: 11, rskr 1976/77: 238 resp. prop. 1977/78: 42, FöU 1977/78: 5, rskr 1977/78: 81) framhållit att det med hänsyn till osäkerheten i beräkningsförutsättningarna kan vara lämpligt att ha en säkerhetsmarginal när det gäller bedömning av den produktion som bör kunna ske inom landet.

Enligt det av ÖEF i mars 1978 inlämnade förslaget till avtal mellan svenska staten genom ÖEF och Tretorn AB skall företaget sex månader efter anmodan från ÖEF kunna uppnå en produktionskapacitet motsvarande en årlig produktion av 2 milj. par standardstövlar av gummi.

Mot denna bakgrund bedömer jag att det inom landet bör vara möjligt att under en treårig avspärrningssituation tillverka mer än 5 milj. par *gummistövlar*. Enligt min mening är kravet på en tillräcklig säkerhetsmarginal därmed väl tillgodosett.

Med hänsyn till vad jag här har anfört anser jag det vara naturligt att statens avtal med Tretorn AB på *gummistövelområdet* med vissa justeringar förlängs.

Jag övergår nu till att behandla den del av avtalsförslaget som avser upprätthållande av produktionskapacitet i fråga om *läderskor*.

Riksdagen godtog i april 1977 regeringens förslag om åtgärder för försörjningsberedskapen på läderskoområdet. Beslutet innebar bl. a. att en årlig fredsproduktion inom landet på ca 2 milj. par läderskor bör säkerställas medan en produktion på 2,5 milj. par är önskvärd (prop. 1976/77: 85, FöU 1976/77: 11, rskr 1976/77: 238).

Regeringen tillsatte den 28 april 1977 en särskild delegation med uppgift att leda arbetet med en effektivisering och omstrukturering av läderskoindustrin.

Efter förslag av delegationen slöt ÖEF i november ett preliminärt avtal med Tretorn AB som bl. a. innebär att företaget upprätthåller viss produktion och produktionskapacitet i fråga om läderstövlar och läderskor.

Då preliminära förhandlingar om en förlängning av gummistövelavtalet för perioden 1979—1981 kort tid därefter inleddes mellan representanter för handelsdepartementet och Tretorn AB, bedömdes det lämpligt att ett avtal med företaget för nämnda period avsåg hela Tretorn AB:s försörjningsberedskapsviktiga produktionskapacitet på skoområdet, dvs. förutom gummistövlar även läderskor inkl. läderstövlar.

En överenskommelse om principerna för ersättning till Tretorn AB för upprätthållande av försörjningsberedskapsviktig produktionskapacitet fattades i februari 1978 mellan representanter för handelsdepartementet och Tretorn AB. Slutliga förhandlingar om ett avtal har därefter förts mellan ÖEF och Tretorn AB.

Enligt ÖEF:s förslag till avtal mellan svenska staten genom ÖEF och Tretorn AB skall företaget överta Embla AB:s i konkurs fastighet och där fortsätta produktionen av *läderstövlar*.

I den proposition om åtgärder för försörjningsberedskapen på läderskoområdet (prop. 1976/77: 85) som jag nyss nämnde, föreslogs ett antal olika åtgärder för hur en effektivisering och omstrukturering skulle kunna ske av läderskoindustrin. Ett exempel härpå är de s. k. s k o s t r u k t u r l å n e n som skall göra det möjligt för lämpliga företag, företagare eller anställda att förvärva skoföretag eller delar av företag t. ex. en viss produktlinje. ÖEF föreslår nu att Tretorn AB skall erhålla ett skostrukturlån på högst 1,5 milj. kr., motsvarande 50 % av köpeskillingen, för inköp av Embla AB:s i konkurs fastighet. Vidare föreslås att statlig kreditgaranti får utgå till Tretorn AB dels för lån motsvarande en fjärdedel av köpeskillingen för den fastighet Tretorn AB enligt avtalet avser inköpa, dels för lån till rörelsekapital på 8 milj. kr. för åren 1978 och 1979, att avtrappas till 6 milj. kr. för år 1980 och 4 milj. kr. för år 1981.

För egen del anser jag att de skostrukturlån som föreslagits till Tretorn AB för förvärv av fastighet från Embla AB i konkurs kan utgå från

de medel som ÖEF har tillgängliga på anslaget V:11 Skostrukturlån.

Jag tillstyrker att kreditgaranti av föreslagen storlek utgår för fastighetsförvärvet.

Mot bakgrund av att några tillgångar i form av rörelsekapital inte ingår i Tretorn AB:s köp av fastighet från Embla AB i konkurs tillstyrker jag även att Tretorn AB erhåller den föreslagna garantin för kredit avsedd att användas för anskaffning av rörelsekapital.

Enligt ÖEF:s avtalsförslag åtar sig Tretorn AB vidare att vid lätskofabriker i Helsingborg och Hjärsås upprätthålla en sammanlagd produktionskapacitet av 450 000 par *läderskor*.

Den produktionskapacitet beträffande *läderskor* inkl. *läderstövlar* som tryggas enligt förslaget till avtal utgör enligt min mening ett väsentligt bidrag till möjligheten att uppfylla de mål som har beslutats i fråga om beredskapen på *läderskoområdet*.

Tretorn AB avser att rationalisera den i avtalet behandlade verksamheten med sikte på att uppnå lönsamhet år 1982. Rationaliseringen förutsätter en omstrukturering av verksamheten som kommer att förankla vissa personalnedskärningar. I syfte att dämpa takten i dessa nedskärningar kommer chefen för arbetsmarknadsdepartementet att senare denna dag lämna förslag till särskilda åtgärder.

Mot bakgrund av vad jag här har anfört tillstyrker jag ÖEF:s förslag till avtal med Tretorn AB. Regeringen bör därför föreslå riksdagen att anvisa de medel som erfordras för att avtalet mellan svenska staten genom ÖEF och Tretorn AB, som jag här har redovisat huvuddragen av, skall kunna genomföras.

Enligt avtalsförslaget skall Tretorn AB erhålla försörjningsberedskapslån på sammanlagt 25,5 milj. kr. under åren 1979—1981 för att upprätthålla produktionskapacitet på gummistövel- och *läderskoområdena*. Jag avser senare lämna förslag till regeringen i denna fråga.

S ä s o n g k r e d i t e r t i l l s k o i n d u s t r i n

ÖEF har i skrivelse den 9 december 1977 tillstyrkt ett förslag av skodelegationen att säsongkrediter på 25 milj. kr. skall utgå till *läderskoindustrin* under våren 1978.

I en till ÖEF:s framställning fogad promemoria framhåller skodelegationen att inköpen för våren 1978 från såväl svensk som utländsk skoindustri har minskat med 20—30 % jämfört med våren 1977. Bakgrunden härtill är enligt delegationen en kraftig lageruppyggnad i detaljhandeln. Den låga orderingången i fråga om vår- och sommarskor har tvingat de svenska skoföretagen att påbörja tillverkningen av skor för hösten och vintern 1978—1979 avsevärt tidigare än vanligt. Detta medför större lager än normalt och därmed ett extra likviditetsbehov. Skodelegationen beräknar att det senare uppgår till ca 25 milj. kr. Delegationen framhåller att eftersom skoindustrin har svårt att ens mot

statliga lånegarantier genom sina bankförbindelser få utökade säsongkrediter kommer verksamheten vid livskraftiga företag att hotas.

Med hänsyn till den bristande lönsamheten under en följd av år är enligt min mening möjligheterna begränsade för skoindustrin att möta extra likviditetspåkänningar. Jag anser därför att åtgärder bör vidtas för att branschens likviditetssvårigheter skall kunna begränsas. Jag vill emellertid inte förorda att statliga krediter skall utgå för ändamålet. Enligt min mening bör det vara möjligt för skoföretagen att inom banksystemet erhålla säsongkrediter om statlig kreditgaranti utställs. Jag avser att senare återkomma till regeringen med förslag till riktlinjer för hur räntan och långgivarens förlusttäckningsavgift skall fastställas för lån som lämnas i nu nämnda syfte mot av ÖEF lämnad garanti.

Mot bakgrund av vad jag anfört i det föregående förordar jag att ÖEF bemyndigas att under våren 1978 inom en ram av 22 milj. kr. ge kreditgaranti för lån till läderskoföretag att utnyttjas för att täcka en temporär ökning av behovet av rörelsekapital för tidigareläggning av produktionen av höst- och vinterskor för hösten 1978 och vintern 1979. Det bör förutsättas att återbetalning av lånen kan ske i samband med att likvid erhålls för försäljning av dessa skor, dvs. i huvudsak under månaderna oktober—december 1978. Vid min bedömning av garanti-behovet har jag förutsatt att Tretorn AB:s likviditetsbehov tillgodoses genom den särskilda kreditgaranti företaget enligt mitt förslag i det föregående skall erhålla.

Jag vill betona att det av mig föreslagna kreditstödet inte skall möjliggöra lagerproduktion med de risker i olika avseende detta kan innebära. Det är här i stället fråga om att tillgodose behov av rörelsekapital som skall möjliggöra lagerhållning av *beställda* varor.

Stöd till skoforskningsinstitutet m. m.

ÖEF har efter förslag av skodelegationen hemställt om särskilda medel dels för att verksamheten vid skoforskningsinstitutet skall kunna utökas, dels för att en förstärkning skall kunna ske av de svenska skoföretagens design- och modellörverksamhet. När det gäller skoforskningsinstitutet föreslås en ökning av de statliga anslagen med 288 000 kr. per år och för design- och modellörverksamheten 1,2 milj. kr. per år under en treårsperiod.

Enligt min mening har den verksamhet som bedrivs vid skoforskningsinstitutet stort värde för de svenska skoföretagen särskilt när det gäller rådgivning på det produktionstekniska området. Jag anser att en förstärkning av institutets verksamhet bör ge god effekt i förhållande till många andra mer selektivt inriktade åtgärder. Jag tillstyrker därför den föreslagna förstärkningen av institutet. Jag avser att senare lämna förslag till regeringen om hur kostnaderna härför bör täckas.

När det gäller stöd till design- och modellörverksamhet vill jag all-

mänt framhålla att det är angeläget att de svenska skoföretagens konkurrensförutsättningar förbättras i dessa avseenden. Jag har inlett en undersökning om i vilka former detta bör ske. Efter det att undersökningen har slutförts avser jag återkomma till regeringen med förslag om hur kostnaderna för verksamheten skall täckas.

Med hänvisning till vad jag här har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. medge att statlig kreditgaranti får ingås för lån till rörelsekapital till Tretorn AB på 8 000 000 kr.,
2. medge att statlig kreditgaranti får ingås för säsongkrediter till läderskoföretag inom en ram av 22 000 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

V. FONDEN FÖR LÅNEUNDERSTÖD

[3] **8. Lån till teko-, sko- och garveriindustrier.** Under denna rubrik har regeringen i prop. 1977/78: 100 (bil. 14 s. 155) föreslagit riksdagen att anvisa ett investeringsanslag av 15 milj. kr. samt att medge att avtal om avskrivningslån till teko-, sko- och garveriindustrier får ingås inom en sammanlagd investeringsram av 225 milj. kr.

Jag har i det föregående förordat att regeringen föreslår riksdagen att anvisa medel för att avtal mellan svenska staten genom ÖEF och Svenska Rayon AB skall kunna genomföras. Enligt avtalet skall företaget i avskrivningslån för investeringar i maskinutrustning erhålla 67,3 milj. kr. för åren 1978—1980. För budgetåret 1977/78 beräknar jag 21,5 milj. kr.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. till *Lån till teko-, sko- och garveriindustrier* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett investeringsanslag av 21 500 000 kr.,
2. medge att avtal om avskrivningslån till teko-, sko- och garveriindustrier får ingås inom en sammanlagd investeringsram av 250 000 000 kr.

[4] **10. Försörjningsberedskapslån.** Enligt ÖEF:s förslag till avtal mellan svenska staten genom ÖEF och Svenska Rayon AB skall företaget för år 1978 erhålla ett försörjningsberedskapslån på 14,7 milj. kr.

Genom beslut av riksdagen har för budgetåret 1977/78 särskilda medel i form av försörjningsberedskapslån på 10 milj. kr. ställts till regeringens förfogande för att ge regeringen möjlighet att omedelbart in-

gripa då företag eller företagsgrupp med försörjningsberedskapsviktig produktion hotas av nedläggning (prop. 1977/78: 42, FöU 1977/78: 5, rskr 1977/78: 81). Lånen skall främst kunna lämnas till trikåföretag och företag med grundtextiltillverkning (exkl. bomullsspinnerier) som under viss tid upprätthåller produktion och produktionskapacitet. Jag föreslår att av de till regeringens förfogande stående medlen skall 3 milj. kr. utgå till Svenska Rayon AB. Med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående om försörjningsberedskapslån till Svenska Rayon AB hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Försörjningsberedskapslån* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett investeringsanslag av 11 700 000 kr.

Bilaga 10

Utdrag

ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET PROTOKOLL

vid regeringssammanträde
1978-03-16

Föredragande: statsrådet Wirtén

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 såvitt avser arbetsmarknadsdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN**TOLFTE HUVUDTITELN****A. Arbetsmarknadsdepartementet m. m.**

[1] **A 2. Kommittéer m. m.** Under denna rubrik har på statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisats ett reservationsanslag av 13 297 000 kr., varav 8 747 000 kr. till anslagsposten Övrig utredningsverksamhet. Under tiden juli—december 1977 har utbetalats 3,7 milj. kr. från anslagsposten. Återstoden beräknas inte räcka till för att täcka kostnaderna för utredningsverksamheten under resten av budgetåret. Jag räknar med ett ytterligare medelsbehov av 1,4 milj. kr. till anslagsposten Övrig utredningsverksamhet under innevarande budgetår.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 1 400 000 kr.

[2] **A 4. Internationellt samarbete.** På statsbudgeten för budgetåret 1977/78 har under denna rubrik anvisats ett förslagsanslag av 5,6 milj. kr. Från anslaget betalas bl. a. kostnaderna för Sveriges deltagande i internationella arbetsorganisationens (ILO) verksamhet. Huvuddelen av medlen tas i anspråk för Sveriges ordinarie bidrag till ILO:s budget. Detta uppgår år 1978 till 1 035 741 dollar (1,19 % av budgeten) eller ca 4,8 milj. kr.

Som tidigare har anmälts (prop. 1977/78: 100 bil. 15 s. 14) har villkoren för ILO:s verksamhet kommit att ändras drastiskt genom Förenta staternas beslut att lämna organisationen. Beslutet innebär bl. a. att en

fjärdedel av budgeterade medel för åren 1978—1979 faller bort. Till följd härav har ILO:s styrelse i november 1977 fattat beslut om en mycket omfattande reduktion av organisationens verksamhet. Samtidigt har ILO:s generaldirektör bemyndigats att hos medlemsländerna söka utverka frivilliga bidrag för att finansiera verksamheten på den nivå som styrelsen har fattat beslut om.

Flera regeringar har redan svarat positivt på generaldirektörens vädjan. Bl. a. har Norges regering underrättat ILO om att den som ett frivilligt bidrag ställer 2 milj. Nkr. till förfogande för genomförande av vissa delar av verksamheten år 1978. Regeringarna i Danmark och Finland har också fattat beslut om frivilliga bidrag.

Regeringen har redan meddelat ILO att Sverige planerar att ge ett frivilligt bidrag som motsvarar en tredjedel av det ordinarie bidraget för år 1978, eller ca 1,5 milj. kr. Styrelsen för internationell utveckling (SIDA) har förklarat sig beredd att av de medel som har ställts till styrelsens förfogande för innevarande budgetår ge ett frivilligt bidrag om ca 1 milj. kr. för att finansiera delar av ILO:s program enligt överenskommelse mellan organisationen och styrelsen. Återstoden av ett frivilligt bidrag från Sverige bör belasta anslaget Internationellt samarbete.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Internationellt samarbete* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

B. Arbetsmarknad m. m.

[3] **B 3. Sysselsättningsskapande åtgärder.** Under denna punkt har riksdagen i statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisat ett reservationsanslag av 1 320,7 milj. kr. På tilläggsbudget I för budgetåret har riksdagen anvisat ytterligare reservationsanslag på sammanlagt 1 403,1 milj. kr. för ändamålet samt på tilläggsbudget II 23,6 milj. kr. Totalt disponeras 2 373 milj. kr. för allmänna och särskilda beredskapsarbeten samt tillfälligt sysselsättningsbidrag, 40 milj. kr. för detaljplaneringsbidrag och 313,7 milj. kr. för industribeställningar.

AMS

I skrivelse den 20 januari 1978 har AMS anhållit om medel för att ytterligare förstärka de sysselsättningsfrämjande åtgärderna.

AMS framhåller i skrivelsen att man under det närmaste året får räkna med en mycket svag utveckling över praktiskt taget hela arbetsmarknaden. Beträffande byggvarusmarknaden framhåller styrelsen att utvecklingen har försvagats kraftigt under år 1977, särskilt under årets

sista del. Det torde enligt styrelsen bli svårt att undvika en ytterligare ökning av arbetslösheten bland byggnadsarbetare under första kvartalet 1978.

Bostadsbyggandet intar en nyckelställning. AMS har därför i samråd med bostadsstyrelsen instruerat länsarbetsnämnderna att tillsammans med övriga berörda länsorgan och kommunerna söka komma till rätta med de hinder som f. n. bromsar ett genomförande av bostadsbyggnadsplanerna.

De insatser som hittills har gjorts för att begränsa arbetslösheten har haft betydande effekt. Insatserna bör vidgas och förstärkas i följande avseenden.

Beredskapsarbeten. Vid mitten av december 1977 sysselsattes i beredskapsarbeten 39 400 personer, varav ca 23 000 ungdomar.

I sin framställning i september 1977 räknade AMS med att sysselsättningen i beredskapsarbeten under tiden november 1977—juni 1978 skulle behöva ligga vid i genomsnitt ca 40 000 personer. Med hänsyn till de nu föreliggande bedömningarna av arbetsmarknadsutvecklingen samt en gentemot tidigare förväntningar mera begränsad användning av främst utbildningen av permitteringshotad personal finner styrelsen att volymen av beredskapsarbeten behöver höjas till i genomsnitt 50 000 sysselsatta under den angivna perioden.

I anslutning till beslutet om anslagsförstärkning på tilläggsbudget I ålades styrelsen att av beredskapsmedlen fördela sammanlagt 500 milj. kr. att förbrukas för arbeten på vägar under innevarande budgetår. På grund av dels höga dagsverkskostnader för vägarbeten och dels en relativt låg andel anvisad arbetskraft vid dessa arbeten medför detta åläggande en väsentlig begränsning av möjligheten att använda beredskapsarbetena för att ge arbete och praktik åt de stora grupperna av arbetslösa ungdomar och kvinnor. Att så är förhållandet inses lätt när man utgår från att åtgången av bidragsmedel — räknat per dagsverke — är mer än tre gånger så hög för vägarbeten som för övriga arbeten tillsammans. Samtidigt är andelen anvisade sysselsatta endast hälften av andelen vid övriga arbeten.

Genom skilda beslut av regeringen har styrelsen ålagts att av denna anslagspost ställa medel till förfogande för vissa andra arbeten än beredskapsarbeten. Det gäller i huvudsak etablering av fredsförband i Arvidsjaur, arbeten på vägen Kiruna—Narvik, samt vissa linjeomläggningar för statens järnvägars räkning. Sammantaget utgör dessa medel ca 105 milj. kr.

Med utgångspunkt i de hittills beslutade arbetena och länsarbetsnämndernas bedömning av behovet av ytterligare beredskapsarbeten beräknar AMS att ytterligare 605 milj. kr. kommer att behövas för ändamålet under innevarande budgetår.

Detaljplaneringsbidrag. AMS får f. n. ge statsbidrag med som regel

33 % eller 50 % till projektering av kommunala anläggnings- och husbyggnadsarbeten som kan användas för att motverka arbetslöshet. Bidraget kan då avse antingen slutlig projektering som leder fram till startklara projekt eller mera grundläggande projektering. Dessutom kan bidrag beviljas för projektering av bostadshus som är avsedda att upplåtas med hyres- eller bostadsrätt.

Ett avgörande hinder för upprätthållandet av en önskvärd bostadsbyggnadsvolym är i många fall brister i den grundläggande fysiska planeringen. Sådana brister utgör i praktiken oöverkomliga hinder för att på kortare tid öka bostadsbyggandet. Ibland sker byggandet på områden som med hänsyn till den övergripande samhällsplaneringen är mindre lämpade. Inom konsultbranschen sker f. n. en nedgång i sysselsättningen. Här kommer därför att finnas resurser för ökad planeringsverksamhet.

En försöksverksamhet på detta område bör kunna genomföras som en komplettering till nuvarande bidragsgivning till projektering för kommunala byggnads- och anläggningsarbeten för bostadshus. AMS förutsätter härvid att handläggningen av sådana ärenden skall ske i samråd med vederbörande länsbostadsnämnder. Grunderna för bidragsgivningen förutsätts vara de samma som för projekteringsbidrag i övrigt till kommunerna.

Under hänvisning till det anförda hemställer styrelsen om bemyndigande att till kommuner utge bidrag för fysisk planering. En sådan utvidgning av tillämpningen torde medföra en höjning av beslutsramen med 10 milj. kr.

Industribeställningar. För att i rådande konjunkturläge stödja sysselsättningen inom framför allt verkstads- och teko-industrierna är det enligt AMS mening angeläget att tillvarata de ytterligare möjligheter att påskynda och tidigarelägga statliga och kommunala upphandlingar som står till buds. Styrelsen anholder därför om vidgat bemyndigande att i samråd med statliga myndigheter och kommuner finansiera tidigareläggning av industribeställningar. För att få en snabb sysselsättnings-effekt bör en allmän riktpunkt vara att beställningarna kan läggas ut snarast efter erhållet bemyndigande. Leverans bör ske huvudsakligen under år 1978, dock om särskilda skäl föranleder detta senast under första kvartalet 1979. Styrelsen bedömer under dessa förutsättningar en beställningssumma om ca 250 milj. kr. som realistisk, varav ca 150 milj. kr. avseende statliga och ca 100 milj. kr. kommunala beställningar. För finansieringen i övrigt bör gälla i huvudsak samma villkor som i tidigare bemyndiganden. Medelsbehovet för industribeställningarna uppgår till 170 milj. kr.

Föredraganden

Som anfördes i årets budgetproposition präglas arbetsmarknadsutsikterna för det närmaste året av stor osäkerhet. Man måste räkna

med en ytterligare minskning av industrissysselsättningen under år 1978. Samtidigt väntas en fortsatt ökning av antalet sysselsatta inom offentliga tjänster.

I regeringens stabiliseringspolitiska program för vinterhalvåret 1977/78 ingick ett arbetsmarknadspolitiskt åtgärdsprogram, vars innehåll redogjordes för i prop. 1977/78: 32. Programmet innebar i korthet bl. a. en ökning av antalet sysselsatta i beredskapsarbeten från ca 30 000 till ca 40 000 och en ökning av antalet deltagare i AMU-kurser från ca 22 000 till ca 38 000. Vidare ingick tidigareläggning av offentliga byggen för 450 milj. kr. och industribeställningar för 380 milj. kr. Det tillfälliga sysselsättningsbidraget för företag som dominerar på orten samt stödet för äldre anställda i tekoindustrin förlängdes till den 1 juli 1978. Även den s. k. 25-kronan vid företagsutbildning av permitteringshotade förlängdes, liksom en rad insatser för ungdom m. fl. fick förlängd giltighet.

De åtgärder som vidtogs i höstas har i huvudsak fått god effekt. Antalet sysselsatta i beredskapsarbeten har som planerat ökat med ca 10 000, och den reguljära arbetsmarknadsutbildningen har ökat i ungefär den omfattning som jag räknade med i prop. 1977/78: 32. Däremot har företagsutbildningen med stöd av 25-kronan fått minskad omfattning.

I december 1977 utgick 25-kronan för utbildning av ca 39 000 permitteringshotade anställda jämfört med över 50 000 några månader tidigare.

Genom beslut den 16 februari 1978 har regeringen — med utnyttjande av sin finansfullmakt — beslutat att anvisa ytterligare 655 milj. kr. för sysselsättningskapande åtgärder, varav 535 milj. kr. för beredskapsarbeten och 120 milj. kr. för industribeställningar.

Genom sistnämnda regeringsbeslut har AMS bl. a. fått möjlighet att öka antalet sysselsatta i beredskapsarbeten under första halvåret 1978 med ytterligare 10 000 till 50 000. Regeringen har dessutom med stöd av finansfullmakten beslutat att statsbidrag till kommunala beredskapsarbeten t. v. får utgå med dels 75 % av lönekostnaderna för anvisade arbetslösa och dels 20 % av återstående kostnader, om det är fråga om investeringsarbeten. Detta motsvarar vad regeringen har förslagit skall gälla från den 1 juli 1978.

Genom beslut den 26 januari 1978 har regeringen — likaså med stöd av finansfullmakten — föreskrivit att AMS får disponera ytterligare 7 milj. kr. under anslagsposten Allmänna beredskapsarbeten för utförande av vissa beredskapsarbeten i Forsmarksområdet.

Regeringen har också under andra anslag ställt medel till förfogande för tidigareläggning av offentliga byggen för ca 200 milj. kr.

Regeringen bör nu begära ett anslag av riksdagen med 662 milj. kr. för att täcka de utgifter som regeringen har beslutat om med stöd av finansfullmakten.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
att till *Sysselsättningskapande åtgärder* på tilläggsbudget III till
statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservations-
anslag på 662 000 000 kr.

[4] **B 12. Särskilt sysselsättningsstöd till Tretorn AB.** Chefen för handelsdepartementet har tidigare denna dag anmält att avtal träffats mellan överstyrelsen för ekonomiskt försvar och Tretorn Aktiebolag (Tretorn) i syfte att trygga försörjningsberedskapen av gummistövlar, läderskor och läderstövlar. Enligt avtalet åtar sig Tretorn att rationalisera den med avtalet avsedda verksamheten. Sådan rationalisering förutsätter en viss omstrukturering av verksamheten och en därmed sammanhängande minskning av personalen med omkring 250 personer.

En personalminskning av denna storleksordning skulle på den lokala arbetsmarknaden i nuvarande konjunkturläge medföra allvarliga arbetsmarknadsproblem med stor risk för långvarig arbetslöshet för de enskilda människorna. För att dämpa de sysselsättningsmässiga konsekvenserna av omstruktureringen har efter förhandlingar mellan arbetsmarknadsdepartementet och Tretorn upprättats ett förslag till avtal mellan svenska staten och företaget. Förslaget innebär att företaget mot ett sammanlagt belopp av 5,6 milj. kr. förbinder sig att inte säga upp eller permittera arbetstagare med verkan före den 31 december 1978 samt att fr. o. m. den 1 januari t. o. m. den 30 juni 1979 inte avskeda eller permittera mer än 100 arbetstagare. Beloppet skall enligt förslaget utbetalas med 2,9 milj. kr. den 1 oktober 1978 och med 2,7 milj. kr. den 1 januari 1979 och bör föranleda en motsvarande medelsförstärkning av statsbudgeten.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Särskilt sysselsättningsstöd till Tretorn AB* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 5 600 000 kr.

C. Arbetsmiljö

[5] **C 5. Särskilda åtgärder för arbetsanpassning.** Under denna rubrik har på statsbudgeten för innevarande budgetår förts upp ett reservationsanslag av 1 499,9 milj. kr., varav 284,9 milj. kr. på tilläggsbudget II. För delprogrammet Arkivarbete har härav beräknats 860 milj. kr., varav 260,5 milj. kr. på tilläggsbudget II.

AMS

AMS har i skrivelse den 20 januari 1978 begärt ytterligare medel på anslagsposten Arkivarbete.

Genom beslut den 15 december 1977 medgav regeringen att antalet sysselsatta i arkivarbete fr. o. m. den 1 januari 1978 fick utökas med 500 till sammanlagt 15 500. Det ökade medelsbehovet under anslagsposten Arkivarbete hänför sig till denna ökning av antalet sysselsatta och uppgår till totalt 14 milj. kr.

Föredraganden

Med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1976/77: 100, FiU 1976/77: 10, rskr 1976/77: 133) har regeringen den 15 december 1977 som riktpunkt för AMS fr. o. m. den 1 januari 1978 medgivit en ökning av antalet personer i arkivarbete under budgetåret 1977/78 från 15 000 till 15 500. Till följd av denna ökning beräknas kostnaderna under innevarande budgetår komma att överstiga för delprogrammet Arkivarbete beräknade medel med ytterligare 14 milj. kr.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Särskilda åtgärder för arbetsanpassning* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 14 000 000 kr.

D. Invandring m. m.

[6] **D 3. Åtgärder för invandrare.** I statsbudgeten och på tilläggsbudget I för innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett reservationsanslag av sammanlagt 9 745 000 kr.

Framställning från stiftelsen Invandrartidningen

Stiftelsen Invandrartidningen har i skrivelse den 8 februari 1978 begärt att ytterligare 224 000 kr. anvisas för innevarande budgetår. Medelstillskottet behövs för att stiftelsen i tid under våren 1978 skall kunna betala in oförutsett höga preliminära sociala avgifter för år 1977 och därigenom undvika en särskild avgift av ca 18 000 kr.

Föredraganden

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Åtgärder för invandrare* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 224 000 kr.

Bilaga 11

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-16

Föredragande: statsrådet Åsling såvitt avser punkterna 1—7, 9 och 10,
statsrådet Johansson såvitt avser punkterna 8 och 11

**Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78
såvitt avser industridepartementets verksamhetsområde**

DRIFTBUDGETEN**FJORTONDE HUVUDTITELN****A. Industridepartementet m. m.**

[1] **A 3. Kommittéer m. m.** I statsbudgeten för budgetåret 1977/78 har under denna rubrik anvisats ett reservationsanslag av 10 825 000 kr. Vid budgetårets ingång fanns en reservation på anslaget av 18 836 026 kr. På tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 har anvisats ytterligare 22,8 milj. kr. (prop. 1977/78: 25 s. 80, NU 1977/78: 32, rskr 1977/78: 108). Härav hade vid utgången av februari 1978 förbrukats 26 547 475 kr. Återstående medel uppgår alltså till 25 913 551 kr.

I samband med energikommissionens (I 1976: 05) avslutande arbete och arbetet i bl. a. Norrbottendelegationen (I 1976: 04) och Göteborgsdelegationen (I 1977: 03) beräknas en betydande medelsåtgång under återstoden av innevarande budgetår. Härtill kommer vissa åtaganden som medför kostnader under detta anslag och för vilka medel inte tidigare har beräknats. Bland dessa kan nämnas kostnaderna för verksamheten inom den delegation för strukturfrågor inom vissa branscher som har inrättats den 1 januari 1978 för att pröva frågor om lån och garantier till specialstålindustrin och stålgljuteriindustrin (jfr prop. 1977/78: 47, NU 1977/78: 30, rskr 1977/78: 84) och kostnaderna för den internationella granskning som avses ske med den rapport från projektet Kärnbränslesäkerhet som rör hantering av avfall från uppberetning. Vidare bestrids från detta anslag även kostnaderna för det utredningsarbete rörande varvsindustrin som just nu genomförs och för det uppdrag som regeringen har givit Ingenjörsvetenskapsakademien att utreda

frågor rörande Sveriges tekniska och internationella kompetens. Mot denna bakgrund beräknar jag efter samråd med statsrådet Johansson ett ytterligare medelsbehov av 6,2 milj. kr. under anslaget för detta budgetår.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 6 200 000 kr.

[2] **A 6. Åtgärder i etableringsfrämjande syfte i vissa län.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1977/78.

Den omstrukturering som pågår av stålindustrin samt textil- och konfektionsindustrierna bedöms leda till sysselsättningsproblem på vissa orter. I samband med att förslag om statliga åtgärder för dessa frågor har lagts fram har även sysselsättningsproblemen redovisats (jfr prop. 1977/78: 47 s. 25, prop. 1977/78: 73 s. 23 och prop. 1977/78: 87 s. 45). Såsom redovisats där har regeringen i december 1977 uppdragit åt länsstyrelserna i Södermanlands, Älvsborgs, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Västerbottens län att tillsätta arbetsgrupper med företrädare för länsstyrelse, länsarbetsnämnd och företagareförening för att samordna de regionalpolitiska och sysselsättningspolitiska insatserna på orter som drabbas av sysselsättningsproblem till följd av strukturförändringar i de nämnda branscherna. Till grupperna knyts på lämpligt sätt företrädare för berörda kommuner, företag och fackliga organisationer. Grupperna har till uppgift främst att fördjupa förekommande analyser av sysselsättningsproblem som uppstår, att kartlägga expansionsmöjligheter inom företag utanför de angivna branscherna, att inventera sysselsättningsmöjligheter inom den offentliga sektorn och att föreslå och samordna de åtgärder som kan vidtas på regional nivå samt slutligen att utveckla till konkreta projekt sådana förslag till åtgärder som kräver beslut på central nivå. För att behandla sysselsättningsproblem i norra Upplands län har jag i annan ordning tillsatt en särskild arbetsgrupp.

På central nivå har jag vidare i december 1977 tillsatt en grupp med företrädare för berörda departement och med anknytning till etableringsdelegationen i industridepartementet. Denna grupp har till uppgift att dels utarbeta egna förslag till åtgärder, dels samordna åtgärder på central nivå som rör nämnda län.

Genom olika arbetsmarknadspolitiska insatser från statsmakternas sida (jfr prop. 1977/78: 59, AU 1977/78: 17, rskr 1977/78: 51) bedöms akuta sysselsättningsproblem kunna uppstå först om ett à två år. Under en så kort tid hinner man inte utveckla nya produkter. De främsta insatserna måste bli nyetablering och omlokalisering av företag samt överföring av nya färdigutvecklade produkter till befintliga företag. Ny-

etablering och omlokalisering av företag kan i nuvarande konjunkturläge inte påräknas i tillräcklig omfattning. En förhållandevis stor del av de insatser som sätts in för att lösa sysselsättningsproblem i nu aktuella områden måste därför ägnas åt ett aktivt sökande efter nya produkter. Ett sådant sökande bör enligt min uppfattning bedrivas både på regional och central nivå.

För arbetet inom såväl länsgrupperna som den centrala gruppen behövs särskilda medel bl. a. för konsultinsatser. Jag beräknar medelsbehovet till utgången av juni 1979 till 13 milj. kr. De nu aktuella medlen bör anvisas över ett särskilt reservationsanslag och bör vara tillgängliga redan under innevarande budgetår. Jag förordar vidare att medlen skall belasta ramen för regionalpolitiskt stöd. Jag vill i sammanhanget erinra om att regeringen i budgetpropositionen 1978 föreslagit att den för budgetåren 1973/74—1977/78 fastställda regionalpolitiska ramen skall förlängas till att omfatta även budgetåret 1978/79 (prop. 1977/78: 100 bil. 17 s. 102).

Med hänsyn till den begränsade tid som föreligger för åtgärder har verksamheten i grupperna redan inletts. Mot bakgrund härav och mot bakgrund av vad som anförts i näringsutskottets yttrande (NU 1977/78: 41) bör, om så behövs, förskott få bestridas av tillgängliga medel från fjortonde huvudtitelns anslag Kommittéer m. m. till dess medel under det nu förordade anslaget står till förfogande.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Åtgärder i etableringsfrämjande syfte i vissa län* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 13 000 000 kr.

B. Industri m. m.

[3] **B 23. Kapitaltillskott till Statsföretag AB.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1977/78.

Statsföretag AB har i skrivelse den 24 januari 1978 hemställt om ett kapitaltillskott på 300 milj. kr. för att finansiera ett investeringsprogram i Berol Kemi AB. Investeringen finns beskriven i en till skrivelsen fogad promemoria från Berol Kemi.

Användningen av petrokemiskt baserade produkter har ökat snabbt inom det svenska näringslivet. Under år 1976 uppgick förbrukningen av petrokemiska produkter, t. ex. plaster och olika mellanprodukter för kemisk och kemisk/teknisk industri, till ett värde av 6 100 milj. kr. Importens införselvärdet var ca 5 800 milj. kr. Den petrokemiska varusektorn har under hela efterkrigstiden visat en snabbare ökning av införseln än av den inhemska petrokemiska industrins tillverkningsvärde. År 1976 belastade denna varusektor handelsbalansen med ett underskott av ca 3 000 milj. kr.

Statsföretag förvärvade år 1973 Berol Kemi från Mo och Domsjö AB. Verksamheten inom Berol Kemi omfattar vidareförädling av petrokemiska råvaror till mer specialiserade produkter. Tillverkningen bedrivs i fabriker i Stenungsund, Mölndal och i Nol, genom dotterbolaget Katalys AB, samt i Örnsköldsvik, där anläggningarna arrenderas från Mo och Domsjö AB. Koncernen har ca 1 200 sysselsatta, varav ca 210 i Örnsköldsvik enligt arrendeavtal. Vid förvärvet var omsättningen inom Berol Kemi-koncernen 195 milj. kr. Genom rörelsens expansion och oljeprishöjningarnas inverkan på priserna hade omsättningen år 1977 ökat till 518 milj. kr. Större delen av försäljningen går på exportmarknaden.

Utlandsförsäljningen var år 1977 68 % av koncernens försäljning. Resultatutvecklingen var gynnsam under åren 1973 till 1975. Resultatet före dispositioner och skatter uppgick under denna treårsperiod till sammanlagt ca 130 milj. kr. Ett omfattande investeringsprogram på drygt 350 milj. kr. har genomförts under åren 1974—1977, varav det s. k. oxo-projektet har svarat för 96 milj. kr.

Som följd av kapital- och inkörningskostnader för investeringar och den samtidigt svaga konjunkturutvecklingen innebar resultatet år 1976 en förlust före dispositioner och skatter av 46 milj. kr. Det rådande marknadsläget har medfört ett betydande försäljningsbortfall under år 1977, varför även detta års resultat för koncernen innebar en mycket stor förlust. I den löpande rörelsen uppgick förlusten till 84 milj. kr. Därtill kommer extraordinära intäkter om 3 milj. kr. och extraordinära kostnader om 102 milj. kr. De senare avser extraordinär avskrivning av anläggningstillgångar om 34 milj. kr. och avsättning till ett generellt värderegleringskonto för anläggningstillgångar om 68 milj. kr. Även för år 1978 väntas med oförändrade marknadsförutsättningar en kännbar förlust. Förlusttäckning kommer att ske från Statsföretag så att likvidationsplikten undanröjs.

Berol Kemi har tillverkat och sålt olika oxo-produkter sedan början av 1950-talet. Begreppet "oxo" syftar på en viss typ av kemisk syntes. Den petrokemiska basprodukten propen och syntesgas omvandlas vid oxo-syntesen till mellanprodukten butyraldehyd, med vilken flera olika betydelsefulla kemiska råvaror och halvfabrikat kan tillverkas. De volymmässigt största oxo-produkterna utgörs av oktanol och butanol, som är industriella insatsvaror inom en rad olika industrigrenar. Oktanol används främst som råvara för mjukningsmedel till PVC-plast. Butanol används bl. a. som lösningsmedel inom färgindustrin. Oxo-produkter har de senaste åren svarat för 25—30 % av Berol Kemis externa omsättning. Importen av butyraldehyd och oxo-produkter är värdemässigt Berol Kemis största råvaruinköp, f. n. ca 55 milj. kr. per år.

Produktionen av olika oxo-produkter sker i Domsjöanläggningarna

utanför Örnsköldsvik. I Mölndal tillverkas mjukningsmedel baserat på oktanol från Domsjö och ftalsyraanhydrid från dotterbolaget Katalys i Nol. Försäljningen sker i huvudsak inom Sverige och övriga Skandinavien men även i Storbritannien.

Det investeringsprojekt som nu genomförs omfattar nya petrokemiska produktionsanläggningar i Stenungsund för tillverkning av butyraldehyd. I projektet ingår även anslutande anläggningar för vidareförädling av butyraldehyd till oktanol och en ny anläggning för tillverkning av olika mjukningsmedel för plastindustrin. En viss del av butyraldehyden skall även fortsättningsvis transporteras till Domsjöanläggningarna som därmed får en mer långsiktigt säkerställd råvarubas. De nya anläggningarna kommer att förläggas till ett industriområde i närheten av Stenungsund. Detta medför behov av omfattande arbete för att skapa tillfartsvägar och övrig industriell infrastruktur. Projektet har genomgått tillåtlighetsprövning enligt 136 a § byggnadslagen (1947: 385, 136 a § ändrad senast 1976: 213) och lokaliseringstillstånd har meddelats. Villkorsprövning enligt miljövärdslagen är genomförd och koncessionsnämnden för miljöskydd har meddelat villkor för verksamheten.

Huvudråvarorna för projektet utgörs av propen, olja, syrgas, vätgas och ftalsyraanhydrid, som samtliga finns tillgängliga från producenter i Stenungsund eller i närheten. Den viktigaste råvaran, propen, tillverkas i en krackeranläggning i Stenungsund och exporteras f. n. i oförädlat skick.

Anläggningsarbetena för oxo-projektet har igångsatts. Den uppsatta tidplanen innebär att anläggningen skall färdigställas och sättas i drift under andra halvåret 1979.

I slutet av år 1977 var ca 150 personer engagerade i olika entreprenadarbeten. Under slutet av år 1978 beräknas anläggningsarbetena kulminera och då sysselsätta mellan 550 och 600 personer. Härtill kommer sysselsättningseffekter även på andra orter i form av beställningar för projektet av bl. a. apparatur och utrustning. Den nya anläggningen kommer också att innebära bibehållen sysselsättningsnivå inom Berol Kemis oxo-beroende verksamhet, som f. n. sysselsätter ca 150 personer. Organisationen för drift och underhåll av den nya anläggningen beräknas totalt omfatta ca 120 personer.

Berol Kemis nuvarande oxo-verksamhet har en positiv inverkan på den svenska handelsbalansen med ca 50 milj. kr. per år. Den integrering bakåt i tillverkningsprocessen och bättre utnyttjande av inhemska råvaror som projektet innebär kommer att medföra en förbättring av handelsbalansen. Inkl. den ökade exportverksamhet som samtidigt planeras, kan projektets positiva nettoeffekt på den svenska handelsbalansen vid fullt kapacitetsutnyttjande beräknas till ca 200 milj. kr. per år under de första driftåren.

Kostnaden för anläggningsinvesteringen uppgår till 450 milj. kr. Det totala kapitalbehovet har beräknats till 700 milj. kr. inkl. rörelsekapital, räntor under byggnadstiden, igångkörningskostnader m. m. Berol Kemi har inte möjligheter att självt finansiera detta omfattande projekt. Bolaget har därför vänt sig till Statsföretag med begäran om stöd.

Statsföretag och Berol Kemi har gjort den bedömningen att resultatutvecklingen kommer att bli sämre än vad som förutsattes då planeringen av projektet inleddes. Framför allt beror detta på en långsammare ekonomisk tillväxt främst i Västeuropa. De företagsekonomiska bedömningar som har gjorts visar, att projektet — särskilt under de första driftåren — med stor sannolikhet inte kommer att uppfylla de lönsamhetskrav som Statsföretaggruppen ställer på sina investeringar. Statsföretag har därför förklarat sig berett att ta ansvar för projektet och genomföra investeringen under förutsättning att finansieringen kan ske i sådan form att Statsföretaggruppens lönsamhet inte påverkas negativt.

För att finansiera investeringen har Berol Kemi hos Statsföretag begärt ett kapitaltillskott på 200 milj. kr. och ett lån på 400 milj. kr. med viss ränte- och amorteringsfrihet.

Statsföretag anser sig kunna lämna Berol Kemi den begärda finansieringshjälpen under förutsättning att Statsföretag får ett ägartillskott från staten på 300 milj. kr.

Föredraganden

Statsföretag AB förvärvade år 1973 nuvarande Berol Kemi AB från Mo och Domsjö AB. Förvärvet motiverades av den petrokemiska branschens starka expansionskraft. Berol Kemis försäljning nådde år 1977 518 milj. kr. Resultatutvecklingen var gynnsam under åren 1973—1975. För åren 1976 och 1977 redovisas däremot en förlust före extraordinära kostnader och dispositioner och skatter på 46 milj. kr. resp. 84 milj. kr. Orsaken härtill har varit den svaga konjunkturutvecklingen och stora investeringskostnader. Till detta kommer effekten av en extraordinär nedskrivning av anläggningstillgångar. Förlusttäckning kommer att ske från Statsföretag så att likvidationsplikten undanröjs. Berol Kemi har under åren 1974—1977 genomfört ett omfattande investeringsprogram på ca 350 milj. kr., varav 96 milj. kr. avser oxo-projektet.

Investeringen i en oxo-anläggning innebär att Berol Kemi startar egen tillverkning av sin värdemässigt största petrokemiska importvara, butyraldehyd. Den väsentligaste råvaran, propen, tillverkas i dag i en befintlig krackeranläggning i Stenungsund och exporteras i oförädlad form.

Uppförandet av oxo-anläggningen har redan påbörjats. Den byggs i ett nytt industriområde nära Stenungsund. Projektet omfattar även anslutande anläggningar för vidareförädling. En viss del av butyraldehyden

kommer även i fortsättningen att transporteras till Berol Kemis fabrik i Domsjö som därmed får en mer långsiktigt säkerställd råvarubas för tillverkningen av oxo-produkter.

Under slutet av år 1978 beräknas anläggningsarbetena kulminera och då sysselsätta mellan 550 och 600 personer. Härtill kommer sysselsättnings effekter även på andra orter i form av beställningar för projektet. Den nya anläggningen kommer i drift att sysselsätta ca 120 personer. Investeringen innebär också en bibehållen sysselsättningsnivå inom Berol Kemis oxo-beroende verksamhet, som f. n. sysselsätter ca 150 personer.

Den nya oxo-anläggningen kommer att förbättra möjligheterna att vidareutveckla den oxo-baserade verksamheten inom Berol Kemi och skapa förutsättningar för en vidareförädling och breddning av produktprogrammet. Investeringen får dessutom betydelse för försörjningen av petrokemiska råvaror för de industribranscher som på olika sätt är beroende av oxo-produkter i sin tillverkning, däribland plastbearbetande industri, färg- och lackindustri. Investeringen kommer också att ge positiva effekter på handelsbalansen. Den årliga importen av butyraldehyd uppgår f. n. till ca 55 milj. kr. per år. Det bör påpekas att större delen av Berol Kemis försäljning går på utlandsmarknaderna. År 1977 utgjorde utlandsförsäljningen 68 % av den totala koncernförsäljningen.

Anläggningsinvesteringen har i löpande priser beräknats till ca 450 milj. kr. Det totala kapitalbehovet uppgår till ca 700 milj. kr. inkl. räntor under byggnadstiden, ökning av rörelsekapital, igångkörningskostnader m. m. Lönsamhetsutvecklingen bedöms f. n. som osäker med hänsyn till konjunkturförhållandena. Statsföretag har därför förklarat sig berett att ta ansvaret för investeringen under förutsättning att finansieringen får en sådan form att Statsföretaggruppens ekonomi inte påverkas negativt. Statsföretag har begärt att staten skall medverka i finansieringen med ett kapitaltillskott på 300 milj. kr. Återstående del av investeringsbeloppet kommer Statsföretag att svara för.

Jag finner det angeläget att Berol Kemi och Statsföretag får möjlighet att genomföra det planerade investeringsprogrammet. Projektet innebär en fortsatt hög investeringstakt inom Berol Kemi med särskild inriktning på export. Vidare kommer projektet att medföra ett värdefullt tillskott av arbetstillfällen i regionen både under byggnadstiden och sedan produktionen kommit igång.

Statsföretag saknar ekonomiska förutsättningar att självt svara för hela finansieringen av projektet. Den ogynnsamma resultatutvecklingen under åren 1976—1977 har medfört stora påfrestningar på Statsföretaggruppens ekonomi. Jag anser det därför nödvändigt att staten medverkar i finansieringen av oxo-projektet. I enlighet med Statsföretags beräkning förordar jag att 300 milj. kr. anvisas som ett kapitaltillskott till Statsföretag för att genomföra investeringen i Berol Kemis oxo-anläggning.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att till *Kapitaltillskott till Statsföretag AB* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 000 kr.

C. Regional utveckling

[4] **C 1. Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet.** Sedan år 1973 pågår en försöksverksamhet med statliga industricentra i vissa orter i det inre stodområdet. Syftet med verksamheten är att vidga de regionalpolitiska insatserna genom att tillhandahålla industrilokaler för uthyrning. Huvudman för verksamheten är Stiftelsen Industricentra (prop. 1973: 50, InU 1973: 7, rskr 1973: 248).

Riksdagen har bemyndigat regeringen att ta i anspråk medel från detta anslag för att finansiera nya industricenteranläggningar bl. a. i Haparanda (prop. 1975/76: 185, InU 1975/76: 43, rskr 1975/76: 369). Beslutet innebär att det ankommer på regeringen att bestämma när investeringarna skall påbörjas. En riktpunkt för regeringens handlande skall därvid vara att hälften av den planerade lokalytan bör vara uthyrd innan byggandet påbörjas. Något beslut har ännu inte fattats om igångsättning av investeringarna i Haparanda, eftersom kravet om förhandsuthyrning av viss del av anläggningen inte har uppfyllts.

Norrbottendelegationen

Norrbottendelegationen (I 1976: 04) föreslår att Stiftelsen Industricentra får i uppdrag att våren 1978 börja bygga industricenteranläggningen i Haparanda. Som motiv anför delegationen att förhållandena i Tornedalen är så speciella att ett avsteg bör kunna göras från gällande förhandsuthyrningsregel när det gäller Haparanda. Delegationen bedömer att en sådan åtgärd avsevärt skulle underlätta ansträngningarna att finna företag som är intresserade av att etablera sig i Haparanda. Vidare skulle sysselsättningen på byggarbetsmarknaden förbättras.

Föredraganden

Norrbottens län är f. n. särskilt hårt drabbat av både lågkonjunktur och strukturförändringar inom näringslivet, samtidigt som det i delar av länet sedan lång tid finns betydande undersysselsättning. Mot denna bakgrund finner jag det befogat att den beslutade industricenteranläggningen i Haparanda uppförs, trots att inte någon del av anläggningen ännu är uthyrd. Jag har dock erfarit att diskussioner pågår mellan Stiftelsen Industricentra och företag som är intresserade av att hyra lokaler i Haparanda. Vidare har jag erfarit att arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) är beredd att under en övergångstid hyra lokaler i anläggningen om det visar sig att hyresgäster saknas när den står färdig. AMS, som planerar

att utnyttja lokalerna för arbetsmarknadsutbildning, avser att lämna anläggningen när utrymmet behöver tas i anspråk av industriföretag. Liksom norrbottendelegationen anser jag att ett beslut om att påbörja byggandet skulle underlätta strävandena att intressera företag att starta verksamhet i Haparanda. Jag förordar därför att regeringen inhämtar riksdagens bemyndigande att besluta om uppförande av industricenteranläggningen i Haparanda trots att kravet på förhandsuthyrning av viss del av anläggningen inte är uppfyllt.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att bemyndiga regeringen att besluta om uppförande av industricenteranläggningen i Haparanda utan hinder av kravet på förhandsuthyrning av viss del av anläggningen.

D. Mineralförsörjning m. m.

Verksamheten vid Sveriges geologiska undersökning (SGU) bedrivs inom fyra program, nämligen Kartering, Information och dokumentation, Prospektering samt Speciella undersökningar. Medel för verksamheten anvisas över anslagen Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation, Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m. och Sveriges geologiska undersökning: Utrustning. Anslagen är reservationsanslag. Under förslagsanslaget Sveriges geologiska undersökning: Uppdragsverksamhet redovisas uppdragsverksamheten vid SGU.

Sveriges geologiska undersökning

SGU har i skrivelse den 14 november 1977 redovisat kostnadsökningar under budgetåret 1977/78 till följd av pris- och löneökningar.

Kostnaderna för höjda löner och traktamenten m. m. till SGU:s personal beräknas av SGU uppgå till sammanlagt 10 292 000 kr., varav dock 5 713 000 kr. avser personal som sysselsätts inom uppdragsverksamhet. SGU hemställer att återstående belopp — 4 579 000 kr. — anvisas till SGU. Härav bör 3 441 000 kr. utgå över anslaget Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation och 1 138 000 kr. över anslaget Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m.

Kostnadsökningarna på grund av höjda priser på material och lokaler beräknas av SGU uppgå till 4 204 000 kr., varav 3 099 000 kr. avser uppdragsverksamhet. Av återstoden — 1 105 000 kr. — bör 543 000 kr. utgå över anslaget Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation och 562 000 kr. över anslaget Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m.

Under åttonde huvudtiteln finns uppfört ett förslagsvis betecknat anslag Täckning av merkostnader för löner och pensioner m. m. Vissa av

de av SGU angivna kostnadsökningarna är av sådant slag att de bör täckas från detta anslag. Regeringen har den 9 februari 1978 beslutat att över detta anslag anvisa ytterligare 3 909 000 kr. till SGU för budgetåret 1977/78.

[5] **D 1. Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation.** För detta ändamål har innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 24 047 000 kr.

Under anslaget redovisas kostnader och intäkter för programmen Kartering och Information och dokumentation.

Föredraganden

Under detta anslag beräknar jag 319 000 kr. för ökade kostnader på grund av höjda löner och traktamenten m. m. för SGU:s personal.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 319 000 kr.

[6] **D 3. Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m.** För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 11 862 000 kr.

Anslaget avser täcka sådana kostnader för programmen Prospektering och Speciella undersökningar som inte kan finansieras genom uppdragsintäkter.

Föredraganden

Jag beräknar under detta anslag 351 000 kr. för ökade kostnader på grund av höjda löner och traktamenten m. m. för SGU:s personal.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 351 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

I. STATENS AFFÄRSVERKSFONDER

E. Förenade fabriksverken

[7] **Borgen för lån.** Enligt beslut av riksdagen (prop. 1976/77: 125 bil. 12, NU 1976/77: 40, rskr 1976/77: 345), har förenade fabriksverken medgettts att dels delta i bildandet av ett aktiebolag i Förenta staterna,

Stirling Power System Corp., för montering och marknadsföring av vissa system i vilka stirlingmotorn ingår, dels teckna borgen för lån till bolaget intill högst 11 milj. kr. jämte ränta.

Bolagets kapitalbehov utöver aktiekapitalet avses bli täckt genom upplåning i Förenata staterna. Upplåningen förutsätter borgensåtaganden från aktieägarna. För förenade fabriksverkens del krävs att borgen ställs för högst 2,5 milj. US dollar. Det förut nämnda borgensmedgivandet avsåg att ge förenade fabriksverken möjlighet härtill. Beloppet 11 milj. kr. var helt tillfylllest med dåvarande relation mellan dollar och kronor.

Värderelationen mellan de båda valutorna har emellertid starkt ändrats efter den genomförda devalveringen av den svenska kronan. Det medgivande som har lämnats fabriksverken att teckna borgen räcker nu inte till för lån på 2,5 milj. dollar. Medgivandet bör därför ändras till att avse högst 2,5 milj. dollar jämte ränta. Riksdagens bemyndigande härom bör inhämtas.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att bemyndiga regeringen att medge förenade fabriksverken att teckna borgen för lån till Stirling Power System Corp. intill motvärdet i svenska kronor av högst 2 500 000 US dollar jämte ränta.

F. Statens vattenfallsverk

[8] **1. Kraftstationer m. m.** Regeringen har riksdagens bemyndigande att medge statens vattenfallsverk att teckna borgen intill sammanlagt 3 403 milj. kr. för lån som företag i vilka verket förvaltar statens aktier eller andelar tar upp på den allmänna kapitalmarknaden. Högst 110 milj. kr. härav får användas för borgensåtaganden gentemot företag som bedriver eldistributionsverksamhet (prop. 1976/77: 100 bil. 17 s. 346, NU 1976/77: 24, rskr 1976/77: 206).

I skrivelse den 23 januari 1978 har statens vattenfallsverk bl. a. dels hemställt om regeringens medgivande att ingå konsortialavtal med Östersunds Elektriska AB om utbyggnad av Granboforsens kraftverk i Indalsälven m. m., dels anmält behov av borgensåtaganden för lån till AB Kattstrupeforsen.

I skrivelse den 13 februari 1978 har vattenfallsverket bl. a. hemställt om regeringens medgivande att ingå konsortialavtal med Södertörns Fjärrvärmeaktiebolag om utbyggnad av ett kraftvärmeverk i Botkyrka kommun och anmält behov av dels borgensteckning för lån till det bolag som enligt avtalet skall bildas (Törnkraft AB), dels investeringsmedel över investeringsanslaget Kraftstationer m. m. för ändamålet.

Vidare har vattenfallsverket anmält behov av nya och utökade borgensåtaganden dels i anslagsframställningen för budgetåret 1978/79, dels i skrivelse den 1 november 1977 med bifogad utredning avseende ändrad

planering för utbyggnaden av block 3 vid Forsmarks kraftstation, dels i skrivelse den 26 januari 1978 angående borgensteckning för Viskans Kraft AB.

Statens vattenfallsverk

Granboforsens kraftverk i Indalsälven

Statens vattenfallsverk har i skrivelse den 23 januari 1978 hemställt om regeringens godkännande av avtal om utbyggnad av Granboforsens kraftverk i Indalsälven m. m.

Av verkets framställning framgår att Indalsälven närmast nedströms Storsjön är utbyggd med kraftverken Hissmofors och Kattstrudeforsen. Älvsträckan från Kattstrudeforsen till Litsselet, som är dämningssområde för Midskogs kraftstation, är inte utbyggd. Större delen av den outbyggda fallhöjden ägs av AB Kattstrudeforsen. Återstoden tillhör i huvudsak staten.

AB Kattstrudeforsen äger och driver Kattstrudeforsens kraftverk. Bolaget bildades år 1938. Delägare är statens vattenfallsverk med 55 % och Östersunds Elektriska AB med 45 % av aktierna. Till grund för samarbetet ligger ett konsortialavtal av den 26 november 1937 och ett antal tilläggsavtal till detta.

AB Kattstrudeforsen ansökte i mars 1975 om tillstånd att anlägga ett kraftverk vid Litsnäset för tillgodogörande av vattenkraften mellan kraftverken Kattstrudeforsen och Midskog. Vattendomstolen överlämnade ärendet till regeringen i februari 1977 för prövning om hinder mot företaget från allmänna planeringssynpunkter.

Utvidgningen av AB Kattstrudeforsens verksamhet till att omfatta även Granboforsens kraftverk har aktualiserat ändringar i konsortialavtalet. Efter förhandlingar har överenskommelse träffats om ett nytt avtal som reglerar parternas rättigheter och skyldigheter vad gäller den fortsatta verksamheten. Till avtalet har fogats två av tilläggsavtalen till det tidigare avtalet, vilka skall gälla även i framtiden. Det ena avser förhållandet mellan AB Kattstrudeforsen och vattenfallsverket till följd av utbyggnaden av Midskogs kraftverk och det andra utvidgning av Kattstrudeforsens kraftverk med ett tredje aggregat.

Det nya konsortialavtalet — som från vattenfallsverkets sida har träffats med förbehåll för regeringens godkännande före den 1 juli 1978 — innebär i huvudsak följande.

AB Kattstrudeforsen skall framdeles ha till uppgift att dels äga och driva Kattstrudeforsens kraftverk, dels förvärva och bygga ut fallhöjden mellan Kattstrudeforsens kraftverk och Midskogs kraftverk (Granboforsen) samt äga och driva ett kraftverk där.

Fördelningen mellan vattenfallsverket och Östersunds Elektriska AB av aktierna i AB Kattstrudeforsen skall vara oförändrad. Vid bolags-

stämma får aktieägarna rösta för fulla antalet aktier de förträdar. I bolagsordningen har föreskrivits att aktie som har övergått till någon som inte förut är aktieägare skall hembjudas aktieägarna i bolaget. Parterna har dessutom i avtalet förbundit sig att inte bjuda ut eller anta anbud på aktiepost förrän den andra parten haft tillfälle att ta ställning till om han önskar förvärva aktieposten i fråga.

Antalet ledamöter i AB Kattstrupeforsens styrelse skall även i fortsättningen vara fem med lika många suppleanter. En ledamot, tillika ordförande, och en suppleant utses av regeringen. Av övriga ledamöter och suppleanter utser vattenfallsverket och Östersunds Elektriska AB två var.

Aktiekapitalet i AB Kattstrupeforsen skall ökas från 4,5 milj. kr. till 6,2 milj. kr. Vattenfallsverkets andel av ökningen — 935 000 kr. — skall erläggas genom att verket som apportegendom skjuter till statens rätt till vattenkraft och fiske i Granboforsen. Östersunds Elektriska AB skall betala sin andel kontant.

Anläggningskostnaderna för Granboforsens kraftverk och eventuell andel i kostnaderna för vattenregleringar skall bestridas med kapital som finns tillgängligt inom AB Kattstrupeforsen och med lån. Lån skall tas upp av bolaget mot säkerhet av penninginteckningar i bolagets fasta och lösa egendom eller mot säkerhet som parterna ställer i förhållande till sina andelar i aktiekapitalet. Om lån inte kan erhållas på den allmänna kapitalmarknaden är parterna skyldiga att lämna lån till bolaget likaledes i proportion till sina andelar i aktiekapitalet.

Parterna skall äga rätt till så stor andel av elkraften från AB Kattstrupeforsens kraftverk som svarar mot deras andelar i aktiekapitalet.

Förslaget till utbyggnad av Granboforsens kraftverk innebär i huvudsak följande.

Anläggningen skall bestå av kraftstation och damm och kommer att placeras ca 400 m uppströms järnvägsbron vid Litsnäset. Stationen kommer till en början att utrustas med två rörturbinaggregat. Förberedelsearbeten för en framtida utvidgning med ett tredje aggregat kommer också att utföras. Den utnyttjade fallhöjden är 6,5 m. Utbyggnadsvattenföringen blir 450 m³/s. Stationen får en effekt av 24 MW¹ och den genomsnittliga energiproduktionen blir 110 GWh². Nettotillskottet blir emellertid något lägre — 20 MW och 93,5 GWh — till följd av att anläggningen medför visst intrång i Kattstrupeforsens kraftverk.

Byggnadsarbetena beräknas kunna starta sommaren 1978, varvid anläggningen kan tas i drift hösten 1980. Anläggningskostnaden har beräknats till ca 110 milj. kr.

Vattenfallsverket har hemställt att regeringen — godkänner konsortialavtalet mellan statens vattenfallsverk och Öster-

¹ 1 MW (megawatt) = 1 000 kilowatt.

² 1 GWh (gigawattimme) = 1 milj. kilowattimmar.

sunds Elektriska AB om bl. a. utbyggnad av Granboforsens kraftverk och medger att vattenfallsverket får träffa överenskommelse om smärre ändringar i avtalet,

- medger att statens rätt till vattenkraft och fiske i Granboforsen får användas som likvid vid ökningen av aktiekapitalet i AB Kattstrupeforsen,
- medger att statens vattenfallsverk får teckna borgen för lån som AB Kattstrupeforsen tar upp på den allmänna kapitalmarknaden intill 60 milj. kr.,
- medger att medel får tas i anspråk från investeringsanslaget Kraftstationer m. m. för lån till AB Kattstrupeforsen i enlighet med åtagandena i avtalet.

Kraftvärmeverk i Botkyrka kommun (Törnkraft AB)

Statens vattenfallsverk har förhandlat med Botkyrka och Huddinge kommuners fjärrvärmeföretag, Södertörns Fjärrvärmeaktiebolag (SFAB), om samarbete om utbyggnad av ett kraftvärmeverk. Förhandlingarna har lett till att parterna slutit ett konsortialavtal om att bilda ett aktiebolag med ändamål att uppföra, äga och driva ett kraftvärmeverk i anslutning till SFAB:s befintliga anläggningar i Botkyrka kommun. Kraftvärmeverket skall utgöras av ett mottrycksblock om ca 210 MW netto eleffekt vid en samtidig värmeproduktion av ca 330 MW. Blocket utförs enbart för eldning med olja. Användning av kol har bedömts vara olämplig med hänsyn till kraftvärmeverkets läge. Blocket planeras bli taget i kommersiell drift den 1 oktober 1983. Tidpunkten är anpassad till kommunernas värmebehov.

Konsortialavtalet — som från vattenfallsverkets sida träffats med förbehåll för regeringens godkännande och från SFAB:s sida med förbehåll för kommunfullmäktiges i Botkyrka och Huddinge godkännande — innebär i övrigt i huvudsak följande.

Aktierna i bolaget skall fördelas lika mellan parterna. Vid bolagsstämma får aktieägarna rösta för fulla antalet aktier de företräder. Till skydd för parterna har i bolagsordningen föreskrivits att aktie som har övergått till någon som inte förut är aktieägare skall hembjudas aktieägarna i bolaget. Parterna har dessutom i avtalet förbundit sig att inte bjuda ut eller anta anbud på aktiepost förrän den andra parten har haft tillfälle att ta ställning till om han önskar förvärva aktieposten i fråga.

Aktiekapitalet skall vid bolagets bildande utgöra fem miljoner kronor. Likvid för aktierna skall erläggas kontant.

Bolagets styrelse skall bestå av sex ordinarie ledamöter och sex suppleanter av vilka parterna utser hälften vardera. Styrelsens ordförande och vice ordförande tillsätts växelvis av SFAB och vattenfallsverket för en tvåårig mandattid.

Bolagets styrelse skall uppdra åt SFAB att mot självkostnad handha bolagets allmänna administration och räkenskaper, personal- och förvaltningsfrågor, kraftvärmeverkets drift och underhåll samt inköpsfrågor med undantag för inköp av eldningsolja. SFAB skall tillhandahålla den olja som behövs för produktionen av värme och vattenfallsverket den olja som behövs därutöver.

Kraftvärmeverkets hela nettoproduktion av elkraft skall disponeras av vattenfallsverket och hela den samtidiga värmeproduktionen av SFAB. För rätten till värmeproduktionen skall SFAB erlægga vissa i avtalet angivna avgifter. SFAB erhåller sin andel av samproduktionsvinsten genom i avtalet angivna avgifter från bolaget till SFAB. Bolagets totala kostnader — exkl. den olja SFAB tillhandahåller och de avgifter SFAB betalar för produktionen — skall belasta elproduktionen och betalas av vattenfallsverket.

Utbyggnaden av kraftvärmeverket skall genomföras av bolaget enligt ett särskilt byggnadsavtal som skall upprättas mellan SFAB, vattenfallsverket och bolaget. För drift och underhåll av anläggningen skall träffas ett särskilt driftavtal.

Anläggningskostnaderna för kraftvärmeverket skall finansieras med aktiekapital och lån. Lån skall tas upp av bolaget mot säkerhet av penningteckningar i bolagets fasta och lösa egendom eller mot säkerhet som parterna ställer i förhållande till sina andelar i aktiekapitalet. Om lån inte kan erhållas på den allmänna kapitalmarknaden är parterna skyldiga att lämna lån till bolaget likaledes i proportion till sina andelar i aktiekapitalet.

Total anläggningskostnad för kraftvärmeverket i prisnivå juli 1977 är beräknad till 560 milj. kr. Begynnelseanslag erfordras för vattenfallsverkets del för budgetåret 1978/79 med 21 milj. kr. varav 2,5 milj. kr. till aktiekapital och 18,5 milj. kr. till delägarlån.

Det borgensåtagande för lån som det nya bolaget avser upptaga på den allmänna kapitalmarknaden har för vattenfallsverkets del beräknats till ca 280 milj. kr. Byggnadsarbetena beräknas kunna starta sommaren 1979.

Sammanfattningsvis hemställer vattenfallsverket att regeringen dels godkänner konsortialavtalet mellan verket och Södertörns Fjärrvärmefabriks AB, dels medger att medel får tas i anspråk från investeringsanslaget Kraftstationer m. m. för teckning av aktier och lån till bolaget enligt åtagande i avtalet, dels medger att verket får teckna borgen för lån som det planerade bolaget tar upp på den allmänna kapitalmarknaden intill 280 milj. kr., dels ock medger att verket under budgetåret 1978/79 får belasta investeringsanslaget med ytterligare 21 milj. kr. utöver vad verket har hemställt om i anslagsskrivelsen.

Borgensfrågor

Regeringen har riksdagens bemyndigande att medge vattenfallsverket att teckna borgen intill sammanlagt 3 403 milj. kr. för lån som företag i vilka verket förvaltar statens aktier eller andelar tar upp på den allmänna kapitalmarknaden. Högst 110 milj. kr. härav får användas för borgensåtaganden gentemot företag som bedriver eldistributionsverksamhet (prop. 1976/77: 100 bil. 17 s. 346, NU 1976/77: 24, rskr 1976/77: 206).

Större delen — 2 930 milj. kr. — av den totala borgenssumman har beräknats för Forsmarks Kraftgrupp AB:s upplåning. 1 januari 1978 hade vattenfallsverket för bolagets lån i Sverige och i utlandet tecknat borgen för ca 2 604 milj. kr. varav 150 milj. kr. för lån avseende utbyggnaden av block 3 vid Forsmarks kraftstation. För lån i utländsk valuta och — sedan oktober 1976 — för svenska obligationslån har verket tecknat borgen för hela lånen mot underborgen och efterborgen av direkta och indirekta meddelägare i bolaget.

Enligt vad vattenfallsverket har redovisat i sin anslagsframställning för budgetåret 1978/79 beräknas Forsmarks Kraftgrupp AB:s sammanlagda behov av lån på kapitalmarknaden för uppförandet av blocken 1 och 2 t. o. m. budgetåret 1978/79 uppgå till 3 494 milj. kr., dvs. 1 040 milj. kr. utöver vad som hittills upplånats för dessa blocks uppförande. För att erforderligt utrymme för borgensteckning för dessa lån skall finnas föreslår verket att borgensramen höjs med 1 000 milj. kr.

Frågan om upplånings- och borgensbehov för block 3 vid Forsmarks kraftstation har vattenfallsverket tagit upp i samband med att verket redovisade en utredning om ändrad placering för blocket den 1 november 1977. Genomförande av projektet enligt den tidplan som anges i utredningen medför enligt verket ett totalt medelsbehov för budgetåret 1978/79 om 550 milj. kr., varav delägarlån beräknas utgöra 150 milj. kr. och 400 milj. kr. förutsätts bli finansierat genom extern upplåning. För att erforderligt utrymme för denna upplåning skall finnas föreslår verket att borgensramen höjs med 450 milj. kr.

Av gällande borgensram om 110 milj. kr. för eldistributionsföretagens upplåning hade i januari 1978 ca 96 milj. kr. utnyttjats. För att utrymme skall finnas för dels nu förutsedda ytterligare lånebehov inom befintliga företag, dels nu ej kända lånemöjligheter för befintliga och eventuellt tillkommande distributionsbolag har verket i sin anslagsframställning föreslagit att borgensramen för eldistributionsföretag höjs till 130 milj. kr.

Vattenfallsverket har i särskild framställning därefter också begärt ökad ram med 20 milj. kr. för att möjliggöra för verket att teckna borgen för ett obligationslån på detta belopp som Viskans Kraft AB planerar ta upp för att dels finansiera utbyggnad av vattenkraftanläggning, dels omplacera andra mindre förmånliga lån.

Vidare har vattenfallsverket i de båda tidigare nämnda framställningarna om godkännande av konsortialavtal m. m. anmält tillkommande behov av borgensåtaganden intill 60 milj. kr. för lån till AB Kattstrupeforsen och intill 280 milj. kr. för lån till Törnkraft AB.

Sammanfattningsvis har således vattenfallsverket föreslagit att den totala borgensramen skall höjas från 3 403 milj. kr. till $(3\,403 + 1\,000 + 450 + 20 + 20 + 60 + 280 =)$ 5 233 milj. kr. varav borgensramen för el-distributionsföretag skall höjas från 110 milj. kr. till $(110 + 20 + 20 =)$ 150 milj. kr.

Föredraganden

Vattenfallsverket har hemställt om regeringens godkännande av konsortialavtal mellan verket och Östersunds Elektriska AB m. m. med anledning av planerad utbyggnad av *Granboforsens kraftverk*.

Anläggningen kommer, enligt vad som framgår av verkets framställning, att ha en utbyggnadsvattenföring om 450 m³/s och netto ge effekt- och energitillskott om 20 MW resp. 93,5 GWh/år. Byggnadsarbetena beräknas kunna starta sommaren 1978, varvid anläggningen kan tas i drift hösten 1980.

Anläggningskostnaderna — som beräknats till ca 110 milj. kr. — skall väsentligen täckas med kapital som finns tillgängligt inom AB Kattstrupeforsen och med lån i första hand på den allmänna kapitalmarknaden och i andra hand från delägarna. Upplåningen på kapitalmarknaden kan från vattenfallsverkets sida komma att ställa krav på borgensteckning intill 60 milj. kr.

Genom beslut den 9 mars 1978 har regeringen förklarat att hinder mot utbyggnaden av Granboforsen inte föreligger enligt vattenlagen (1918: 523).

För egen del biträder jag vattenfallsverkets förslag. Det är angeläget att ta till vara de möjligheter som återstår till ekonomiskt bärkraftig vattenkraftutbyggnad när så kan ske utan allvarliga konflikter med bevarandeintressen. Jag förordar därför att regeringen dels inhämtar riksdagens bemyndigande att godkänna ifrågavarande avtal mellan vattenfallsverket och Östersunds Elektriska AB, dels föreslår riksdagen att regeringens bemyndigande att medge vattenfallsverket att teckna borgen räknas upp så att utrymme för den av Granboforsens utbyggnad aktualiserade upplåningen finns.

Vattenfallsverket har vidare hemställt om regeringens godkännande av konsortialavtal mellan verket och Södertörns Fjärrvärmeaktiebolag m. m. med anledning av planerat uppförande och drift av ett *kraftvärmeverk i Botkyrka kommun (Törnkraft AB)*.

Anläggningen kommer, enligt vad som framgår av verkets framställning, att utgöras av ett mottrycksblock om ca 210 MW netto el-

effekt vid en samtidig värmeproduktion av ca 330 MW. Enligt avtalet skall blocket utföras enbart för eldnning med olja och tas i kommersiell drift i oktober 1983. Kraftvärmeverkets elproduktion skall enligt konsortialavtalet disponeras av vattenfallsverket medan värmeproduktionen skall disponeras av Södertörns Fjärrvärmeaktiebolag.

Den totala anläggningskostnaden har beräknats till 560 milj. kr. i prisnivå juli 1977. Begynnelseanslag erfordras för vattenfallsverkets del för budgetåret 1978/79 med 21 milj. kr., varav 2,5 milj. kr. till aktie-teckning och 18,5 milj. kr. till delägarlån. Borgensåtaganden för lån som det nya bolaget avser att ta upp på den allmänna kapitalmarknaden beräknas för verkets del komma att uppgå till högst 280 milj. kr.

Kombinationen av hetvattenproduktion och elkraftproduktion i ett kraftvärmeverk medför att den tillförda energin utnyttjas effektivt. Jämfört med de alternativ som står till buds utgör den därför enligt min uppfattning en tilltalande form för produktion av den elkraft som behövs. Jag anser därför att det aktuella projektet bör komma till stånd.

Som framgår av direktiven till utredningen (I 1977: 11) om omställningsbara eldningsanläggningar m. m. är det angeläget att anläggningar av det slag som det här är fråga om utförs så att de kan eldas också med fasta bränslen. Enligt vad som framgår av vattenfallsverkets framställning har emellertid eldnning med fasta bränslen i detta fall, främst på grund av den aktuella lokaliseringen, inte bedömts vara genomförbar vare sig från transport- eller miljösynpunkt. Med hänsyn härtill och med tanke på att frågan ännu inte har utretts bör f. n. inte särskilda krav på alternativa eldningsmöjligheter ställas i detta fall. Det är dock angeläget att närmare belysa de tekniska, ekonomiska och miljömässiga förutsättningarna för att utföra anläggningen så att en framtida övergång till eldnning med fasta bränslen underlättas. Jag tänker bl. a. på att den tekniska utvecklingen inom området kan möjliggöra en mer avancerad och miljövänlig form av koleldning. Jag avser därför föreslå regeringen att ge vattenfallsverket i uppdrag att utreda denna fråga. På grundval av det underlag som därigenom erhålls får övervägas om särskilda åtgärder för senare övergång till fasta bränslen bör vidtagas.

Med hänvisning till vad jag här har anfört förordar jag att regeringen dels inhämtar riksdagens bemyndigande att godkänna konsortialavtalet mellan statens vattenfallsverk och Södertörns Fjärrvärmeaktiebolag, dels föreslår riksdagen att regeringens bemyndigande att medge vattenfallsverket att teckna borgen räknas upp så att utrymme för den av kraftvärmeverkets utbyggnad aktualiserade upplåningen finns. Vad beträffar frågan om investeringsmedel över anslaget Kraftstationer m. m. avser jag att återkomma vid min anmälan till tilläggsbudget I för budgetåret 1978/79.

Statens vattenfallsverk har vidare — utöver vad jag redan anmält — begärt utökade möjligheter till *bogensåtaganden* gentemot Forsmarks

Kraftgrupp AB motsvarande 1 450 milj. kr. mer än vad som tidigare har beräknats för ändamålet samt att ramen för borgensåtaganden gentemot eldistributionsföretag skall ökas med 40 milj. kr. till 150 milj. kr. Den totala borgensramen föreslås därmed ökas med 1 830 milj. kr. till 5 233 milj. kr.

Av den föreslagna ramökningen för borgensåtaganden gentemot Forsmarks Kraftgrupp AB är 1 000 milj. kr. hänförliga till blocken 1 och 2 vid Forsmarks kraftstation och 450 milj. kr. till block 3.

Av vattenfallsverkets anslagsframställning framgår att planerad ytterligare upplåning för finansiering av blocken 1 och 2 t. o. m. utgången av nästa budgetår innebär att Forsmarks Kraftgrupp AB:s lånebehov med ca 714 milj. kr. överskrider tidigare beräknad ram. Jag föreslår att borgensramen med anledning härav räknas upp med 900 milj. kr.

Finansieringen av de till block 3 vid Forsmarks kraftstation hänförliga kostnaderna bör fram till höstens energipolitiska beslut ske på det sätt regeringen föreslagit i prop. 1977/78: 116. Det finns f. n. därför inte anledning att räkna upp borgensramen för upplåning hänförlig till detta block.

Borgensramen för lån till eldistributionsföretag anser jag bör räknas upp med 30 milj. kr. till 140 milj. kr. Härigenom skapas utrymme för det av vattenfallsverket anmälda behovet av borgensteckning för nu kända lånebehov, bl. a. till Viskans Kraft AB, och därutöver visst utrymme för behov som senare kan aktualiseras.

Jag anser vidare, i enlighet med vad jag tidigare har anfört, att borgensramen bör utökas så att utrymme finns för de av vattenfallsverket anmälda behoven av borgensåtaganden intill 60 milj. kr. för AB Kattstrupeforsens upplåning för finansiering av utbyggnaden av Granboforsens kraftverk och intill 280 milj. kr. för Törnkraft AB:s upplåning för finansieringen av uppförandet av ett kraftvärmeverk i Botkyrka kommun.

Sammanfattningsvis förordar jag därför att regeringen inhämtar riksdagens bemyndigande att medge vattenfallsverket att teckna borgen för lån intill sammanlagt (3 403 + 900 + 30 + 60 + 280) 4 673 milj. kr., varav högst 140 milj. kr. för lån till eldistributionsföretag.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att godkänna konsortialavtal mellan statens vattenfallsverk och Östersunds Elektriska AB om bl. a. utbyggnad av Granboforsens kraftverk i vad staten genom avtalet åtager sig att teckna aktier och i övrigt ikläder sig ekonomiska förpliktelser,
2. bemyndiga regeringen att godkänna konsortialavtal mellan statens vattenfallsverks och Södertörns Fjärrvärmeaktiebolag om utbyggnad av ett kraftvärmeverk i Botkyrka kommun i vad

staten genom avtalet åtager sig att teckna aktier och i övrigt ikläder sig ekonomiska förpliktelser,

3. bemyndiga regeringen att medge statens vattenfallsverk att teckna borgen för lån intill sammanlagt 4 673 000 000 kr., varav högst 140 000 000 kr. för lån till eldistributionsföretag.

G. Domänverket

[9] **Ökning av rörlig kredit till domänverket.** Domänverkets kapitalbehov tillgodoses dels genom rörlig kredit i riksgäldskontoret, dels genom att tillgängliga medel på verkets investerings- och dispositionsfonder används i rörelsen. Verket får inga anslag över statsbudgeten för sina löpande investeringar.

Regeringen har fastställt avkastningskrav för verket för åren 1975—1979. För vart och ett av dessa år skall verket till staten inleverera dels en fast del av 20 milj. kr., dels en rörlig del motsvarande 30 % av den redovisade årsvinsten. Den sammanlagda inleveransen får dock inte för något år understiga 35 milj. kr. Under år 1976 inlevererades 63,5 milj. kr. De vinstmedel som blir över skall verket tillföra dispositionsfonden inom domänverkets fond.

Den rörliga krediten ökades senast år 1977 (prop. 1976/77: 125 bil. 12, NU 1976/77: 40, rskr 1976/77: 345) från 175 milj. kr. till 350 milj. kr.

Domänverket

Domänverket har i skrivelse den 20 januari 1978 hemställt om en höjning av sin rörliga kredit i riksgäldskontoret till 700 milj. kr. Till skrivelsen har fogats verkets budget för år 1978. Av skrivelsen och budgethandlingarna framgår i huvudsak följande.

Utnyttjandet av den rörliga krediten vid utgången av år 1978 beräknas uppgå till ca 250 milj. kr. Under året beräknas utnyttjandet variera mellan 160 och 300 milj. kr. Enligt denna prognos skulle alltså den nuvarande låneramen av 350 milj. kr. räcka till.

Omsättningen under år 1978 beräknas uppgå till 1 241 milj. kr., vilket är lägre än de 1 259 milj. kr. som beräknas för år 1977. Budgeten förutsätter att virkespriserna sjunker och att efterfrågan på massaved blir låg. Kostnadsstegringarna kan inte kompenseras med effektivitetsökning. Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter beräknas därför komma att starkt försämrats. Sålunda beräknas en vinst uppstå för år 1978 av 50 milj. kr., vilken skall jämföras med 193 milj. kr. för år 1976 och beräknade 175 milj. kr. för år 1977.

Osäkerheten i prognoserna för år 1978 är mycket stor. Framförallt den ovissa konjunkturen för skogsindustrin innebär osäkerhet om virkes-

priser och industrins betalningsförmåga. Verket har gjort en alternativ beräkning som visar effekten av relativt små ändringar i de gjorda prognoserna. Verket utgår därvid ifrån att prissänkningarna på timmer blir större än beräknat, att virkesleveranserna måste ytterligare minskas, att kredittiden ökar på årets virkesleveranser och att den i budgeten beräknade effektivitetsökningen inte kan uppnås. Detta alternativ utvisar ett behov av rörlig kredit av ca 440 milj. kr. vid 1978 års slut.

Förutsättningarna för år 1979 är likaledes svårbestämda. Under förutsättning att ingen drastisk förbättring inträder i början av året kan ytterligare likviditetspåfrestning förutses.

Av de anförda skälen anser domänverket att dess rörliga kredit i riksgäldskontoret bör höjas till 700 milj. kr.

Riksrevisionsverket

I yttrande den 3 februari 1978 över domänverkets framställning har riksrevisionsverket (RRV) anfört i huvudsak följande.

Enligt domänverkets budget för år 1978 kommer behovet av rörlig kredit under detta år att maximalt uppgå till 305 milj. kr. Osäkerheten i budgeten är emellertid med hänsyn till konjunkturläget mycket stor enligt domänverket. I sin framställning anger verket speciellt svårigheterna att förutse utvecklingen för vissa variabler, bl. a. virkesbehov och virkespriser, skogsindustrins allmänna likviditetsutveckling och den väntade effektivitetsutvecklingen inom domänverket. En pessimistisk prognos för dessa variabler pekar i ett beredskapsalternativ till årets budget på ett behov av rörlig kredit vid årets slut på 440 milj. kr.

RRV har i annat sammanhang framfört att rörlig kredit vid affärsverken i första hand bör utnyttjas för att täcka kortsiktiga variationer i behov av rörelsemedel. Ett mer stadigvarande medelsbehov bör i första hand finansieras med investeringsmedel som tillförs det förräntningspliktiga kapitalet. För domänverkets del är förutsättningarna något anorlunda. Verket erhåller normalt inga investeringsanslag. Riksdagen har uttalat att verket får använda rörlig kredit — förutom att på kort sikt klara verkets behov av likvida medel — även för anskaffning av maskiner och anläggningar m. m. och för att rationalisera driften och för andra ändamål i syfte att begränsa driftskostnaderna. I första hand är emellertid enligt RRV:s uppfattning internfinansieringen det för verket utan jämförelse viktigaste finansieringssättet vad avser det långsiktiga kapitalbehovet.

I januari 1977 tillstyrkte RRV en höjning av domänverkets rörliga kredit från 175 milj. kr. till 350 milj. kr. Höjningen motiverades då av verksamhetens expansion. En ökad rörelsekredit bedömdes vara en rimlig förutsättning för finansiering av verksamheten med hänsyn till rörelsens storlek.

Den i år begärda höjningen är förorsakad främst av en väntad resul-

tatförsämring. Verksamheten väntas inte minska i omfattning och därför måste den uteblivna internfinansieringen genom vinstmedel ersättas av rörlig kredit. Årets investeringar överstiger enligt budget tillförda medel med 93 milj. kr.

Mot bakgrund av domänverkets väntade resultatförsämring under år 1978 och i övrigt osäkra bedömningsgrunder för verksamhetens utveckling tillstyrker RRV en höjning av den rörliga krediten från 350 milj. kr. till 500 milj. kr. Denna ram torde enligt RRV:s uppfattning vara tillräcklig för att möta det bedömbara kapitalbehovet under år 1978.

Emellertid kan RRV inte ta ställning till en ytterligare höjning av ramen för den rörliga krediten upp till 700 milj. kr.

Domänverket har inte presenterat ett tillräckligt underlag för bedömning av utvecklingen under år 1979. Sannolikheten för att några större extraordinära kostnader som drastiskt kan öka kapitalbehovet uppkommer under den närmaste perioden har inte heller kunnat bedömas av RRV. Domänverkets begäran om höjning av ramen för den rörliga krediten till 700 milj. kr. har av RRV snarast betraktats som ett utslag för verkets allmänna osäkerhet inför framtida finansieringssituationer.

Föredraganden

Domänverkets rörliga kredit i riksgäldskontoret höjdes förra året från 175 milj. kr. till 350 milj. kr. Domänverket har nu hemställt att krediten ökas till 700 milj. kr.

Enligt verkets budget för år 1978 bör, under de förutsättningar denna bygger på, den nuvarande ramen för rörlig kredit räcka till. Verket framhåller emellertid att osäkerheten i prognoserna för året är mycket stor med hänsyn till den ovissa konjunkturen för skogsindustrin. I en alternativ beräkning, som innebär vissa prissänkningar på timmer, minskade virkesleveranser, ökad kredittid för virkesköpare m. m., visar verket på att relativt små ändringar i de gjorda prognoserna kan få betydande verkningar på verkets likvida ställning.

Den rörliga krediten är domänverkets enda externa finansieringskälla. Till skillnad från övriga affärsverk får domänverket inga anslag över budgeten för sina löpande investeringar. Jag anser det därför vara av vikt att den rörliga krediten är av sådan omfattning att verket kan möta de likviditetspåfrestningar som kan uppkomma under åren 1978 och 1979. Riksrevisionsverket tillstyrker att domänverkets rörliga kredit höjs till 500 milj. kr. Jag anser detta vara för knappt tilltaget med hänsyn till osäkerheten de närmaste båda åren rörande konjunkturutvecklingen för skogsindustrin och även till att domänverket i sin budget för år 1978 inte har tagit upp mer än 20 milj. kr. för markköp. Jag förordar därför att domänverkets rörliga kredit i riksgäldskontoret höjs till 600 milj. kr. Det ankommer på regeringen att bestämma i vilken utsträckning verket skall få ta krediten i anspråk.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
att medge att domänverket får disponera en från 350 000 000 kr.
till 600 000 000 kr. ökad rörlig kredit i riksgäldskontoret.

V. FONDEN FÖR LÅNEUNDERSTÖD

[10] 14. **Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån.** Enligt de riktlinjer angående en aktiv lokaliseringpolitik m. m. som har godkänts av riksdagen (prop. 1964: 185, BaU 1964: 48, rskr 1964: 408) är räntan på lokaliseringslån densamma som för varje tillfälle gäller för industrigarantilån.

Enligt en överenskommelse från år 1968 mellan Svenska Bankföreningen, vissa andra samarbetsorganisationer för kreditinstituten och staten har räntan på industrigarantilån satts med utgångspunkt i räntan för lån mot bästa inteckningssäkerhet i bostadsfastighet, den s. k. bottenlåneräntan. Denna utgör numera inte något enhetligt begrepp och är därför olämplig som utgångspunkt. Riksdagen har i december 1977 (prop. 1977/78: 40 bil. 1, NU 1977/78: 34, rskr 1977/78: 110) godkänt av regeringen framlagt förslag till riktlinjer för kreditverksamheten vid de regionala utvecklingsfonder som skall inrättas den 1 juli 1978. Riksdagens beslut innebär bl. a. att regeringen har bemyndigats att ange riktlinjer för hur räntenivån för kreditstödet skall fastställas. Inom regeringskansliet pågår f. n. övervägande härom. Resultatet av dessa överväganden kan bli en lösning som innebär att räntan på lokaliseringslån inte entydigt kan härledas från räntan på industrigarantilån.

Enligt min mening bör samtliga lokaliseringslån löpa med samma ränta. Räntan på lokaliseringslån bör därför frikopplas från räntan på industrigarantilån. Räntan på lokaliseringslånen bör liksom hittills vara marknadsanpassad. Vidare bör räntan följa ändringarna av det officiella diskontot. I likhet med vad som numera gäller i fråga om fastställande av räntan på det nyss nämnda statliga kreditstödet bör det ankomma på regeringen att bestämma räntan på lokaliseringslån.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
att godkänna vad jag har anfört rörande räntan för lokaliseringslån.

[11] 25. **Lån till förprojektering av naturgasledningar m. m.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1977/78.

Swedegas AB bildades våren 1976 (prop. 1975/76: 124, NU 1975/76: 44, rskr 1975/76: 262) för planering och samordning m. m. av åtgärder syftande till att främja landets försörjning med naturgas. Verksamheten regleras av ett konsortialavtal mellan statens vattenfallsverk och Svenska Gasföreningens Service AB (SGFS) som företrädare för ett antal kom-

munala och enskilda intressenter. Vattenfallsverket har 51 % och SGFS 49 % av aktierna. Aktiekapitalet uppgår till 100 000 kr. Avtalet gäller t. o. m. utgången av år 1979.

Swedegas är det centrala organet för sådana utredningar, förhandlingar och projekteringsarbeten som bedrivs med sikte på en eventuell introduktion av naturgas i Sverige. Swedegas innehar 51 % av aktierna i AB Sydgas, som svarar för förberedelserna för distribution och marknadsföring av naturgas i Sydsverige. Övriga intressenter i Sydgas är Sydkraft AB samt Malmö, Helsingborgs och Lunds kommuner. Ett motsvarande regionalt bolag avses skola bildas även för Västsverige.

Enligt konsortialavtalet skall verksamheten inom Swedegas finansieras genom bidrag från aktieägarna i proportion till deras andelar i aktiekapitalet. Bidragen beräknas till 2 milj. kr. för tvåårsperioden 1977—1978. Till bolaget har därjämte lämnats ett statligt lån på 10 milj. kr. för att täcka utrednings- och förprojekteringskostnader under samma period. För ändamålet har riksdagen på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1976/77 anvisat ett investeringsanslag Lån till förprojektering av naturgasledningar m. m. (prop. 1976/77: 125 bil. 12, NU 1976/77: 40, rskr 1976/77: 345).

Lånet skall användas främst för arbeten i samband med projekt avseende import av naturgas från Norge och Tyskland med rörledning genom Danmark. Lånet avses komma att skrivas av om detta importprojekt inte kommer till stånd.

Under år 1977 har förhandlingar ägt rum mellan Swedegas och det tyska företaget Ruhrgas AG om leveranser av en årlig kvantitet av högst 1,2 miljarder m³ (Gm³) naturgas till Sverige med början hösten 1981. Därjämte har Swedegas förhandlat med det av danska staten helt ägda företaget Dansk Olie & Naturgas A/S rörande villkoren för transiteringen genom Danmark.

Swedegas AB

I skrivelse den 22 december 1977 hemställer Swedegas AB om ett lån med villkorlig återbetalningsskyldighet på ytterligare 18 milj. kr. De sammanlagda kostnaderna för bolagets verksamhet kalenderåren 1977 och 1978 beräknas nu till 30 milj. kr., varav 24,2 milj. kr. har budgeterats för år 1978.

Beräkningen av medelsbehovet grundas främst på de åtaganden om bidrag till projekteringsarbeten som Swedegas har gjort i samband med förhandlingar med Dansk Olie & Naturgas och Ruhrgas. Dessa arbeten utgör enligt Swedegas vad som är absolut nödvändigt för att den planerade tidpunkten för första naturgasleveransen till Sverige den 1 oktober 1981 skall kunna innehållas.

Bolaget redovisar följande fördelning av medelsbehovet (1 000-tal kr.).

	1977 Prognos	1978 Budget
Förprojektering av rörledning i Tyskland	910	2 615
Förprojektering av rörledning i Danmark	2 550	6 700
Utredningar om import av LNG	135	600
Bidrag till AB Sydgas	450	4 450
Bidrag till planerat regionalt bolag i Västsverige	5	1 050
Övriga projekteringsarbeten och utredningar	950	4 675
Administration	840	1 350
Reserv	—	2 720
	5 840	24 160

Under bidraget till Sydgas redovisas dels Swedegas delägartillskott, dels ett lån med villkorlig återbetalningsskyldighet på 4 milj. kr. som bidrag till Sydgas kostnader för detaljprojektering av ett distributionsnät i Sydsverige och för marknadsföring inom regionen. Under övriga projekteringsarbeten och utredningar redovisas främst projektering av en rörledning över Öresund och arbetet med tekniska specifikationer m. m. för ledningssystemet.

Föredraganden

Arbetet inom Swedegas har under det senaste året inriktats på ett konkret projekt som avser import av naturgas genom rörledning från Nordtyskland genom Danmark. Förhandlingarna med leverantören gäller en kvantitet av endast ca 1 Gm³ om året från år 1981 för distribution främst i västra Skåne. Avsikten är emellertid att en sådan anknötning till kontinentens naturgasnät skall skapa förutsättningar för köp av gas även från andra leverantörer, varigenom distributionen av gas efter hand skulle kunna utvidgas till stora delar av Syd- och Västsverige. Den potentiella marknaden för naturgas i dessa delar av landet har uppskattats till 6 à 8 Gm³ om året omkring år 1990, till övervägande del som ersättning för tjock eldningsolja i kraftvärme- och värmeverk samt industri.

Möjligheterna till import av naturgas med fartyg i kondenserad form, s. k. liquified natural gas (LNG), har också uppmärksamrats under det senaste året. Frågan om sådan import till Sverige under 1980-talet från Algeriet och Nigeria har diskuterats såväl på regeringsnivå som vid kommersiella kontakter mellan Swedegas och de statliga gasbolagen i resp. land. Därjämte har Kockums AB i samarbete med flera andra svenska industriföretag i februari 1977 lagt fram en studie rörande LNG-import i stor skala i första hand från Mellersta Östern.

Inom industridepartementet bildades våren 1977 en arbetsgrupp med

uppgift att studera de aktuella naturgasprojekten. I en lägesrapport i december 1977 har redovisats vissa allmänna bedömningar. Det framhålls att ställning inte bör tas till omfattningen av en eventuell introduktion av naturgas i Sverige förrän energikommisionen (I 1976: 05) har redovisat sitt material och de allmänna förutsättningarna för naturgas i det svenska energisystemet därigenom har klarlagts. Enligt rapporten bör beslutsunderlaget i avvaktan härpå kompletteras bl. a. genom fortsatta diskussioner med olika tänkbara naturgasleverantörer. Vägledande vid valet av leverantör bör vara att åstadkomma en ökad försörjningstrygghet i förhållande till den oljeimport som gasen skulle ersätta. Enligt lägesrapporten kan detta uppnås i första hand genom rörbunden import från t. ex. Nordsjön.

I lägesrapporten pekas vidare på behovet av modellstudier för uppbyggnaden av ett naturgassystem baserat på såväl rörbunden gas som LNG, undersökningar av säkerhetsfrågorna vid hantering av naturgas samt analyser av de industripolitiska och övriga samhällsekonomiska effekterna av en naturgasintroduktion i Sverige.

För egen del anser jag det önskvärt att det angivna beslutsunderlaget tas fram. Viktiga bidrag härtill kommer att lämnas i rapporter från energikommisionen och dess olika expertgrupper. Vidare har regeringen den 22 december 1977 uppdragit åt statens industriverk att utreda de samhällsekonomiska effekterna av svensk industris deltagande i naturgasprojekt i Sverige.

Jag vill vidare erinra om att regeringen, mot bakgrund av de aktuella naturgasprojekten, i prop. 1977/78: 86 nyligen har lagt fram förslag till lag om vissa rörledningar, m. m. Förslaget innebär att samhället genom en särskild koncessionslagstiftning skall förbehållas ett avgörande inflytande över tillkomsten av olje- och naturgasledningar. Det pågår vissa andra förberedelser för en naturgasintroduktion hos berörda myndigheter och organisationer, bl. a. utarbetandet av normer för naturgasledningar.

Inför ett beslut i naturgasfrågan är det också av vikt att Swedegas fullföljer utrednings- och projekteringsarbetet rörande främst de aktuella importprojekten. Endast härigenom kan de ekonomiska villkoren för en eventuell svensk naturgasintroduktion klarläggas.

Swedegas beräknar nu kostnaderna för de nämnda arbetena och för bolagets övriga verksamhet till 30 milj. kr. för tvåårsperioden 1977—1978. Bolagets delägare har åtagit sig att bidra med 2 milj. kr. varjämte staten till bolaget år 1977 har lämnat ett bidrag med 10 milj. kr. i form av ett lån med villkorlig återbetalningsskyldighet. Swedegas begär ett lån om ytterligare 18 milj. kr. för att täcka återstående medelsbehov. Huvuddelen av medlen är avsedda för Swedegas andelar av utrednings- och projekteringsarbeten som bedrivs i samarbete med övriga parter i de danska och tyska projekten. Vidare ingår betydande belopp för förbere-

delser rörande distribution av gas i Sverige. Bolagets budget ger utrymme även för vissa utredningar om LNG och modellstudier beträffande uppbyggnaden av ett naturgassystem.

Enligt min mening får arbetet med naturgasfrågorna ses som ett led i förberedelserna för kommande energipolitiska beslut. Mot bakgrund härav anser jag det rimligt att staten liksom hittills bär huvuddelen av den ekonomiska risk som är förbunden med Swedegas verksamhet genom lån till bolaget med villkorlig återbetalningsskyldighet.

Jag vill i detta sammanhang stryka under att det alltjämt råder oviss-
het om möjligheterna att få till stånd en naturgasimport som uppfyller rimliga krav på försörjningssäkerhet och ekonomi. Dessa möjligheter är beroende av faktorer som man från svensk sida inte nämnvärt kan påverka. Av särskild betydelse är att transiteringen av naturgas för svensk räkning genom Danmark är nära knuten till frågan om introduktion av naturgas i detta land på grundval av gasfyndigheterna i den danska delen av Nordsjön. Det danska beslutet i denna fråga är beroende av förhandlingar m. m. vilkas resultat f. n. inte kan förutses. Den situationen kan alltså uppstå att ett svenskt beslut om introduktion av naturgas måste uppskjutas. I ett sådant läge bör givetvis verksamheten inom Swedegas omprövas med sikte på att så långt möjligt minska kostnaderna.

Jag förordar att ett anslag av 18 milj. kr. anvisas för att lämnas till Swedegas som lån till förprojektering av naturgasledningar m. m. I likhet med vad som gäller för tidigare lån till bolaget bör lånet skrivas av i den mån ifrågavarande importprojekt inte kommer till stånd. Det ankommer på regeringen att meddela närmare villkor för lånet.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Lån till förprojektering av naturgasledningar m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett investeringsanslag av 18 000 000 kr.

Bilaga 12

KOMMUNDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-16**Föredragande:** statsrådet Antonsson**Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 såvitt avser kommundepartementets verksamhetsområde****Ersättningar och lån m. m. i samband med naturkatastrofen i Tuve***Inledning*

Jordskredet i Tuve inträffade onsdagen den 30 november 1977 strax efter kl. 16.00. Skredområdet omfattar en yta av omkring 300 000 m² och har formen av en i toppen avskuren triangel med en bas av 600 m och en höjd av 800 m. Skredkanterna är upp till 15 m höga.

Vid skredet omkom åtta personer. Lika många fick ligga kvar på sjukhus. En svårt skadad man avled senare. Ytterligare 31 personer skadades vid katastrofen. Den sista saknade personen påträffades på morgonen lördagen den 3 december 1977.

Inom skredområdet låg 67 bostadshus och dessa kan inte användas igen. Ytterligare 84 bostadshus, som ligger inom ett område där det anses föreligga risk för skred (skredriskområdet), är evakuerade. Av dessa har det visat sig nödvändigt att riva fem hus, som ligger intill skredkanten. Ytterligare tio hus inom skredriskområdet kommer möjligen att rivas. De övriga husen inom skredriskområdet kan, enligt nuvarande bedömning, åter användas för bostadsändamål, sedan erforderliga åtgärder för stabilisering av marken och förstärkningar av byggnadernas grunder har vidtagits. Ett antal bostadshus har tidigare varit evakuerade på grund av säkerhetsskäl.

Inom skredområdet bodde 230 personer, inom skredriskområdet ytterligare 206 personer och inom det tidigare evakuerade området 212 personer.

Räddningstjänsten

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län övertog samma kväll som katastrofen inträffade ledningen av räddningstjänsten. Måndagen den 5

december 1977 frånträdde länsstyrelsen ledningen. Räddningstjänsten upphörde onsdagen den 28 december 1977.

Brandförsvaret, som fick det första larmet om skredet kl. 16.10, satte in alla tillgängliga resurser. Inom tio minuter var 42 man och 13 ambulanser på skadeplatsen. Till dess att den sista saknade personen hade påträffats, deltog kontinuerligt omkring 70 personer ur brandförsvaret i räddningsarbetet. Även militär personal medverkade. I anslutning till skadeplatsen upprättades två ledningsplatser, en norr och en söder om skadeområdet. Brandförsvarets verksamhet samordnades i enlighet med planen för den regionala räddningstjänsten i Göteborgs och Bohus län med övriga kommunala verks och polisens verksamhet. Under räddningsarbetet rekvirerades hjälp från brandförsvaret i grannkommunerna, i första hand för att upprätthålla brandberedskapen inom Göteborgs kommun.

Larmet nådde polisens ledningscentral kl. 16.12 och kl. 17.40 var tolv polisiära enheter — däribland en polishelikopter — i verksamhet vid skredområdet. Tjänstefri polispersonal uppmanades i radio att kontakta resp. tjänsteställe. Bemannade vägspärrar upprättades på åtta platser för att förhindra obehörig trafik till området. Med bevakning av området arbetade kontinuerligt 35 polismän och 50 militärer. Denna styrka utökades under lördagen och söndagen med 50 man. Efter framställning till rikspolisstyrelsen förstärktes polispersonalen med ytterligare 50 polismän från andra polisdistrikt i länet och angränsande län. En upplysningscentral upprättades i Glöstorpskolan. Där samarbetade polisen med försäkringsbolag och sociala distriktsnämnden. I övrigt omfattade polisarbetet insamling av uppgifter om dem som bodde inom området för att fastställa antalet saknade samt bokföring av personer som omfattades av beslut om evakuering. Polisen svarade också för omhändertagandet av kringspritt gods.

Sahlgrenska sjukhuset nåddes av larmet kl. 16.15. På sjukhuset utlöstes katastroflarm. Kontakt togs med Östra sjukhuset samt lasaretten i Kungälv och Mölndal. En läkare och två sjuksköterskor, utrustade enligt sjukhusets katastrofplan, sändes till skredområdet tio minuter efter larmet. Kort därefter sändes ytterligare fem läkare från sjukhuset till skredområdet. I närheten av skredområdet upprättades två förbandsplatser, där ett mindre antal lätt skadade togs om hand. Vid det närbelägna Lillhagens sjukhus för psykiskt sjuka togs ett femtiotal personer om hand. Endast ett fåtal behövde vård och ingen behövde läggas in.

Försvarsområdesstaben samordnade under militärbefälhavaren hjälpinsatserna från militära förband, hemvärn och frivilliga försvarsorganisationer. Redan kl. 17.00 kunde 150 man från KA 4 ställas till förfogande. Fram till fredagen var 100—150 personer kontinuerligt insatta för att tillsammans med personal ur brandförsvaret sköta räddnings- och röjningsarbetet. Från onsdagen till kl. 08.00 på måndagen biträdde 50

personer kontinuerligt polisen med bevakningsuppgifter. Totalt insattes under räddningsaktionen omkring 1 000 personer ur militära förband, hemvärn och frivilligorganisationer.

Civilförsvarets förrådsmän larmades kl. 16.30. Strålkastare, radioutrustning och annan materiel var vid skredplatsen kl. 20.00. Under natten rekvirerades och utlämnades bl. a. bergborrmaskiner, spett, bultsaxar och domkrafter.

Kommunens olika verk bidrog med sina resurser för att understödja räddningsarbetet. Sålunda tog gatukontorets geotekniker fram det underlag som behövdes för att räddningsledningen skulle kunna bestämma om evakuering, besök och inflyttning i området. I gatukontorets regi byggdes på polisens begäran ett fem km långt bevakningsstängsel runt området och sedan också vägar till och inom skredområdet. Vatten- och avloppsverket stängde snabbt av vattentillförseln och avloppen i området. Energiverken transporterade inom några timmar reservkraftsaggregat till platsen och fick mycket snabbt fram belysning till skredområdet. Socialförvaltningen organiserade en hjälpverksamhet i upplysningscentralen och bostadsförmedlingen anordnade mottagning på samma ställe.

En särskild informationsbyrå upprättades av stadskansliets informationsavdelning i samverkan med polisen. Den information som räddningsledningen ville sprida till de katastrofdrabbade kunde nå ut mycket snabbt genom bl. a. lokalradions försorg. Under räddningsskedet hölls varje dag presskonferenser som anordnades av den centrala räddningsledningen. Därvid medverkade kommunstyrelsen och olika organ som deltog i räddningsarbetet.

Samrådsgrupper m. m.

I början av december 1977 bildades en central samrådsgrupp med statsråd och tjänstemän från berörda departement samt företrädare för länsstyrelsen, Göteborgs kommun, försäkringsgivarna och villaägarföreningarna. Samrådsgruppen fungerar som ett forum för överläggningar i de ekonomiska och praktiska frågor som föranleds av jordskredet.

I ett svar den 15 december 1977 på en fråga i riksdagen förklarades, att det från allra första stund hade varit regeringens avsikt att medverka till att de drabbade skulle, så långt det var möjligt, hållas ekonomiskt skadeslösa.

I samband med ett sammanträde den 22 december 1977 i den centrala samrådsgruppen bildades en lokal värderings- och beredningsgrupp. Den grupp går genom skadefallen och förtecknar ersättningsanspråken. I gruppen sker överläggningar i frågor rörande värdering och ersättning. Den lokala gruppen består av företrädare för staten, Göteborgs kommun, försäkringsgivarna och villaägarföreningarna.

Stabilisering av marken och iordningställande av området

Inom kommunen pågår arbete med upprättande av en ny detaljplan för skredområdet och närmast omkringliggande områden. Själva skredområdet kan under överskådlig tid sannolikt inte utnyttjas för bostadsändamål. Kommunens avsikt är att det skall ställas i ordning som ett grönområde. Vissa vägar behöver emellertid anläggas inom området.

Genom kommunens försorg genomförs geotekniska undersökningar och utredningar för att klarlägga hur marken skall kunna stabiliseras och området ställas i ordning. Vissa stabiliseringsåtgärder har redan vidtagits eller påbörjats. Vidare har — utöver vad som skedde redan i samband med räddningstjänsten — vissa åtgärder för områdets iordningställande genomförts. Bl. a. har den större allmänna väg som passerar genom skredområdet, Nya Tuvevägen, återställts i farbart skick.

Förvärv och försäljning av fastigheter

Marken inom skredområdet torde, som har nämnts tidigare, komma att användas som ett grönområde i anslutning till bostadsbebyggelse och för vägändamål. Under sådana förhållanden har det ansetts att marken, som torde sakna intresse för de nuvarande ägarna, bör ägas av kommunen. Vad som har sagts nu gäller också i fråga om de fastigheter inom skredriskområdet där husen rivs.

Flertalet av de bostadsfastigheter inom skredriskområdet som nu är evakuerade blir, sedan erforderliga stabiliserings- och grundförstärkningsåtgärder har vidtagits, åter användbara. Ett antal fastighetsägare kan emellertid komma att motsätta sig att flytta tillbaka. De kan också inträffa att några ägare till fastigheter utanför skredriskområdet anser sig inte kunna bo i sina tidigare hus. Detta gäller i första hand sådana bostadshus som myndighet tidigare har beslutat evakuera. En sådan inställning från de skadelidandes sida kan vara grundad på t. ex. starka psykiska skäl. Som framgår av det följande avser kommunen förvärva fastigheterna i de fall de nuvarande ägarna inte kommer att flytta tillbaka.

Innan de fastigheter som inlöses kan försäljas, måste erforderliga stabiliserings- och grundförstärkningsåtgärder samt reparationer vidtagas. Vid försäljningen bör en ersättning som väl motsvarar fastigheternas marknadsvärde före skredet kunna erhållas. Tuve är ett attraktivt bostadsområde och tillgången på småhus är begränsad. Området är vidare mycket grundligt undersökt ur geologisk synpunkt. Omfattande åtgärder skall vidtagas för att förhindra framtida skred. Själva skredområdet kommer att ställas i ordning på ett sådant sätt att de omkringliggande bostadsområdenas attraktivitet inte minskar till följd av skredet.

Ansvar för åtgärder och kostnadsfördelning

Företrädare för staten har fört förhandlingar med företrädare för dels Göteborgs kommun, dels försäkringsgivarna om bl. a. ansvaret för de

åtgärder som behöver vidtas i skredområdet och skredriskområdet samt fördelningen av kostnaderna för dessa åtgärder. Förhandlingarna har lett till att förslag till överenskommelser mellan staten och kommunen resp. försäkringsgivarna har upprättats. Förslagen bör fogas till regeringsprotokollet i detta ämne som *bilaga 12: 1* och *12: 2*.

Kostnaderna med anledning av Tuve-katastrofen har beräknats av kommunen och fördelas enligt förslagen på följande sätt (milj. kr.).

	Staten	Försäkrings- givarna	Kommunen	Summa
Förstörda byggnader och skadat eller förlorat lösöre		35,0		35,0
Merkostnader för de skadelidande, flyttningskostnader m.m.		*		
Mark m.m. inom skredområdet	10,0			10,0
Fastigheter varpå husen kan komma att rivs	3,0	4,5		7,5
Grundförstärknings- och stabiliseringsåtgärder (inkl. vissa vägar)	16,1	8,1		24,2
Tuvevägen	1,4			1,4
Iordningställande av skredområdet	3,9		3,9	7,8
Ledningar och Kvillebäcken	5,0		5,0	10,0
Kyrkvägen	0,5		0,5	1,0
Övrigt	2,0		2,0	4,0
Administration			*	
Diverse ersättningar och kostnader, oförutsett	15,0	0,4		15,4
Totalt	56,9	48,0	11,4	116,3

* Kostnaderna kan f.n. ej anges.

De belopp som anges i tabellen är preliminära så vitt avser staten och kommunen. Den slutliga fördelningen mellan dessa parter skall enligt förslag till överenskommelse avse verkliga kostnader. De ersättningsbelopp som försäkringsgivarna kommer att få betala för förstörda byggnader och skadat eller förlorat lösöre är uppskattade. Uppgift om storleken av merkostnader för de skadelidande, flyttningskostnader m. m. saknas ännu. Övriga kostnader som enligt förslag till överenskommelse faller på försäkringsgivarna avser fasta belopp. Dock skall en justering ske med hänsyn till de värden som kommer att fastställas för byggnaderna (preliminärt har värdet av varje byggnad upptagits till 300 000 kr. Mervärdeskatt och prisstegringar beräknas till 5,6 milj. kr. En del av denna kostnad skall enligt förslag till överenskommelse belasta kommunen.

Kommunens kostnader för räddningstjänst, vilka beräknas uppgå till 11 milj. kr., ersätts av staten i enlighet med bestämmelser i brandlagen (1974: 80) och de principer för statsbidrag som gäller vid tillämpning av 21 § tredje stycket nämnda lag.

Det belopp som behövs för att täcka statens kostnader — utöver kostnaderna för räddningstjänst — kan avrundas till 65 milj. kr. Hänsyn har då också tagits till mervärdeskatt och prisstegringar samt till behov av viss marginal för osäkerhet i kostnadskalkylerna.

Ersättning till skadelidande

Fastighetsägarna och deras familjer har beretts tillfälliga bostäder genom bl. a. Göteborgs kommun och AB Volvo. De första återflyttningarna till bostäderna inom skredriskområdet beräknas kunna ske den 1 juli i år. Kommunen har erbjudit de drabbade förtur till de grupphus, bostadsrättslägenheter och kommunala tomter för friliggande småhus som blir färdiga under åren 1978 och 1979.

Försäkringsgivarna svarar gentemot de skadelidande för bl. a. skada på byggnader och lösöre samt för de nödvändiga merkostnader för kost, logi m. m. som uppstår. Det ansvar som ligger på försäkringsgivarna kan betecknas som primärt. Insatser från staten för att försätta de skadelidande i samma ekonomiska situation som före katastrofen kan bli aktuella endast i den mån försäkringsskydd inte föreligger. Staten har inte någon formell skyldighet att betala ersättning.

Den ersättning som — om de skadelidande skall hållas ekonomiskt skadeslösa — kommer att falla på staten hänför sig i första hand till marken på de förstörda fastigheterna inom skredområdet. Staten kan därutöver få finansiera inlösen av fastigheter utanför skredområdet. Vidare kan staten få svara för fast och lös egendom som inte täcks av försäkringsskydd. Övriga kostnader som kan uppstå för staten kan preciseras först sedan den lokala gruppen har hunnit gå genom skadefallen och förteckna ersättningsanspråken.

Värdering av fastigheter

Ett värderingsarbete beträffande fastigheterna har påbörjats genom länsstyrelsens försorg. I arbetet deltar bl. a. värderingsexpertis som villaägareföreningen anlitar.

Material beträffande prisnivån i öppna marknaden för fastigheter som är jämförbara med dem som är belägna inom skred- och skredriskområdena har samlats in och ställts samman. Resultatet av detta arbete (ortsprisutredningen) har därefter redovisats och diskuterats i den lokala gruppen. F. n. pågår en värdering av varje enskild fastighet med utgångspunkt i ortsprisutredningen. Detta arbete beräknas vara klart under senare delen av mars. Därefter kommer värderingsmännen att inhämta varje fastighetsägares synpunkter på värderingsresultatet. Under senare delen av april beräknas ersättningsanspråk och värderingsresultat bli redovisade i den lokala gruppen. Länsstyrelsen kommer därefter att med eget yttrande överlämna materialet till regeringen för slutligt ställningstagande.

Föredraganden

Jordskredet i Tuve inträffade den 30 november 1977. Naturkatastrofer av detta slag inträffar inte ofta i Sverige och det är naturligt att göra en jämförelse med jordskredet den 29 september 1950 i Södra Surte vid Göta älv. Detta skred ansågs vara en naturkatastrof av för svenska förhållanden sällsynt karaktär och med ovanligt omfattande skadeverkningar. Skredet i Surte berörde ett omkring 400 m brett och omkring 600 m långt område. Bostadsbebyggelsen bestod av 30 egnahem och hyreshus, innehållande tillsammans 118 lägenheter. Inom området bodde 304 personer. Katastrofen krävde ett dösoffer och två personer skadades svårt. Skadorna vid Surtekatastrofen uppskattades i prop. 1950: 256 till omkring 5 milj. kr.

Även om Surtekatastrofen således var en naturkatastrof med ovanligt omfattande skadeverkningar, kan det konstateras att naturkatastrofen i Tuve har medfört väsentligt större skadeverkningar. Skredområdet i Tuve har formen av en i toppen avskuren triangel med en bas av 600 m och en höjd av 800 m. Inom detta område låg 67 bostadshus som kan betecknas som totalförstörda. Det har visat sig nödvändigt att därutöver riva fem hus. Ytterligare tio bostadshus kan komma att behöva rivras. Därutöver ligger 69 bostadshus inom ett område där omedelbar risk för skred föreligger. Dessa hus är evakuerade och de kan åter användas för bostadsändamål först sedan åtgärder för stabilisering av marken och förstärkning av byggnadernas grunder har vidtagits. Inom skredområdet bodde 230 personer, inom skredriskområdet ytterligare 206 personer och inom ett område som tidigare var evakuerat på grund av säkerhetsskäl 212 personer. Vid skredet i Tuve omkom 9 personer. Antalet skadade var begränsat. De materiella skadorna och kostnaderna för återställning av området m. m. kan uppskattas till omkring 140 milj. kr.

Länsstyrelsen ämnar göra en utvärdering av räddningstjänstinsatserna vid skredet. För att få underlag för värderingen har länsstyrelsen från de olika myndigheter, företag och organisationer som deltog i eller på annat sätt berördes av räddningsaktionen begärt detaljerade redogörelser för deras insatser och erfarenheter. Sedan dessa redogörelser har ställts samman och analyserats inom länsstyrelsen, kommer en rapport att utarbetas.

Jag har genom personligt besök på katastrofplatsen kunnat bilda mig en uppfattning om skadornas omfattning. Genom bl. a. fortlöpande rapporter från länsstyrelsen har jag kunnat följa myndigheternas insatser. Länsstyrelsens rapport kommer att ge en detaljerad redovisning för räddningstjänstinsatserna. Det kan enligt min mening redan nu konstateras att de planer som länsstyrelsen och räddningsorganen hade att arbeta efter visade sig vara i stort sett ändamålsenliga, att samverkan mellan de olika räddningsorganen var effektiv samt att alla enheter snabbt kom på plats och synes ha använts på rätt sätt.

Vad gäller de enskilda personer som har lidit skada genom katastrofen anser jag vara angeläget att staten — i den mån ersättningsskyldighet inte ankommer på försäkringsgivarna — träder in med hjälp. Härvid bör enligt min mening eftersträvas att de skadelidande skall försättas i samma ekonomiska situation som före katastrofen.

Ersättning för byggnader inom skredområdet och för de byggnader inom skredriskområdet som måste rivas bekostas av försäkringsgivarna. Försäkringsvillkoren innefattar inte ersättning för skador på marken. Denna kommer sannolikt inte att inom överskådlig tid kunna användas för bebyggelseändamål utan endast ställas i ordning som ett grönområde med vägar till kvarvarande bebyggelse. Marken som således saknar intresse för de nuvarande ägarna bör lämpligen överföras i kommunens ägo. Ersättningen till markägarna bör bekostas av staten.

Bostadsfastigheterna inom skredriskområdet är evakuerade till dess erforderliga stabiliserings- och grundförstärkningsåtgärder har vidtagits. Enligt uppgift vill i en del fall fastighetsägare, innehavare av bostadsrättsradhus och deras familjer av främst psykiska skäl inte flytta tillbaka till sina tidigare hem sedan dessa åter blivit beboeliga. Samma förhållande råder i några fall utanför skredriskområdet men inom det område som tidigare var evakuerat. Jag anser att dessa fastighetsägare och bostadsrättshavare bör kunna få sina fastigheter och bostadsrätter inlösta så att de så snabbt som möjligt kan skaffa nya bostäder. När det gäller fastigheter utanför skredriskområdet bör detta dock ifrågakomma endast när särskilt starka skäl föreligger. Frågan får prövas i varje särskilt fall. Sedan fastigheterna har lösts in bör de så snart som möjligt försäljas.

Fastighetsägarna kan ersättas antingen i den formen att de erhåller nya likvärdiga fastigheter ur den kommunala småhuskön i utbyte mot de gamla fastigheterna eller att de får ersättning — efter avdrag för vad försäkringsgivarna har att ge ut — för fastigheternas marknadsvärde beräknat som om skredet inte hade inträffat och enligt de principer som tillämpas vid expropriation. Båda alternativen har studerats. Kommunen har emellertid enligt förslaget till överenskommelse med staten ställt som villkor att fastighetsägarna ersätts på annat sätt än genom att kommunen tillhandahåller bytesfastigheter. För detta har kommunen anfört ett flertal skäl, bl. a. att bytesmetoden medför stora praktiska svårigheter och kräver att ett planlagt område med lämpligt läge finns tillgängligt för omedelbar bebyggelse samt att det inte finns något sådant område. Jag kan ansluta mig till kommunens ståndpunkt och anser det angeläget att man tillämpar en metod som är praktisk och smidig och som kan ge de skadelidande fastighetsägarna besked inom rimlig tid om vilken ersättning de skall få. Ersättningen bör därför bestämmas efter vanliga expropriationsrättsliga principer och värderingstidpunkten fastställas till den 1 juli 1978, då fastighetsägarna med nuvarande planering kan beräknas komma att få sin ersättning.

Såsom framgår av förslaget till överenskommelse mellan staten och Göteborgs kommun har kommunen åtagit sig att svara för i princip alla praktiska åtgärder med anledning av skredet. Det gäller bl. a. åtgärder för stabilisering av marken, grundförstärkning av byggnader, anläggande av vägar och iordningställande av området. Vidare skall kommunen ha hand om förvärv, förvaltning och försäljning av fastigheter. Statens intressen skall enligt förslaget till överenskommelse tillgodoses genom ett samrådsförfarande mellan kommunen och länsstyrelsen. Finansieringen av kommunens förvärv av det område som skall ställas i ordning till ett grönområde avses ske genom statsbidrag. För kommunens förvärv av de fastigheter som åter skall säljas ställer, enligt förslag till överenskommelse, staten ett räntefritt lån till kommunens förfogande. Lånet skall återbetalas i den omfattning och den takt som kommunen säljer fastigheterna. En slutlig avräkning skall äga rum mellan staten och kommunen sedan förvärv och försäljning av fastigheterna har avslutats, vilket beräknas ske före utgången av år 1979.

Jag anser denna uppläggning ändamålsenlig. Kommunen har resurser och erfarenheter av de ifrågavarande uppgifterna. Om staten skulle sköta dessa uppgifter, skulle det krävas en särskild organisation för ändamålet.

Av förslagen till överenskommelser mellan staten och kommunen resp. försäkringsgivarna framgår fördelningen mellan staten, kommunen och försäkringsgivarna av kostnader avseende åtgärder för grundförstärkningar, stabilisering av marken, iordningställande av området m. m. Grundförstärkningskostnader skall enligt förslag till överenskommelse belasta försäkringsgivarna i den mån de är att hänföra till byggnader som omfattas av försäkringsskydd, vilket inte är fallet med bl. a. bostadsrättsradhus. Stabiliseringskostnaderna skall fördelas mellan försäkringsgivarna och staten. Försäkringsgivarna skall då svara för stabiliseringskostnader som kan betecknas som åtgärder för att förhindra ytterligare skredskador på byggnader med försäkringsskydd. Staten svarar således för dels kostnaderna för grundförstärknings- och stabiliseringsåtgärder som avser byggnader som inte omfattas av försäkringsskydd, dels den del av stabiliseringskostnaderna som avser mark. Försäkringsgivarna skall enligt förslaget inte belastas med högre kostnad än som motsvarar värdet av de byggnader som säkras genom åtgärderna inom en viss del av skredkanten. I fördelningen mellan staten och kommunen är huvudprincipen att kostnader för iordningställande delas lika, medan staten ensam svarar för övriga kostnader. Jag anser att fördelningen mellan staten, kommunen och försäkringsgivarna är rimlig. Därvid beaktar jag bl. a. att kommunen åtager sig ansvaret för det praktiska genomförandet av åtgärderna och inte avser att begära ersättning av staten för administrativa kostnader eller för den mark som tillhörde kommunen och som skadades genom skredet.

Det är nu för tidigt att närmare ange vilka ytterligare ersättnings-

belopp som kan komma att bli aktuella för att de skadelidande skall försättas i samma ekonomiska situation som före katastrofen. Jag anser det dock lämpligt att avsätta ett visst belopp för sådana ersättningar.

Hemställen

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna de föreslagna överenskommelserna mellan staten och dels kommunen, dels försäkringsgivarna.

DRIFTBUDGETEN

FEMTONDE HUVUDTITELN

E. Diverse

[1] **E 1. Ersättningar m. m. i samband med naturkatastrofen i Tuve.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1977/78.

Med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Ersättningar m. m. i samband med naturkatastrofen i Tuve* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

V. FONDEN FÖR LÅNEUNDERSTÖD

[2] **26. Lån för inlösen av fastigheter i samband med naturkatastrofen i Tuve.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1977/78.

Med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Lån för inlösen av fastigheter i samband med naturkatastrofen i Tuve* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett investeringsanslag av 40 000 000 kr.

Bilaga 12: 1

Förslag till överenskommelse
1978-02-02

Samhällets åtgärder inom skred- och skredriskområdet i Tuve samt fördelningen mellan staten och Göteborgs kommun av kostnaderna för åtgärderna

De åtaganden från statens sida som anges i det följande gäller endast i förhållande till Göteborgs kommun. De avser således inte att redovisa statens inställning i fråga om kostnadsfördelningen mellan staten, å ena sidan, och annan intressent än kommunen, å andra sidan.

Det antecknas att den centrala samrådsgruppen vid sammanträde den 22 december 1977 kommit fram till i huvudsak följande.

1. De drabbade skall inte behöva försättas i en sämre ekonomisk situation än före katastrofen.
2. Staten är beredd att överta fastigheter inom den gräns som har dragits kring skred- och skredriskområdet (se särskild karta upprättad den 9 december 1977 av stadsbyggnadskontoret i Göteborgs kommun).
3. Frågan om övertagande av fastigheter utanför nyssnämnda gräns skall prövas i varje särskilt fall.
4. I förhållande till de skadelidande har försäkringsbolagen ett primärt ansvar. Avgränsningen mellan statens och bolagens ansvar får klargämmas genom överläggningar mellan staten och bolagen.
5. En lokal värderings- och beredningsgrupp skall tillsättas. Denna lokala grupp skall gå igenom skadefallen och anteckna ersättningsanspråken. I gruppen skall överläggningar kunna ske i principfrågor rörande värdering och ersättning.
6. I fråga om återställande av skredområdet bör överläggningar äga rum mellan staten och kommunen.

Det antecknas vidare

att kommunens kostnader för räddningstjänst ersätts av staten i enlighet med uttryckliga bestämmelser i brandlagen och de principer för statsbidrag som gäller vid tillämpning av 21 § tredje stycket nämnda lag och

att kommunen har beslutat att de bostadsinnehavare som har förlorat sina hem vid Tuve-raset skall ges förtur till de grupphus, bostadsrättslägenheter och kommunala tomter för friliggande småhus som produceras under åren 1978 och 1979.

1 §

Kommunen åtager sig följande.

1. Kommunen genomför förvärv av mark i skredområdet och blir ägare till den.
2. Kommunen förvärvar i förekommande fall även fastigheter inom skredriskområdet, iordningställer och förvaltar fastigheterna samt försäljer dem.
3. Kommunen förvärvar de fastigheter utanför skredriskområdet, vilka staten efter prövning i varje särskilt fall funnit böra övertagas. Dessa fastigheter iordningställs, förvaltas och försäljs av kommunen.

4. Kommunen låter utföra grundförstärknings- och stabiliseringsåtgärder och anlägger gator, ledningar o. s. v. inom skred- och skredriskområdet samt iordningställer området och, i erforderlig omfattning, mark i anslutning till området.

Kommunen gör inte anspråk på ersättning av staten för de skador som har tillfogats kommunens fastigheter genom skredet.

Kommunen har inga anspråk på staten för kostnader för administration av de åtgärder som anges under 1—4 ovan. Som administrationskostnad räknas inte administrationspålägg för arbeten som kommunens affärsdrivande verk utför eller låter utföra och som är direkt hänförliga till resp. arbetsprojekt.

2 §

Staten åtager sig att genom statsbidrag svara för kommunens kostnader för markförvärv inom skredområdet.

För kommunens förvärv av fastigheter inom och i förekommande fall utanför skredriskområdet ställer staten ett räntefritt lån eller lånegarantier där staten svarar för räntekostnaden till förfogande. Lånet återbetalas i den omfattning och i den takt som kommunen försäljer fastigheterna.

Staten och kommunen skall verka för att de åtgärder som avses i 1 § första stycket 1 och 2 genomförs i sådan tid att ett slutligt avräkningsförfarande kan ske före utgången av år 1979. Avräkningsförfarandet skall avse all mark och alla fastigheter som kommunen förvärvat resp. förvärvat och försålt enligt 1 § första stycket 1—3.

Staten förbinder sig att gentemot kommunen svara för kostnaderna för alla stabiliseringsåtgärder och däri ingående vägbyggnadsarbeten inom skred- och skredriskområdet, inklusive geotekniska undersökningar, utredningar och programhandlingar (av kommunen uppskattade kostnader: 21,6 milj. kr. vid bevarandet av 78 hus och 19,4 milj. kr. vid bevarandet av 69 hus), ombyggnaden av Tuvevägen (av kommunen uppskattad kostnad: 1,4 milj. kr.), rivning och undanskaffande av byggnader inom skredriskområdet (av kommunen uppskattade kostnader: 3 milj. kr. vid bevarandet av 78 hus och 7,5 milj. kr. vid bevarandet av 69 hus), grundförstärkningar och reparationer av byggnader m. m. inom skredriskområdet (av kommunen uppskattade kostnader: 7,1 milj. kr. vid bevarandet av 78 hus och 5,9 milj. kr. vid bevarandet av 69 hus), nedtagning och borttransport av byggnader inom skredområdet (av kommunen uppskattade kostnader: 0,5 milj. kr.).

Därjämte förbinder sig staten att gentemot kommunen svara för hälften av kostnaderna för

återuppbyggandet av Kyrkvägen eller motsvarande väg (av kommunen uppskattad kostnad: 1,0 milj. kr.), dränering, planering, plantering, belysning och gångvägar inom skredområdet (av kommunen uppskattade kostnader: 7,8 milj. kr.), anläggningar för va och el inom skred- och skredriskområdet jämte fördjupning av Kvillebäcken (av kommunen uppskattade kostnader: 10 milj. kr.), vakttjänst, provisorisk skolpaviljong, platskontor, oförutsett och diverse (av kommunen uppskattade kostnader: 4 milj. kr.).

Staten svarar alltså gentemot kommunen för hela verkliga kostnaden för de i fjärde stycket upptagna åtgärderna och för halva verkliga kostnaden för de i femte stycket upptagna åtgärderna, beträffande vilka kommunen svarar för andra hälften av kostnaderna. Kostnadsbedömningarna tar ej häsyn till moms och pristegringar, vilka kostnader kommunen uppskattar till 1,6 resp. 4 milj. kr. Dessa kostnader skall fördelas på de olika kostnadsposterna.

3 §

Som förutsättning för att kommunen skall förvärva mark och fastigheter inom skred- och skredriskområdet gäller att kommunen är befriad från all befattning med förhandlings- och värderingsfrågor, att uppgörelse om ersättning träffas före kommunens förvärv och att fastighetsägarna ersätts på annat sätt än genom att kommunen tillhandahåller bytesfastighet.

Staten förutsätts vidare gentemot kommunen påtaga sig de kostnader som kommunen i egenskap av säljare av fastighet förorsakas på grund av omständighet som avses i 4 kap. 19 § jordabalken. Kommunen skall dock i första hand kräva ersättning av föregående fastighetsägare.

4 §

Staten åtager sig

att utbetala statsbidraget för förvärv av mark i skredområdet vid anfordran,

att utbetala det räntefria lånet eller medge lånegaranti för förvärv av fastigheterna utanför skredområdet vid anfordran och

att utbetala ersättningarna för kommunens arbeten i skredområdet och skredriskområdet förskottsvis vid resp. arbetes påbörjande efter anfordran från kommunen.

5 §

Länsstyrelsen skall beredas möjlighet att följa planering, kostnadsberäkning och genomförande av de arbeten beträffande vilka staten gentemot kommunen skall svara för hela eller del av kostnaderna. Igångsättandet av större arbeten skall föregås av samråd med länsstyrelsen. Samråd skall vidare äga rum i frågor som gäller förvärv och försäljning av fastigheter.

Bilaga 12: 2

Förslag till överenskommelse
1978-02-28

**Kostnader för stabiliserings- och grundförstärkningsåtgärder m. m.
i Tuve**

Denna överenskommelse mellan staten och försäkringsgivarna gäller endast de frågor som berörs i det följande. Andra ersättnings- och kostnadsfrågor som föranleds av Tuvekatastrofen den 30 november 1977 omfattas alltså inte av överenskommelsen. Det förutsätts att staten före den 31 juli 1978 har fastställt vilken ersättning staten är beredd att betala till resp. fastighetsägare för den del av fastigheten som inte omfattas av försäkringsgivares ansvar och har ställt ersättningen till fastighetsägarens förfogande.

Försäkringsgivarnas ansvar enligt denna överenskommelse grundas på den ansvarsfördelning mellan staten och försäkringsgivarna som anges i de närmast följande sex styckena.

Försäkringsgivarna svarar för

dels ersättning till fastighetsägarna för värdet av de byggnader inom skredriskområdet som bedöms böra rivas,

dels kostnaderna för stabiliserings- och grundförstärkningsåtgärder som kan hänföras till byggnader med försäkringsskydd mot skada på grund av bl. a. jordskred och som vidtas för att avvärja eller begränsa skada på sådana byggnader,

dels de skadelidandes flyttningskostnader.

Försäkringsgivarnas ansvar för kostnader för stabiliserings- och grundförstärkningsåtgärder begränsas inom varje sektion av skredkanten till det sammanlagda marknadsvärdet av de försäkrade byggnader inom sektionen som åtgärderna är avsedda att skydda.

Staten svarar för dels övriga kostnader för stabiliserings- och grundförstärkningsåtgärder, dels de skador som har uppkommit på fastigheterna inom skredriskområdet i samband med räddningsarbetet.

Staten tillser att samtliga stabiliserings- och grundförstärkningsåtgärder genomförs och svarar för de skador som kan uppkomma på fastigheterna inom skredriskområdet på grund av dessa åtgärder.

I fråga om de bostadsfastigheter inom skredriskområdet som inte blir inlösta övertar staten försäkringsgivarnas ansvar gentemot fastighetsägarna för de skador på byggnader till följd av jordskredet den 30 november 1977 som har inträffat före den 1 juli 1978 och som vid denna tidpunkt inte var kända för berörd försäkringsgivare eller länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. Detta gäller endast i den mån rätt till ersättning för skadorna följer av försäkringsavtal som den 30 november 1977 gällde för fastigheten.

Staten har inga anspråk på försäkringsgivarna för kostnader för bevakning av skredriskområdet.

Denna överenskommelse innebär att försäkringsgivarna skall svara för nedan angivna belopp i milj. kr. Värdet av byggnaderna har i avvakten på det pågående värderingsarbetet beräknats till 300 000 kr. för varje byggnad. Beträffande de poster som i följande uppställning anges avse byggnader skall de slutliga beloppen anpassas efter resultatet av

värderingsarbetet och baseras på värdet den 1 juli 1978. Försäkringsgivarna betalar senast den 1 juni 1978 till Göteborgs kommun de ersättningsbelopp som anges i uppställningen.

Sektion 1 — Almhöjdsområdet		
fem byggnader som rivs	1,5	
stabiliseringsåtgärder	2,2	
grundförstärkningsåtgärder	0,9	4,6
Sektion 2 — Tångenvägen		
värdet av fem byggnader	1,5	
bostadsrättshus som rivs	0,3	1,8
Sektion 3 — Snarberget		
stabiliserings- och grundförstärkningsåtgärder		0,5
Sektion 4 — Tängelund		
värdet av tio byggnader (en byggnad står på säker grund)		3,0
Sektion 5 — Udden¹		
nio byggnader som rivs		2,7
Oförutsedda utgifter för åtgärder på sektion 1 och 3		0,4
Summa		13,0

¹ Kostnaderna för stabiliserings- och grundförstärkningsåtgärder beträffande Udden överstiger byggnadernas marknadsvärde.

Bilaga 13

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-16

Föredragande: statsrådet Mundebo

**Anmälan till tillägsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78
såvitt avser stat för statens allmänna fastighetsfond**

STAT FÖR STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETFOND

Reparations- och underhållskostnader m. m. under slottsbyggnadernas delfond av statens allmänna fastighetsfond. Under posten Reparations- och underhållskostnader m. m. har för denna delfond i staten för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1977/78 beräknats 9,9 milj. kr. Därav har beräknats 6,3 milj. kr. under delposten fastighetsunderhåll (prop. 1976/77: 100 bil. 24 s. 3, FiU 1976/77: 28, rskr 1976/77: 300).

Regeringen har med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1976/77: 100 bil. 2, FiU 1976/77: 10, rskr 1976/77: 133) den 16 februari 1978 beslutat om vissa sysselsättningskapande åtgärder under budgetåret 1977/78. Beslutet innebär bl. a. att från den i staten för statens allmänna fastighetsfond, slottsbyggnadernas delfond, uppförda posten Reparations- och underhållskostnader m. m. får — utöver vad regeringen i annat sammanhang har föreskrivit — tas i anspråk högst 1,5 milj. kr. Regeringen har den 23 februari 1978 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra fastighetsunderhåll i fastigheter som redovisas på slottsbyggnadernas delfond av statens allmänna fastighetsfond med inriktning på en medelsförbrukning budgetåret 1977/78 av högst 1,5 milj. kr. utöver vad som kan rymmas inom i annat sammanhang anvisade medel till reparations- och underhållskostnader m. m.

Reparations- och underhållskostnader m. m. under byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond. Under posten Reparations- och underhållskostnader m. m. har för denna delfond i staten för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1977/78 beräknats 313,6 milj. kr. Därav har beräknats 68 milj. kr. under delposten fastighetsunderhåll samt 55 milj. kr. under delposten ombyggnad och komplettering

(prop. 1976/77: 100 bil. 24 s. 7—8, FiU 1976/77: 28, rskr 1976/77: 300).

Regeringen har med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1976/77: 100 bil. 2, FiU 1976/77: 10, rskr 1976/77: 133) den 27 oktober 1977 beslutat om vissa sysselsättningskapande åtgärder under budgetåret 1977/78. Beslutet innebär bl. a. att från den i staten för statens allmänna fastighetsfond, byggnadsstyrelsens delfond, uppförda posten Reparations- och underhållskostnader m. m. får — utöver vad regeringen i annat sammanhang har föreskrivit — tas i anspråk högst 5 milj. kr. Regeringen har samma dag uppdragit åt byggnadsstyrelsen att i sysselsättningskapande syfte efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen till budgetåret 1977/78 tidigarelägga reparations- och underhållsarbeten m. m. i fastigheter som redovisas på byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond. Uppdraget avser arbeten till en kostnad av högst 5 milj. kr. utöver vad som kan rymmas inom i annat sammanhang anvisade medel till reparations- och underhållskostnader m. m. budgetåret 1977/78.

Byggnadsstyrelsen har anmält att reparations- och underhållsarbeten m. m. till en sammanlagd kostnad av 5 milj. kr. har tidigarelagts med anledning av nämnda beslut den 27 oktober 1977. Av detta belopp bör 1 975 000 kr. belasta delposten fastighetsunderhåll och 3 025 000 kr. delposten ombyggnad och komplettering.

I framställning därefter har byggnadsstyrelsen redovisat behov av ytterligare medel till reparations- och underhållskostnader m. m. för budgetåret 1977/78. Byggnadsstyrelsen beräknar ytterligare 5 milj. kr. för fastighetsunderhåll och ytterligare 2,5 milj. kr. för ombyggnad och komplettering.

Regeringen har den 16 februari 1978 beslutat om vissa sysselsättningskapande åtgärder. Beslutet, som har fattats med stöd av tidigare nämnda bemyndigande, innebär bl. a. att från den i staten för statens allmänna fastighetsfond, byggnadsstyrelsens delfond, uppförda posten Reparations- och underhållskostnader m. m. får — utöver vad regeringen i annat sammanhang har föreskrivit — tas i anspråk högst 7,5 milj. kr. Regeringen har den 23 februari 1978 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra reparations- och underhållsarbeten i fastigheter som redovisas på byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond med inriktning på en medelförbrukning budgetåret 1977/78 av högst 5 milj. kr. för fastighetsunderhåll och högst 2,5 milj. kr. för ombyggnad och komplettering utöver vad som kan rymmas inom i annat sammanhang anvisade medel till reparations- och underhållskostnader m. m.

Föredraganden

Med hänvisning till de beslut för vilka jag har redogjort i det föregående bör i staten för statens allmänna fastighetsfond för budget-

året 1977/78 beräknas ytterligare medel i 1 000-tal kr. enligt följande sammanställning.

Reparations- och underhållskostnader m.m.:	
Slottsbyggnadernas delfond	+ 1 500
Fastighetsunderhåll	(+ 1 500)
Reparations- och underhållskostnader m.m.:	
Byggnadsstyrelsens delfond	+ 12 500
Fastighetsunderhåll	(+ 7 000)
Ombyggnad och komplettering	(+ 5 500)

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att i staten för statens allmänna fastighetsfond

1. till Reparations- och underhållskostnader m. m. under slottsbyggnadernas delfond för budgetåret 1977/78 beräkna ett belopp av ytterligare 1 500 000 kr.,
2. till Reparations- och underhållskostnader m. m. under byggnadsstyrelsens delfond för budgetåret 1977/78 beräkna ett belopp av ytterligare 12 500 000 kr.

Bilaga 14

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-16**Föredragande:** statsrådet Mundebo**Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78
såvitt avser avskrivning av nya kapitalinvesteringar**

Under innevarande budgetår har begärts investeringsanslag på tilläggsbudgetarna I—III till gällande statsbudget. I enlighet med de principer som hittills har tillämpats bör nu, när avskrivningsbehovet för de olika investeringarna kan överblickas, förslag om erforderliga avskrivningsanslag föreläggas riksdagen. Skulle nya avskrivningsbehov uppkomma eller ändring ske i de till grund för här beräknade avskrivningar liggande förhållandena förutsätter jag att vederbörliga tillägg och jämkningar vidtas av riksdagen.

DRIFTBUDGETEN**UTGIFTER FÖR STATENS KAPITALFONDER****II. Avskrivning av nya kapitalinvesteringar**

Statens affärsverksfonder. För att trygga Gotlands elförsörjning har särskilda insatser befunnits nödvändiga enligt den redogörelse som lämnades i prop. 1977/78: 25. Den föreslagna lösningen som har godtagits av riksdagen (NU 1977/78: 32, rskr 1977/78: 108), innebär bl. a. att medel i form av avskrivningsanslag skall ställas till statens vattenfallsverks förfogande för förvärv av aktier i AB Gotlands kraftverk och av elproduktionsanläggningar, för anskaffning av en gasturbin av ny typ samt för att uppföra ett dieselmotorskraftverk på Gotland. 276 milj. kr. av kostnaderna för dessa investeringar faller på budgetåret 1977/78. Jag tar upp ett avskrivningsanslag av 276 milj. kr.

Jag vill i detta sammanhang också anmäla att regeringen i samband med beslut den 29 september 1977 om att fullfölja utbyggnaden av kraftstationen Ligga med ett tredje aggregat har medgett vattenfallsverket

att som kompensation för merkostnaderna få belasta det i statsbudgeten för budgetåret 1977/78 till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i statens vattenfallsverks fond anvisade förslagsanslaget Kraftstationer m. m. med 25 milj. kr.

Statens allmänna fastighetsfond. Enligt gällande regler för avskrivning av investeringar i allmänna fastighetsfonden utgör grundavskrivning för förvaltningsbyggnader 25 % av anläggningskostnaden och för byggnader för kriminalvården, sjukhus, forskningsinstitut och skolor 50 %. Investeringar i mark avskrivs inte.

Med tillämpning av dessa grunder bör avskrivningsanslag på tilläggsbudget uppföras i enlighet med följande sammanställning.

Anslag	Investering kr.	Avskrivning kr.
Justitiedepartementet:		
Polishus m.m.	41 100 000	20 550 000
Byggnadsarbeten för domstolsväsendet	2 700 000	675 000
Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården	18 775 000	9 388 000
Utrikesdepartementet:		
Inköp, uppförande och iståndsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen	7 500 000	1 875 000
Budgetdepartementet:		
Byggnadsarbeten för statlig förvaltning	1 800 000	900 000
Industridepartementet:		
Byggnadsarbeten för teknisk utveckling m.m.	150 000	75 000

Statens utlåningsfonder. På tilläggsbudget I har anvisats 135 milj. kr. till studiemedelsfonden. Anslaget bör skrivas av helt. Jag tar upp ett avskrivningsanslag av 135 milj. kr.

Till statens hantverks- och industrilånefond har på tilläggsbudget I anvisats ett investeringsanslag av 30 milj. kr. Genom riksdagens beslut (prop. 1977/78: 40, NU 1977/78: 34, rskr 1977/78: 110) skall tillgångarna på fonden överföras till de nybildade regionala utvecklingsfonderna. Med hänsyn härtill bör i huvudsak hela förmögenhetsberäkningen på fonden skrivas av. Jag tar upp ett avskrivningsanslag av 607 124 000 kr.

Fonden för låneunderstöd. På tilläggsbudget III föreslås ett anslag av 1,5 milj. kr. till lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. Avskrivningsanslaget bör tas upp med 1,5 milj. kr.

Anslag till Pressens lånefond bör med hänsyn till gällande regler för amorteringstider och räntebefrielser skrivas av med 4,5 milj. kr. Jag tar upp ett avskrivningsanslag av 4,5 milj. kr.

På tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisades till lån till trädgårdsnäringen ett investeringsanslag av 20 milj. kr. Hittills har lån beviljats från anslaget med sammanlagt 8 milj. kr. På tilläggsbudget II till statsbudgeten för innevarande budgetår har föreslagits att ett särskilt stöd till trädgårdsnäringen skall kunna utgå från denna lånefond i form av avskrivningslån. Avskrivningslån föreslås kunna utgå intill ett sammanlagt belopp av 3 milj. kr. Med anledning härav tar jag upp ett avskrivningsanslag om 3 milj. kr.

På tilläggsbudget I har anvisats 34,1 milj. kr. till lån till teko-, sko- och garveriindustrier och på tilläggsbudget III har till samma anslag föreslagits 21,5 milj. kr. Lånen avses bli ränte- och amorteringsfria, varför jag tar upp ett avskrivningsanslag av 55,6 milj. kr. På tilläggsbudget I har anvisats 37 850 000 kr. till försörjningsberedskapslån. På tilläggsbudget III föreslås ett försörjningsberedskapslån till Svenska Rayon AB av 11,7 milj. kr. Lånen är ränte- och amorteringsfria under avtalstiden och skrivs av vid avtalstidens slut förutsatt att företaget har uppfyllt sina åtaganden, varför anslaget bör skrivas av helt. Jag tar upp ett avskrivningsanslag av 49 550 000 kr.

På tilläggsbudget III föreslås ett anslag av 40 milj. kr. till lån för inlösen av fastigheter i samband med naturkatastrofen i Tuve. Lånet skall ges till Göteborgs kommun och t. v. vara ränte- och amorteringsfritt. Jag tar upp ett avskrivningsanslag av 40 milj. kr.

Fonden för statens aktier. På tilläggsbudget I har anvisats ett anslag av 35 milj. kr. till förvärv av aktier i Stansaab Elektronik Aktiebolag. Med hänvisning till vad som har anförts i prop. 1977/78: 17 bör aktierna skrivas ned till sitt nominella värde. Jag tar upp ett avskrivningsanslag av 5 milj. kr.

På tilläggsbudget II har föreslagits ett anslag av 420 000 kr. till förvärv av aktier i AB Vin- och spritcentralen. Det i förhållande till aktiernas nominella värde överskjutande beloppet bör skrivas av, varför jag tar upp ett avskrivningsanslag av 20 000 kr.

Regeringen har föreslagit (prop. 1977/78: 73) att statens aktier i AB Eiser överläts till Statsföretag AB utan vederlag. Aktierna är på fonden för statens aktier bokförda till 56 404 583 kr. Detta belopp bör skrivas av, varför jag tar upp ett avskrivningsanslag av 56 405 000 kr.

På grund av statsmakternas beslut (prop. 1976/77: 139, NU 1976/77: 53, rskr 1976/77: 343) har staten tecknat aktier för 600 milj. kr. i ett aktiebolag som skall vara moderbolag för de statsägda varven. Aktierna har tecknats till viss överkurs. Staten har såsom betalning för aktierna

dels erlagt kontant 399 975 050 kr., dels överlåtit statens innehav av aktier i AB Götaverken, Karlskronavarvet AB och Uddevallavarvet AB. De överlåtna aktierna var på fonden för statens aktier bokförda till 290 450 000 kr. Staten har alltså i förhållande till aktiernas nominella värde betalat ett övervärde av 90 425 050 kr. Det överskjutande beloppet bör skrivas av, varför jag tar upp ett avskrivningsanslag av 90 426 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. till *Avskrivning av nya kapitalinvesteringar* i härefter angivna fonder på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa följande förslagsanslag, nämligen

Statens affärsverksfonder

Industridepartementet

Kraftstationer på Gotland m. m. 276 000 000

2. till *Avskrivning av nya kapitalinvesteringar* i härefter angivna fonder på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa följande reservationsanslag, nämligen

Statens allmänna fastighetsfond

Justitiedepartementet

Polishus m. m. 20 550 000

Byggnadsarbeten för domstolsväsendet 675 000

Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården 9 388 000

Utrikesdepartementet

Inköp, uppförande och istandsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen 1 875 000

Budgetdepartementet

Byggnadsarbeten för statlig förvaltning 900 000

Industridepartementet

Byggnadsarbeten för teknisk utveckling m. m. 75 000

Statens utlåningsfonder

Utbildningsdepartementet

Studiemedelsfonden 135 000 000

Industridepartementet

Statens hantverks- och industrilånefond 607 124 000

Fonden för låneunderstöd**Socialdepartementet**

Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.	1 500 000
--	-----------

Budgetdepartementet

Pressens lånefond	4 500 000
-------------------	-----------

Jordbruksdepartementet

Lån till trädgårdsnäringen	3 000 000
----------------------------	-----------

Handelsdepartementet

Lån till teko-, sko- och garveriindustrier	55 600 000
--	------------

Försörjningsberedskapslån	49 550 000
---------------------------	------------

Kommundepartementet

Lån för inlösen av fastigheter i samband med naturkatastrofen i Tuve	40 000 000
---	------------

Fonden för statens aktier**Budgetdepartementet**

Förvärv av aktier i AB Vin- och spritcentralen	20 000
--	--------

Industridepartementet

Förvärv av aktier i Stansaab Elektronik Aktie- bolag	5 000 000
---	-----------

Förvärv av aktier i AB Eiser	56 405 000
------------------------------	------------

Förvärv av aktier i moderbolaget i den statliga varvskoncernen	90 426 000
---	------------

Bilaga 15

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-16

Föredragande: statsrådet Mundebo

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 såvitt avser avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster

DRIFTBUDGETEN

UTGIFTER FÖR STATENS KAPITALFONDER

Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster. På fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster, vilken förvaltas av riksgäldskontoret, redovisas förluster som har uppkommit på statens kapitalfonder och överförts till fonden i den ordning regeringen har bestämt i varje särskilt fall.

I statsbudgeten för budgetåret 1977/78 finns uppfört ett anslag av 1 milj. kr. för reglering av uppkommande kapitalmedelsförluster.

Avskrivning mot fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster görs vanligen per den 30 juni varje år. Enligt en skrivelse från riksgäldskontoret, som har redovisats i prop. 1977/78: 100 bil. 23, utgjorde behållningen på fonden per den 30 juni 1977 drygt 389 milj. kr.

Regeringen har i beslut den 10 mars 1977 med fastställande av statens järnvägars driftstat för budgetåret 1976/77, medgivit att avsättningarna till värdeminskningsskontot för budgetåret 1976/77 får minskas med det belopp som kan erfordras för att det inte skall uppstå underskott för budgetåret.

Statens järnvägar har i skrivelse den 23 september 1977 anmält att underskottet för budgetåret 1976/77 uppgår till 89 964 000 kr., varmed avskrivningarna har minskats enligt regeringens medgivande.

Regeringen medgav med stöd av riksdagens beslut (prop. 1976/77: 125 bil. 15, FiU 1976/77: 21, rskr 1976/77: 263) att statens järnvägar per den 1 juli 1977 från fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster får föra över 89 964 000 kr. till värdeminskningsskontot för statens järnvägars fond.

Enligt riksdagens beslut (prop. 1975: 30 bil. 1, NU 1975: 30, rskr 1975: 202 och prop. 1975/76: 100 bil. 15, NU 1975/76: 42, rskr 1975/76: 260) har under Fonden för låneunderstöd investeringsanslag Lån till projektering av Ranstadsverket av 15 milj. kr. resp. 26 milj. kr. lämnats till Luossavaara-Kirunavaara AB (LKAB). Lånen skulle ha en löptid av tio år och t. v. vara ränte- och amorteringsfria.

Med hänvisning till att projektet Ranstad -75 inte kommit till stånd beslöt regeringen den 29 december 1977 att 36 milj. kr. av ifrågavarande lån inte skall återbetalas av bolaget utan täckas med anlåtande av fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster.

I enlighet med riksdagens beslut (prop. 1976/77: 155, NU 1977/78: 11, rskr 1977/78: 38) kommer 13 av de tvätterier som drivs av förenade fabriksverken (FFV) att överlätas till kommunala huvudmän. För vissa av tvätterierna kommer de nya huvudmännen att betala sammanlagt 43 860 000 kr. jämte ränta fr. o. m. den 1 januari 1978 och till dess betalning erläggs. För andra tvätterier har staten åtagit sig att i samband med överlåtelsen till de nya huvudmännen betala sammanlagt 40 930 000 kr. jämte ränta fr. o. m. den 1 januari 1978 och till dess betalning erläggs. Ett medelstillskott har för detta ändamål beviljats av riksdagen (prop. 1977/78: 25 bil. 11, NU 1977/78: 32, rskr 1977/78: 108). Vad som på detta sätt erhålls för tvätterierna understiger väsentligt det hos FFV bokförda värdet för motsvarande tillgångar. Skälen härtill är att de nya huvudmännen övertar pensionsansvaret för personalen och att de kompenseras för att gällande tvättavtal upphör i förtid.

De beräknade bokförda värdena på tvätterirörelsens tillgångar i form av mark, byggnader, maskiner och persedlar samt fordringar per den 31 december 1977 uppgick till 138,6 milj. kr. Dessa har till 100 milj. kr. finansierats med investeringsanslag och till 38,6 milj. kr. med FFV:s rörelsemedel. Den sammanlagda försäljningsintäkten beräknas uppgå till 44,9 milj. kr. inkl. ränta. Ett nedskrivningsbehov uppkommer därigenom hos FFV med 93,7 milj. kr.

På uppdrag av regeringen har riksrevisionsverket (RRV) lämnat förslag till redovisningsåtgärder hos FFV. RRV har därvid presenterat ett alternativ som innebär att statsverket täcker hela förlusten och ett alternativ att FFV täcker hela förlusten samt flera alternativ mellan dessa ytterligheter. RRV har vidare utrett om FFV har tillgångsposter inom övriga sektorer som kan skrivas upp för att kompensera nedskrivningsbehovet inom tvätterisektorn. RRV har bedömt att vissa markvärden vid FFV:s anläggningar kan skrivas upp med 5 milj. kr. och FFV:s kontorsfastighet i Eskilstuna kan skrivas upp med 10 milj. kr. utan att det bokförda värdet efter uppskrivningarna kommer att överstiga taxeringsvärdet.

För egen del anser jag det rimligt att staten till viss del medverkar till att täcka det nedskrivningsbehov som uppstår vid överföringen av

tvätterierna till nya huvudmän. Efter samråd med chefen för industridepartementet föreslår jag att den nedskrivning som är hänförlig till tillgångar som har anskaffats med rörelsemedel belastar FFV:s rörelse och att den nedskrivning som är hänförlig till tillgångar som anskaffats med investeringsmedel täcks genom dels uppskrivning av värdet på vissa fastigheter med 15 milj. kr., dels anlåtande av fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster. De medel som erhålls vid försäljningen (44,9 milj. kr.) skall användas för nedskrivning av de med investeringsmedel anskaffade tillgångarna och därmed enligt gällande regler inlevereras till statsverket. Av det ytterligare nedskrivningsbehovet på $(138,6 - 44,9 =) 93,7$ milj. kr. kommer FFV att med tillämpning av ovanstående princip svara för 38,6 milj. kr. genom ianspråktagande av disponibla medel inom verket under verksamhetsåren 1977/78 och därefter. Genom att förlusten täcks av uppkommande överskott bedöms FFV att vid utgången av i varje fall verksamhetsåret 1977/78 uppvisa en balanserad förlust. Återstående del av nedskrivningsbehovet $(93,7 - 38,6 - 15,0 =) 40,1$ milj. kr. bör täckas med anlåtande av fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster. Jag föreslår därför att 40,1 milj. kr. anvisas för detta ändamål som en avsättning till fonden.

Jag övergår nu till frågan om SJ:s rörelseresultat för innevarande budgetår.

Såsom tidigare meddelats i prop. 1977/78: 100 bil. 9 beräknas SJ inte kunna uppnå full kostnadstäckning i sin verksamhet under innevarande budgetår. Detta beror bl. a. på konjunkturutvecklingen. Hur stor bristen blir beror på hur kostnader och trafikefterfrågan utvecklas fram till budgetårets slut.

För att det inte skall uppstå underskott i resultaträkningen för statens järnvägar för budgetåret 1977/78 har regeringen den 16 februari 1978 medgivit att avsättningarna till värdeminskningsskontot får minskas med det belopp som kan behövas. Enligt samma beslut skall SJ, sedan bokslutet för budgetåret har färdigställts, anmäla till regeringen med vilket belopp avsättningarna till värdeminskningsskontot minskats.

Med minskade avskrivningar ökar det förräntningspliktiga statskapitalet. För att kompensera SJ för detta förordar jag, efter samråd med chefen för kommunikationsdepartementet, att det statskapital som SJ skall förränta i förekommande fall får skrivas ned med det belopp med vilket avskrivningarna minskas för budgetåret 1977/78. Regeringen bör få besluta om nedskrivningen sedan SJ har anmält med vilket belopp man har minskat avskrivningarna. Nedskrivningen bör ske per den 1 juli 1978 genom anlåtande av fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster.

Av min redogörelse för fondens utnyttjande framgår att behov av ytterligare avskrivningsmedel föreligger. En viss reserv är härutöver nödvändig för att täcka kommande avskrivningsbehov.

Jag förordar därför att 500 milj. kr. anvisas för ytterligare regleringar av oreglerade kapitalmedelsförluster.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett anslag av 500 000 000 kr.

Bilaga 16

Förteckning

över av regeringen hos riksdagen i prop. 1977/78: 125 begärda anslag på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78

DRIFTBUDGETEN

A. Egentliga statsutgifter

<i>III. Utrikesdepartementet</i>		
A 3	Inventarier för beskickningar, delegationer och konsulat, <i>reservationsanslag</i>	400 000
E 4	Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut, <i>reservationsanslag</i>	250 000
<i>IV. Försvarsdepartementet</i>		
H 9	FN-styrkors verksamhet utomlands, <i>reservationsanslag</i>	71 000 000
<i>V. Socialdepartementet</i>		
A 2	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	4 400 000
D 2a	Bidrag till anordnande av förskolor och fritidshem, <i>reservationsanslag</i>	210 000 000
<i>VI. Kommunikationsdepartementet</i>		
B 3	Byggnad av statliga vägar, <i>reservationsanslag</i>	213 400 000
B 7	Bidrag till byggande av enskilda vägar, <i>reservationsanslag</i>	8 951 000
B 10	Byggnad av mellanriksvägen Kiruna—Narvik, <i>reservationsanslag</i>	303 100 000
E 3	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Utrustning m. m., <i>reservationsanslag</i>	1 200 000
E 8	Bidrag till statens väg- och trafikinstitut, <i>reservationsanslag</i>	3 997 000
F 8	Kostnader för stämpelavgift å aktier i Aktiebolaget Aerotransport och Svensk Interkontinental Lufttrafik Aktiebolag, <i>reservationsanslag</i>	705 000
<i>IX. Utbildningsdepartementet</i>		
A 2	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	1 500 000
B 11	Bidrag till Svenska riksteatern, <i>reservationsanslag</i>	7 632 000
B 12	Bidrag till Operan och Dramatiska teatern, <i>reservationsanslag</i>	14 950 000
B 13	Rikskonsertverksamhet, <i>reservationsanslag</i>	2 215 000
D 54	Bidrag till Handelshögskolan i Stockholm	506 000
G 3	Bidrag till internationella kongresser m. m. i Sverige, <i>reservationsanslag</i>	190 000

X. Jordbruksdepartementet

A 3	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	1 700 000
J 2	Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m., <i>reservationsanslag</i>	1 000 000

XI. Handelsdepartementet

A 2	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	500 000
-----	---	---------

XII. Arbetsmarknadsdepartementet

A 2	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	1 400 000
A 4	Internationellt samarbete, <i>förslagsanslag</i>	500 000
B 3	Sysselsättningsskapande åtgärder, <i>reservationsanslag</i>	662 000 000
B 12	Särskilt sysselsättningsstöd till Tretorn AB, <i>reservationsanslag</i>	5 600 000
C 5	Särskilda åtgärder för arbetsanpassning, <i>reservationsanslag</i>	14 000 000
D 3	Åtgärder för invandrare, <i>reservationsanslag</i>	224 000

XIV. Industridepartementet

A 3	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	6 200 000
A 6	Åtgärder i etableringsfrämjande syfte i vissa län, <i>reservationsanslag</i>	13 000 000
B 23	Kapitaltillskott till Statsföretag AB, <i>reservationsanslag</i>	300 000 000
D 1	Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation, <i>reservationsanslag</i>	319 000
D 3	Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m., <i>reservationsanslag</i>	351 000

XV. Kommundepartementet

E 1	Ersättningar m. m. i samband med naturkatastrofen i Tuve, <i>reservationsanslag</i>	65 000 000
-----	---	------------

Summa egentliga statsutgifter **1 916 190 000**

B. Utgifter för statens kapitalfonder**II. Avskrivning av nya kapitalinvesteringar***A. Statens affärsverksfonder*

I n d u s t r i d e p a r t e m e n t e t	
Kraftstationer på Gotland m. m.	276 000 000

B. Statens allmänna fastighetsfond

J u s t i t i e d e p a r t e m e n t e t		
1	Polishus m. m.	20 550 000
2	Byggnadsarbeten för domstolsväsendet	675 000
3	Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården	9 388 000

	Utrikesdepartementet	
5	Inköp, uppförande och iståndsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen	1 875 000
	Budgetdepartementet	
11	Byggnadsarbeten för statlig förvaltning	900 000
	Industridepartementet	
15	Byggnadsarbeten för teknisk utveckling m. m.	75 000
	<i>D. Statens utlåningsfonder</i>	
	Utbildningsdepartementet	
1	Studiemedelsfonden	135 000 000
	Industridepartementet	
3	Statens hantverks- och industrilånefond	607 124 000
	<i>E. Fonden för låneunderstöd</i>	
	Socialdepartementet	
1	Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.	1 500 000
	Budgetdepartementet	
2 b	Pressens lånefond	4 500 000
	Jordbruksdepartementet	
3 a	Lån till trädgårdsnäringen	3 000 000
	Handelsdepartementet	
4	Lån till teko-, sko- och garveriindustrier	55 600 000
6	Försörjningsberedskapslån	49 550 000
	Kommundepartementet	
	Lån för inlösen av fastigheter i samband med naturkatastrofen i Tuve	40 000 000
	<i>F. Fonden för statens aktier</i>	
	Budgetdepartementet	
2	Förvärv av aktier i AB Vin- och spritcentralen	20 000
	Industridepartementet	
3	Förvärv av aktier i moderbolaget i den statliga varvskoncernen	90 426 000
4	Förvärv av aktier i Stansaab Elektronik Aktiebolag	5 000 000
5	Förvärv av aktier i AB Eiser	56 405 000

III. Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster

1	Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster	500 000 000
	Summa utgifter för statens kapitalfonder	1 857 588 000
	Summa för driftbudgeten	3 773 778 000

KAPITALBUDGETEN**Kapitalinvestering****I. Statens affärsverksfonder****B. Televerket**

1	Teleanläggningar m. m.	35 030 000
---	------------------------	------------

II. Statens allmänna fastighetsfond**J u s t i t i e d e p a r t e m e n t e t**

1	Polishus m. m.	19 800 000
2	Byggnadsarbeten för domstolsväsendet	2 700 000
3	Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården	8 715 000

V. Fonden för låneunderstöd**S o c i a l d e p a r t e m e n t e t**

1	Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.	1 500 000
---	---	-----------

H a n d e l s d e p a r t e m e n t e t

8	Lån till teko-, sko- och garveriindustrier	21 500 000
10	Försörjningsberedskapslån	11 700 000

I n d u s t r i d e p a r t e m e n t e t

25	Lån till förprojektering av naturgasledningar m. m.	18 000 000
----	---	------------

K o m m u n d e p a r t e m e n t e t

26	Lån för inlösen av fastigheter i samband med naturkatastrofen i Tuve	40 000 000
----	--	------------

IX. Diverse kapitalfonder**K o m m u n i k a t i o n s d e p a r t e m e n t e t**

2	Statens vägverks förrådsfond: Vägmaskiner m. m.	9 300 000
---	---	-----------

Summa för kapitalbudgeten **168 245 000**